

Selva Raja Yesudian

a

Elisabeth Haichová

Jóga ve dvou světech

Přeloženo podle II. vydání z roku 1955, které vyšlo
v nakladatelství Fankhauser Zielbrücke (Thiele) Neuchatel
Schweitz

IJTM

Předmluva

Selva Raja Yesudian byl mým učitelem v indické moudrosti a mým žákem ve svých biologických a lékařských studiích.

Spojuje v harmonicky vyrovnané osobnosti evropskou a asijskou kulturu. Ve své vlasti byl zasvěcen do prastarých nauk jógy. Ty ho učinily schopným mimořádných tělesných a duševních výkonů, které mají svůj původ ve vrozených, Indům vlastních vlohách, a které daleko překračují naše schopnosti. Jeho křesťanská víra, v níž byl ve své vlasti vychován, probudila v něm touhu prožít svaté společenství lidí všech zemí a světadílů, které by bylo založeno na všeobecném sbratření a lásce k bližnímu.

Během svého dlouhého pobytu v Evropě si osvojil západní vzdělání. Zhloubal se do studia víry, vědění, mravů a zvyků Západu - ve srovnání s orientální kulturou a s orientálním křesťanstvím. Pobývá a působí už po mnoho let v Evropě, jako věrný přítel v našich radostech a strastech. Jeho přirozeně vznešený vzhled, spojený s jemným citem, vytríbené jednání, jeho hrdé sebevědomí, spojené na velitelském sebeovládání - spojené s nejvyšší skromností a laskavostí - získaly mu mnoho oddaných přátel. Za cizím a exoticky působícím zjevem našli přátelský, hluboko pronikavý, oba světy objímající pohled a vnikli do jeho hluboké podstaty. Na nebi zanikajícího Západu, zatemnělého lidskou nevědomostí, ze sebe vyzařuje ranní svit - *Lux ex Oriente* - a nově oživilé teplo lásky k bližnímu, které spojuje lidi všech zemí a zemědílů.

Selva Raja Yesudian plní s jasnou cílevědomostí svůj úkol, posláný a životní určení, svou „karmu“, aby postavil duchovní mosty mezi Východem a Západem a odstraňoval překážky ve sblížení a porozumění národů dvou světadílů. Chce být ukazatelem cesty našeho, po víře toužícího rozumu a spojit lidské cesty - individuální cestu Východu a kolektivní cestu Západu. (1) Rád by nám ukázal cestu, která vede od já jednotlivého člověka

k jedinému Bohu, k Pravdě, i když je tato v různých dobách a u různých národů oděna do různých jmen. Chce se v této knize podílet s evropskými bratry na nebeských radostech, které zažíval na své pouti k Bohu.

Chce učinit přítrž nesmyslné, štvavé touze evropského šílení po rekordech, oplodňováním evropského ducha kontemplativním, introspektivním, až do podstaty pronikajícím způsobem myšlení Indů, rovnoměrným rozvojem těla a duše přizpůsobeným naší tělesné a duševní konstituci, probuzením potlačených a dřímajících schopností západních lidí. Chce hmotářskou, přeorganisovanou, zmechanisovanou západní kulturu technického strojního věku naplnit nově oživujícím orientálním duchem, který osvobozuje Evropany z otroctví slepých a divokých instinktů a omezuje jejich přílišnou touhu po hmotných statcích a po moci probuzením přání po duševních a duchovních pokladech.

Chce potírat nevědomost a polopoučenost o sobě, z nichž pochází nevěra a bezbožectví, aby přivodil vítězství ducha nad hmotou.

S příslušností v Indii narozeného a zasvěceného člověka chce nás vychovat k sebepoznání, k poznání člověka v jeho trojitosti tělesné, duševní a duchovní existence, která je začleněna do organického spojení vesmíru. Tak vlévá nám - těžce zklamaným v našem materialistickém světovém názoru a nám Evropanům zapleteným do osobních, politických a sociálních krizí - naději a důvěru v dnešní duchovní a morální obnovu, jakož i víru v sebe a v Boha.

Na druhé straně by mělo od zevních skutečností světa odvrácenému člověku Východu nastoupení západní cesty, osvojení kolektivního ducha, organizační schopnosti a praktického smyslu pomoci k lepším životním podmínkám mas.

Toto vzájemné plodné setkání Východu a Západu - spojení individuálních a kolektivních snah - možno uskutečnit podle autora jen dobrovolnou láskou ve svatém společenství křesťanstva a nikdy násilím. Jen sbratřením lidí všech zemí, světadílů a všech náboženských vyznání může být vyhlazena v celém světě zuřící vzájemná zášť lidových mas, národů, států, stran a vyznání, která vrhá lidstvo do válek a utrpení a mohou se na vyšší duchovní a duševní úrovni vyrovnat rozporná hlediska individualismu a kolektivismu, lásky k vlasti a lásky k bližnímu, idealismu a realismu.

Hluboké myšlenky a vysoké ideály, které spisovatel vykládá v této knize jednoduchými, všeobecně srozumitelnými slovy, aniž by užíval odborné řeči filosofů - obsahují pučící zárodek spasitelného tváření ducha, které se horizontálně rozprostírá nad celým lidstvem a vertikálně se zdvihá z nejtmařejších hloubek vědomí, pomocí osobního úsilí věřící vůle - až k Bohu vševědoucímu a všemohoucímu.

Alsogöd (Maďarsko)
červen 1947

*Dr. med. Th. Huzella, prof. maďarské lékařské university,
Member of the Carnegie Institute*

Průvodní slovo

O indické náboženské filosofii už bylo napsáno mnoho knih, které poskytly hluboce pronikavý výklad učení, jež obsahují Vědy, Upanišady, Jóga-pradípika, Patandžali, Šankaračárya atd. Bylo by zbytečné pojednávat teoreticky o józe a vysvětlovat jógickou filosofii. Připadá nám daleko užitečnější podat praktický úvod, co vlastně jóga je. Většinou lidé na Západě se stále mylně domnívají, že jóga je nějaký náboženský projev, vhodný jen pro východního člověka, že tedy stojí v pozici proti křesťanskému náboženství a nehodí se pro člověka Západu. Je naším cílem odstranit tento omyl, neboť se jím uzavírá mnohým lidem hledajícím Boha nejkratší cesta vedoucí do království božího.

Jóga není náboženství, nýbrž možnost k vývoji lidského já na psychologické základně a ke spojení s Bohem. Vede-li však jóga k Bohu, nemůže být zaměřena proti žádnému náboženství, neboť je jen jeden Bůh a jen jedno já, ať už ho jmenujeme jakkoliv. Je naším cílem ukázat na to, že také Kristus učil cestě jógy, neboť lidskou duši k Bohu vedoucí cesta je jóga. Proto Kristem hlášaná je úzká, namáhavá, příkrá cesta také jóga. Jména, tvary a pojmenování jsou jen obaly, které pokrývají tutéž skutečnost, tutéž pravdu.

Tuto knihu jsme napsali pro člověka Západu a proto používáme k vysvětlení a upevnění pravdy více slov Bible než svatých Písem Východu, neboť nebylo naší úlohou nabídnout orientální exotikum, nýbrž pravdu. Ta však bude pro každého lépe srozumitelná, jestliže bude oděna do takových slov, která jsou mu už od mládí známa.

Těmito listy bychom rádi ukázali jedinou cestu, vhodnou jak pro Západ tak i pro Východ. Budeme se snažit dosáhnout brány nejvyššího bytí, neboť cílem je Bůh. Nebeské království je stejným způsobem živou pravdou jak pro křesťana, tak pro hinda a pro kohokoliv. Všichni lidé bojují o dosažení tohoto cíle, i když různými metodami a prostředky. „Zaslíbená země“ je v našem srdci a požehnán jest, kdo ji nalézá.

Jsme nepatrnými atomy ve vesmíru, ale cítíme nutnost sdělit nebeské radosti, které jsme zažili na cestě vedoucí k Bohu, našim bratrům. Cesta je těžká, protože je tak vznešeně jednoduchá. Avšak stojí za to bojovat a namáhat se, neboť dosáhneme-li jednou cíle, budeme moci říci:

„Vybojoval jsem boj - ovšem s pomocí - a právě proto jsem bojoval, abych tuto pomoc našel, a nyní zřím, že zdroj této pomoci je jen a jen ve mně - je to v hloubce mé bytosti přebývajícím, životodárným, božským Já!“

Poslední kapitola této knihy jasně ukazuje, kde a jak se setkávají cesty Západu a Východu a jak jsou si vzájemně prospěšné, aby se dříve dosáhlo cíle. Kéž by těchto pár listů přispělo k tomu, aby zmizela všechna nedorozumění, která překáží plné shodě obou světů. Kéž přispějí k tomu, aby si lidé vzájemně rozuměli a sešli se v oblažujícím

vědomí, že jsme všichni jedna velká rodina, že jsme všichni dětmi jediného Otce!

*Selva Raja Yesudian
Elisabeth Haichová*

První kapitola

Co je jóga?

*pocházející
dosáhni stálosti*

*„Mečem poznání rozetni ve svém
srdci každou pochybnost
z nevědomosti a
v józe.“
Bhagavad Gíta*

V životě každého člověka nastává jednou zvláštní okamžik, kdy si uvědomuje, že žije - že žije v prostoru a čase - že stojí mezi minulostí a budoucností. Jeho paměť však osvěcuje jen zcela nepatrnou část minulosti, pak se všechno ztrácí v mlze a stává se právě tak nejistým a neznámým jako budoucnost, jejíž tajemství jsou nezbadatelná. Vynořují se v něm velké otázky: Odkud? Kam? K čemu?

Někdy se narodil a jednou zemře - to ví, ale nikoli z vlastní zkušenosti, neboť kdyby byl vyrostl sám na neobydleném ostrově a neviděl, že lidé přicházejí na svět a umírají, nebyl by si vědom toho, že se také jednou narodil, vždyť na to si nepamatuje, a že také jednou podle přírodního zákona musí umřít. Žije však mezi lidmi a ví z příkladu jiných, že každý, kdo žije na zemi, jednou se narodil, a když už tu je, musí jednou zemřít.

Kde však byl před narozením?..... A kam jde po smrti?..... A proč musí prodělat tuto cestu mezi těmi dvěma stanicemi?.....

Kdo o těchto otázkách přemýšlel, tomu se již otevírají oči, aby poznal nekonečnou pravdu, která působí ve všech projevech života. Vidí geometrické, matematické, fyzikální a chemické zákony, které působí při každém životním projevu a bude považovat za nemožné, aby dlouhý lidský život - plný zkušeností, krás, radostí a utrpení, štěstí a soužení, a často velkých úspěchů - přicházel z ničeho a ztrácel se do ničeho, a že to všechno se děje z pouhé zvůle, bez vnitřní zákonitosti a bez cíle. Existuje-li však nějaká vnitřní zákonitost a cíl, jaký je to zákon?..... Jaký je to cíl?..... A proč se to všechno děje?.....

Na tyto otázky dostaneme odpověď, jestliže můžeme poznat: Kdo je to? - odkud přichází? - kam jde? a proč žije? -

Odpověď na toto KDO zdá se být prostá: Já - ano, ale víme, kdo je toto já? -

Soustředíme-li pozornost na vlastní já a začneme pátrat, odhalíme zcela zvláštní věci. Především zjistím, že ve mně nepřebývá jediné já, nýbrž více. - Například čtu knihu, mezitím mi něco vstoupí na mysl, s čím jsem se tentýž den setkal, prožívám to znovu v myšlenkách, spřádám myšlenky dále a přemýšlím o tom, co je třeba v této věci podniknout... - a tu si náhle uvědomím, že jsem se dostal až na konec stránky a musím otočit list, abych mohl číst dál. Zatímco jsem tedy přemýšlel o událostech, „někdo“ pokračoval ve čtení, slabiku za slabikou, slovo za slovem až do konce stránky. Ale kdo? - vždyť nevím ani slovo, co ten jiný mi předčítal, neboť mé vědomí bloudilo někde jinde. - Nebo jiný příklad, který přece už zažil každý člověk: říkám modlitbu - říkám slova, ale mezitím mi napadají povinnosti příštího dne, a já si rozmýšlím, jak se zařídím - až si všimnu, že jsem se ocitl až u Amen. Kdo ve mně mluvil modlitbu, zatímco jsem se zabýval něčím jiným? Ještě zajímavější je, jestliže musím sečítat řadu čísel a zapisuji součet. Udiveně pohlédnu

na zapsané číslice a sečítám ještě jednou - nyní však pečlivěji, neboť předpokládám, že součet musí být špatný, když mé myšlenky bloudily jinde. Tu však nastává překvapení: čísla dokonale souhlasí - ten, kdo je ve mně sečítal, umí dobře počítat, neboť zapsal součet bez chyby a ještě k tomu mou vlastní rukou. Zarážející na těchto příkladech je to, že zatímco jsem nesčetněkrát od dětství opakoval modlitbu, zcela se zmechanizovala, sečítám-li však, ocitám se před danou soustavou čísel poprvé, takže nemůže být řeči o mechanickém postupu. Každou jednotlivou číslici musí ten, kdo ve mně provádí tento početní příklad, s plným pochopením přičítat k dosavadnímu součtu. - Kdo to však provádí? Zřejmě já, avšak nevědomě. A kdo byl ten, kdo mezitím přemýšlel o jiných věcech? Také já, ale vědomě. Není tedy pochyby o tom, že je ve mně více já - vědomí je však jen jediné - a toto vědomí

se může spojovat s tím nebo s oním já, podle svého zájmu a podle své vůle.

Nezapomeňme ještě na někoho, který ve mně žije, který se však nenachází na téže úrovni, na jaké je ve mně žijící, myslící, počítající, čtoucí já, a který mne pozoruje, posuzuje, poučuje a kárá, uděluje rady, který si vyžaduje účty ze všech mých myšlenek a jednání. Jestliže se rozčílím, on zůstává nepohnutý a klidný. Rozčilení nezná. Jestliže však se ocitnu v těžkostech, pomůže!

Jak často jsme slyšeli a také sami zažili, že jsme unikli netušenému velkému nebezpečí jen proto, že jsme proti němu něco podnikli, co jsme neučinili uvědoměle po nějaké výstraze, nýbrž zcela bez vlastní vůle, jako by to za nás učinil někdo jiný. Ve chvíli nebezpečí nastoupil „někdo“, na místo mé osoby, někdo, kdo musí být vševědoucí, neboť tím, že on ve mně jednal, uchránil mne před událostí, která nastala **teprve později**, musel tedy znát budoucnost. To se přihodilo slavnému chirurgovi během operace. S veškerou pozorností se soustředil na nemocného a svou práci. Náhle se sklonil nad otevřeným břichem nemocného tak, že svou horní částí těla úplně přikryl ránu. V téže chvíli vybuchlo skleněné stínítko reflektoru nad operačním stolem a roztránilo se na tisíc kousků. Nesčetné skleněné střípky dopadly na operátérova záda. Kdyby se byl náhle nesklonil nad nemocným, byly by střípky napadaly do otevřeného břicha nemocného. Marně se ptali asistující lékaři profesora, co ho přimělo k tomu, aby se sklonil nad nemocným - on sám neznal vysvětlení. „Někdo“ jednal v něm a skrze něho. Tohoto někoho ve chvíli nebezpečí prožíval jako své vlastní já a přesně věděl, proč tak jednal a jak jednal, ale potom už se s ním zase neztotožňoval. Jeho nynější já si nevzpomínalo, co ho přimělo k záchrannému pohybu, kdo v něm jednal se znalostí budoucnosti?

Moje matka zažila v Madrasu toto: Když jednoho dne vstoupila do koupelny, spatřila kobru. Při pokusu o útěk uklouzla a upadla na záda. Nyní zaslechla vnitřní hlas: „Nepohybovat se!“ Zůstala tedy ztrnule ležet. Had se připlazil pomalu až na její hrud' a tam se zálibně stočil, užívaje tepla lidského těla. Po dlouhé době - snad že byl vyrušen nějakým zvukem - slezl had z matky a zmizel v zahradě. Kdyby se byla matka jen trochu pohnula, zaručeně by ji kobra uštkla. Potom si matka nedovedla vysvětlit, jak po celou dobu mohla vydržet nehnutě ležet bez nejmenšího strachu. Teprve když se ocitla v bezpečí, byla celá ochromena hrůzou z toho, co jí hrozilo. Kdo to byl v ní, kdo dokázal zůstat nehnutý ve smrtelném nebezpečí beze strachu, kdo věděl, že je to jediný prostředek, jak se zachránit před kousnutím kobrou? Bezpochyby je to někdo, kdo nám pomáhá v nebezpečí, a také naše vlastní já. Avšak je to část našeho já, která převyšuje běžné já ve vědění, síle, moci a mravnosti - zkrátka ve všem. Má nad námi moc. Není-li s námi spokojeno, připravuje nám muka, neboť výčitky svědomí nám způsobují největší utrpení, je-li s námi spokojeno, povznáší nás do

stupně štěstí, nedosažitelného ničím na světě. Ve chvílích velkého nervového napětí zmocňuje se toto já našeho vědomí, a pak pocítujeme, že ono je také naším Já, ale stojí vysoko nad námi, že je poznáváme jen jako výčitky svědomí, jako by to byla jiná osoba - neboť nemůžeme své vědomí pozdvihnout tak vysoko, abychom se s ním cítili sjednoceni. Ono však se může zmocnit našeho vědomí, kdy chce. (2) Kdo je tímto vyšším já? A kdo jsou ta ostatní myslící, počítající, pomíjející já ve mně? A jak je možné, že mé Já a mé vědomí nejsou jedno a totéž?

Vědomí je stav Já. Chceme-li je blíže poznat, musíme především vědět:

Co je „Já“?

Bůh je všudypřítomný. - Vesmír žije, jelikož jej naplňuje svým bytím. - Bůh je samotné bytí, život - a život je Bůh.

V evangeliu Janově je psáno: „.....a Bůh byl Slovo. To bylo na počátku u Boha, a bez něho nebylo učiněno nic z toho, co bylo učiněno.“ (Jan I,1-3).

Počínajíc nejnepatrnějším buněčným tvorem až nejvýše rozvinutou bytostí končíc, všechno je naplněno životem. Kamkoliv pohlédneme, všude poznáváme tisíce projevů života v různých stupních vývoje.

Na nejvyšším pozemském stupni tohoto žebříku stojí člověk.

Jak člověk v sobě pocítuje přítomnost života? - Existenci sama sebe pocítuje jako já a vyjadřuje ji první osobou: „Já jsem“.

Jestliže tedy život je Bůh a jestliže se život v lidském vědomí projevuje jako pocit jáství, pak je toto já Bohem v nás. To potvrzuje i Bible, neboť na otázku Mojžíšovu, jaké je jméno boží, dává Bůh odpověď: „EHEJE“, to znamená „Já jsem, který jsem.“ (II. Mojžíš 3,14) To znamená Já, které se nachází ve věčné přítomnosti, neboť neříká se tam ani „byl jsem“, ani „budu“, nýbrž „Já jsem,“, jde tedy o nepřetržité, věčné bytí, o Boha!

Ví člověk, že naše já je život, tedy Bůh v nás? - Ne! - Člověk si toho není vědom. Vědomí průměrného člověka je na daleko nižším stupni, je příliš omezeno, než aby se přiblížilo ke svému vědomí Boha a s ním se spojilo. Že však tato možnost tu je, to bylo dokázáno velkými mistry, bohočlověky, kteří žili ve hmotném lidském těle uprostřed nás, avšak jejich vědomí bylo ztotožněno s Božím vědomím: „Já a Otec jedno jsme“, praví Kristus v Bibli (Jan X,30). Vlastním životem nám přinesl důkaz, že jednota

s Bohem je možná i v lidském těle - že tělo není překážkou (3) a že božské vědomí představuje pro každého dosažitelný cíl.

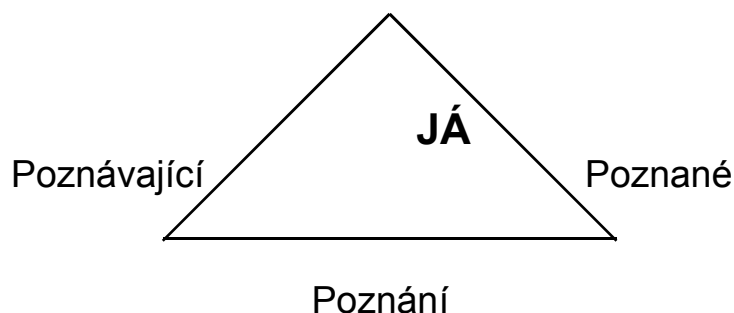
V člověku hoří nevědomě jako neutišitelná žízeň touha, snaha po vzestupu, po dosažení tohoto cíle. Toto stálé úsilí po nejvyšším je jedna z vlastností, kterou se liší lidé od zvířat. Zvíře nikdy nechce být ničím víc, než čím je. Pes se spokojí s tím, že je psem, kůň, že je koněm. Žádné ze zvířat se nechce zvlášť vyznamenat velkými výkony. Jen v člověku pracuje vnitřní pud, že chce být víc, než čím je, neboť také podvědomě pociťuje v něm skryté možnosti. Tento vnitřní pud je podněcováním božského Já v nás, které nás stále má k tomu, abychom nebyli spokojeni s dosaženými výsledky, nýbrž abychom kráčeli stále kupředu, až dosáhneme nejvyššího cíle. Také horolezec vyhovuje tomuto instinktu, když podstupuje velkou tělesnou námahu, překonává těžkosti a stoupá ke strmým výšinám, aby dosáhl vrcholu. Cestou je mnohým okouzlen, střídajícími se krásami hor a údolí, skvělým osvětlením, zelené horské lučiny jej vybízejí k odpočinku, stříbřitě jasná pramenitá voda tiší jeho žízeň. On však neprodlévá u těchto krás, dopřává si jen krátkého oddechu, aby slezl holou skálu, neboť jeho duše nenachází klidu, dokud nedosáhne nejvyššího bodu, cíle, překrásného vrcholu.

Lidé nevědí, že tento pud se projevuje i v denním spěchu a shonu, v oné přerůzné snaze o předstih jednoho před druhým a v touze po rekordech, jak je to běžné ve sportu. Každý by chtěl ve všem dosáhnout to nejvyšší a nejdokonalejší. Každý by chtěl být vševědoucí, všemocný - stát se dokonalým. Je však jen jedna dokonalost: **Bůh**. Chce-li být člověk opravdu vševědoucím a všemohoucím, znamená to, že se musí stát Bohem. Je však možné, aby se každý jednotlivec stal Bohem? Ne! Avšak jeho vědomí se může pozdvihnout z lidského bytí, může se povznést a spojit se s Bohem. Tuto možnost dokazuje i Kristus, když praví: „Nestojí-li ve vašem Zákoně: „Já jsem pravil: Bohové jste.“ (Jan 10,34; žalm 82,6)

Proč však nemůže průměrný člověk spojit své vědomí beze všeho s božským Já? - Chceme-li na to odpovědět, musíme napřed vědět:

Co je vědomí?

Vědomí je stav Já. Pozorují-li sebe tváří v tvář, uvědomují si sám sebe a vnímám to, vzniká stav. Tento stav má různé stupně podle toho, kolik ze sebe chápu. Čím méně ze sebe poznávám, tím omezenější je mé vědomí. Jakou měrou postupuji v sebepoznání, takovou měrou se rozšiřuje mé vědomí. Nejvyšší stupeň bude dosažen, až poznám své Já v celku. Tento stav je dokonalý, neboť v jednom uzavírá trojí: poznání, poznávajícího - a ty jsou jedno a totéž: Já sám.

v nebesích“, praví Kristus (Mat. 2,21). Jak však člověk může znát, co je Otcova vůle? - Pozdvihne-li své vědomí k Němu! Tělo jest jen výkonným nástrojem boží vůle.

Tragédie člověka začíná, když spouští z očí vyšší smysl svého života a ztotožňuje se ve svém vědomí s tělem a jeho choutkami. Tělo náleží ke hmotnému světu; musí být živeno a zůstávat zdravé a jeho pomíjejícnost vyžaduje, aby na místo opotřebovaných těl povstalo potomstvo. V těle tedy působí dvě mocné přírodní síly, které plní tyto úkoly: pud sebezáchovy a pud zachování rodu. Lidské vědomí však je povoláno k tomu, aby stálo nad těmito silami a řídilo je svou vůlí. Avšak běžný člověk zapomíná, že jeho Já je duchovní - nesmrtelné - a částí Boha. Tím, že se ztotožňuje

s tělem, místo aby ovládal v jeho těle činné, obrovské přírodní síly, tyto jej přemáhají, a tak se zakotvuje ve hmotném světě, odsuzuje se k těžkému otroctví. Tělesné tužby spočívají na něm jako těžké okovy, zvířecí pudy se jej zmocnily a podmaňují si řádově vyšší schopnosti a duchovní zření. To je hříšný pád z ráje, ve kterém ještě největší část lidstva dnes žije a se vyčerpává. Člověk připisuje skutečnost, že žije, své vlastní, osobní zásluze a zastiňuje si touto pověrou zářící lesk svého Nadjá. Lásku a výživu povyšuje na samoučel a stává se otrokem chamtivosti, hrací vášně, alkoholu a tabáku a jiných narkotik, vlastní pohodlnosti a ještě stovky projevených forem svých pokažených pudů. Sklony průměrného člověka jsou projevy jeho tělesnosti. Jeho láska je sobecká, stále chce něco dostávat, dává-li něco, očekává protislužbu. Svých schopností a nadání chce využít k vlastnímu prospěchu - a zapomíná na společnost, jejímž vlivem své schopnosti získal. Je-li v životě úspěšný, pociťuje to jako osobní slávu a podpoří tím svou pýchu a marnivost. Je na sebe hrdý a představuje si, že síly a schopnosti, které obdržel k plnění svých pozemských úkolů, jsou jeho osobní vlastnosti. Kdyby jen trochu přemýšlel o tom, že nikdo se nemůže stát z pouhé lidské vůle velkým umělcem, jako např. Michelangelo, neboť nadání nemůže nikdo sám sobě nebo jinému přisoudit, pak by musel poznat, že schopnosti, jimiž disponuje, odněkud přišly, ale zaručeně ne proto, aby se jimi pyšnil a užíval jich jen ve svůj osobní prospěch.

Ve své zaslepenosti neví, že každá osobní přednost pochází od Boha a že člověk je jen kanálem, jímž se mohou božské vlastnosti projevat jako nadání. (4) Schopnosti se mohou vysloužit a ty pak se objeví v nejbližším vtělení člověka jako dar boží. Avšak my sami si nemůžeme propůjčit žádné vlastnosti. Nanejvýš je můžeme vědomým cvikem rozvíjet a tak si vysloužit, že v budoucím životě - podle slov Bible - je nám od Boha přidáno více hřiven ke zúročení. Avšak člověk, který se oddává svým tělesným tužbám (5), nestará se o to, aby se rozvíjel, neboť učení a cvik jsou únavné a vyžadují kromě toho mnoho trpělivosti a vytrvalosti. Honí se jen za požitky a nestará se o svůj duchovní pokrok. Samozřejmě se pohybuje se svými myšlenkami také na nižší úrovni,

nemůže být objektivní, vidí všechno z hlediska svého malého já a podle toho také soudí. Jeho duše je plna osobních choutek, proto je jeho obzor úzký a jeho vědomí o sobě scvrklé a zaujaté jen sebou. Vědomí, stojící na tomto stupni, nazýváme „osobní vědomí“. (6)

Vědomí následuje přání - „.....kde je váš poklad, tam je i vaše srdce“, praví Kristus (Mat. 6,21). Dokud nás naše přání poutají ke hmotě, nemůžeme být svobodní a zůstáváme otroky pozemské úrovně. Výsledkem toho je, že jsme nešťastní a stále nespokojeni, neboť člověk se ve své slepotě oddělil od jednoty. Je izolován a ztrácí ze svého vědomí vědění, že je částí velkého celku, Absolutna - a že je s ním totožný. Uvolněním spojení s Bohem se jeho síly zmenšují, slábne a domnívá se, že svým lpěním na egoismu a nevědomosti může posílit svou osobnost. Se vzrůstající vzdáleností od Boha přibývají těžkosti samoty a nad ní zející prázdnoty, až konečně duševní nesnáze jej přimějí k tomu, aby hledal pomoc. Lidé však i zde upadají v omyl, věří, že osvobození z otroctví musí být hledáno někde vně, a očekávají pomoc od jiných.

Je politováníhodné, kolik cenných a nadaných lidí se stává otroky kouření tabáku, pití alkoholu a četných jiných nízkých vášní, a že jejich vůle už na to nestačí, když jde o to, aby přestali. Když se chtějí od toho osvobodit, sahají po všech zevních prostředcích - ba dokonce od hypnosy očekávají osvobození, místo aby čerpali z vlastního nevysychajícího pramene, aby budovali svůj život na nové základně. Průměrný člověk nemůže čerpat v hloubce svého vědomí skryté prameny síly, neboť netuší, že v jeho podvědomí jsou uchovány magické síly. Tak, jak je zaujat sám sebou, má zatemnělý pohled. - „Mají oči, ale nevidí,“ praví Kristus. Není s to pozdvihnout své vědomí do vyšších vrstev bytí, a ony mocné síly, které jsou v každém člověku, zůstávají pro průměrného člověka nedosažitelné, neboť se nacházejí mimo oblast jeho vědomí. Vede se mu jako muži, v jehož poli je zakopána velká bedna zlata, on o tom však nic neví. Považuje se za žebráka a přece vlastní obrovské bohatství. Bylo by zapotřebí překopat jeho pole, aby se našel poklad. Kdyby lidé dolovali ve svém nitru, nezanedbávali by onu velkou oblast, kterou jmenujeme „já“, našli by s ničím nesrovnatelné poklady, o nichž Kristus praví: „.....kde nekazí ani rez, ani mol a kde se zloději neprokopávají ani nekradou.....“ (Mat. 6,20)

Lidé obracejí svou pozornost stále do zevního světa a tak dojdou k uvědomění jen zcela nepatrné části své podstaty. Daleko větší a významnější je ona druhá část - „svět za vědomím“, který je pro západní lidi téměř úplně neznámou oblastí. Moderní badatelé v duševnu se pídí po této „*terra incognita*“, ale jejich různé teorie představují jen tápání po cestě, které vede do zcela neznámého světa. Sice už objevili, že hluboko pod průměrným lidským vědomím ještě živoří v člověku všelijaké

pudy a instinkty - odtud výraz „podvědomí“, ale nevědí dosud, že **nad** průměrným vědomím jsou další vrstvy. Jen několik učenců je hledá.

Podřadné tělesné pudy jsou bezpodmínečně nutné, neboť se starají o udržení těla a druhu. Musí však být za všech okolností zvládnuty, neboť kdo je nechává volně vyžívat, pouští na sebe ďábly podsvětí. Ďábel není nic jiného než zákonů hmoty poslušný tělesný pud. Tyto síly jsou jako tvrdohlavý kůň: jsme-li slabí, jsme shozeni, nebo když se bojíme, shodí nás do příkopu. Je-li však zkrocen, najdeme v něm nejuvěrnějšího služebníka, který je za všech okolností při nás a je nejlepším běžcem. Na jeho hřbetě můžeme spěti k velkému cíli rychlostí šípu. Z těla pocházející podřadné pudy se však nesmějí prostě zatlačovat do podvědomí, neboť potom by mohly způsobovat různé zlo, naopak, musí být uvedeny do vědomí. Musíme je správně poznávat a pak je budeme moci po libosti přeměňovat, takže už nebudou způsobovat nemoci, nýbrž bude možno jich použít pro naše povznesení, k duchovnímu vývoji.

Všechny síly pocházejí z vyššího Já, a jestliže síly projevující se jako pudy dovedeme až k jejich zdroji, pak můžeme těmito změněnými - podle Freuda sublimovanými silami - na rozdíl od podřadných, potlačených a proto choroby způsobujících pudů - dosáhnout uzdravení, které hraničí se zázračným. Velcí badatelé o duši už mluví o nejnuitnějším Já. Jednotlivci, kteří byli přivedeni do hypnotického transu, mohou dosáhnout tohoto „nadvědomého Já“, pokud pro ně přestává existovat prostor a čas. Mohou mluvit o věcech a lidech, kteří se nacházejí na druhé polovině světa, jako by byli v jejich bezprostřední blízkosti, vidí vše a vědí vše a jejich choroby jsou v tomto stavu nevysvětlitelným způsobem vyléčeny. Avšak lidé si myslí, že tohoto stavu lze dosáhnout jen v hypnose. (7)

Při četbě psychologických knih tohoto druhu musíme myslet na Bibli, kde se vypráví, že Mojžíš byl posledním sluhou božím, s nímž On mluvil tváří v tvář. Těm, kteří přišli po Mojžíšovi, sděloval On svou vůli jen ve snu - tedy v hlubokém spánku. Ano! - A právě tak jak se lze přiblížit podvědomému v moderním bádání o duši ve spánku a ve snu. Duševní badatelé hodlají nalézt nejhlubší Já, pramen žití, božské Já.

V Indii se zabýváme už od pradávna tajemstvími duše a pro indické mistry jest svět za vědomím se svými spodními a horními vrstvami otevřenou oblastí. Známe též odpověď na to, jak zažít božské Já **při plném vědomí**, v bdělém stavu.

Ať vědomí průměrného člověka klesne jakkoliv hluboko do vrstev jeho já, které jsou neznámy a které nevstupují do jeho vědomí, přece jen jeho Nadjá stále podněcuje a má člověka k tomu, aby nebyl spokojen s pouty hmotného světa, nýbrž aby se snažil osvobodit z otroctví co nejrychleji. Tato podnětná činnost našeho Já se

projevuje v člověku v touze po dokonalosti a v hledání svobody.

Od pračlověka primitivního stupně až k člověku s nejvýše vyvinutým rozumem žije v každém vůle po svobodě, nevědomě nebo vědomě. Instinktivně se snaží rozšířit svoji moc, ovládnout jej obklopující přírodní síly, zvířata a také lidi, dělat si, co se mu zalíbí, nebýt poután, **být svoboden**. Osudný omyl je v tom, že uspokojení všech egoistických přání považuje za svobodu. Výsledek toho je právě opak, neboť se stává spíše otrokem svých tužeb. Od člověka, který si zhotovoval kyj, aby zvětšil svou moc, až k dnešnímu modernímu člověku, který se snaží využít všech vymožeností techniky k svému pohodlí a k osobnímu účelu, všichni nevědomě usilují o svobodu. Protože tam však nenalezli svobodu a nehledají ji tam, kde jest, stále více se zotročují. Také honba za penězi a bohatstvím ukazuje, že lidé nevědomě nebo vědomě jsou bičováni touhou po svobodě a představují si, že vlastnictví jim může přinést svobodu. Výsledek jest, že se stávají otroky této honby a celý život promarní touhou po penězích, všechny síly svého ducha do toho vloží, aby vymudrovali, jak by mohli získat majetek. Komu se to konečně podaří, ten je vězněm svého majetku, chce stále více získat a uchvátit a kolísání hodnot a nestálá nejistota ho udržují ve věčných starostech.

Jsou i takoví, kteří nikoliv v majetku, ale v moci spatřují svobodu. Myslí si, že svoboda je v tom, když nad někým mohou vládnout. Promrhají větší část svého života tím, že se snaží sehnat vysoké postavení tím, že své bližní zručnými lokty odsunou stranou a jdou přes ně. Dosáhnou-li svého cíle, stanou se otroky a nemohou se, pro samá vlastní pouta, tituly a pocty a s tím spojené povinnosti, ani hnout. Tak zničí svůj život. - Bylo by ještě mnoho příkladů na to, jak se lidé spoutávají až k naprosté bezmocnosti okovy, které si sami ukuli, i když jsou při tom puzeni touhou po svobodě, neboť tato snaha a puzení jim přináší jen další pouta, jak se znamenitě vyjádřil Rabindranath Thákur:

„Vězni, řekni mi, kdo ukul tak pečlivě tvé okovy?“

„Já jsem to byl,“ pravil vězeň. „Myslel jsem, že má neviditelná moc polapí svět a vynese mne k nerušené svobodě. A tak jsem pracoval dnem i nocí na okovech s velkým ohněm a nemilosrdně silným bušením. Když byla konečně hotova - a články řetězu byly dokonalé a nerozbitné, shledal jsem, že jsem jimi sám spoután.“

Je však vůbec nějaká možnost, aby se člověk osvobodil? Zajisté! - Kristus nás učí: „Kdo miluje svůj život na tomto světě, ztratí jej; a kdo nenávidí svůj život na tomto světě, uchrání ho pro život věčný.“ (Jan 12,25) **Musíme se osvobodit od své vlastní osobnosti!** V naší osobě obsažené tužby nás zotročují. Jestliže se od nich osvobodíme, dosáhneme plné svobody.

Jedině pravá svoboda je **zbavení se všech přání!**

Cesta z otroctví ke svobodě, to je jóga!

*„Ved' mne,
z neskutečnosti do skutečnosti,
ze tmy do světla,
ze smrti do života.“*

Tato prastará indická modlitba budiž naším vůdcem, abychom našli správnou cestu a nikdy se od ní neodchýlili.

Stav bez přání (8) nás osvobozuje od klamného šálení hmotného světa. Stav bez přání rozšiřuje nám pohled, mění zásadně naše hlediska, takže můžeme proniknout k věčnosti, která nás činí schopnými všechno posuzovat podle správných hodnot. (9) Stav bez přání nás osvobozuje od všech těžkostí pozemského života a duše se může volně povznést k trůnu božímu. Stav bez přání nás osvobozuje od utrpení, neboť veškeré utrpení je způsobeno neuspokojenými přáními. (10) Stav bez přání nás osvobozuje od smrti, neboť jakmile nás přání a tužby nestahují do hmotného světa, přestává pro nás koloběh rození a smrti a my jsme s to požívat věčnou svobodu ducha, osvobození od času a prostoru. (11) To všechno je možné zažít a uskutečnit již v pozemském těle, neboť i když naše pozemské tělo náleží také hmotnému světu, naše vědomí se může povznést a spojit se s universálním, božským Já. „Odřekni se veškeré touhy, a co však potom z tebe zbude, je Bůh,“ říká Eckhart, velký mystik německého středověku.

Jak však můžeme být bez přání? - snadno se to řekne, ale velmi těžko se to provede. Jak se mám zbavit svých různých tužeb, když si je sám přeji mít?

Zde spočívá velký omyl člověka. Já s velkým „Já“ nemá žádné touhy. Tužby jsou vždycky přírodní síly působící v naší tělesné podstatě, a s těmi se ztotožňuje člověk se zmenšeným sebeuvědoměním. Tak vytváří zdánlivá já v sobě, která si vychovává soustavným uspokojováním tělesných tužeb a mocí zvyku, takže tato já se ho nakonec zmocní do té míry, že není schopen činit rozdíl mezi těmito nepravými já, která si sám vyrobil a mezi svou pravou, božskou podstatou, svým nesmrtelným, pravým Já.

Souhrn těchto zdánlivých já tvoří osobnost. Sami na sobě můžeme pozorovat vznik a stálou proměnu těchto „já“. Jedno zmizí a místo něho se vynoří jiné. Dnes jsme něčím zaujati, zítra naše nadšení vyprchá - snad se změnilo počasí a elektrické napětí ve vzduchu - a my vůbec nechápeme, jak jsme si mohli přát den před tím to, co nás dnes nechává chladnými. Dnešní já nerozumí včerejšímu, tím méně já z minulých let. Pod vlivem okamžitého dojmu vznikají v nás vždy nové osobnosti. Kdo však se pevně přimkne svým sebeuvědoměním ke svému neproměnnému, věčnému Já, které sídlí v jeho nejhlubším nitru, toho

tato měnící se zdánlivá já nemohou uvést v omyl, ani jej nemohou svést z cesty. Bude je kontrolovat, podle libosti jich používat jako svých sluhů. Neustále musíme bdít, aby tato klamná já nad námi nenabyla vrchu. Tato stálá kontrola bude den ze dne posilovat naši sílu vůle a uchovávat naši duševní rovnováhu. Kdo toho zanechá a poskytne těmto klamným já svobodu, ocitne se na šikmé ploše. Takový člověk se bude pořád měnit, ať stárnutím těla, při cestování nebo při změně počasí, při změně výživy a stovkou jiných činitelů. Je hotovým neštěstím pro sebe a pro všechny, kteří jsou s ním v jakémkoli spojení. Pod vlivem své prchavé nálady se žení, volí si povolání, všechno podniká, aby již po krátké době byl zase ovlivněn jinými věcmi a stal se zase člověkem úplně jiným, běhá za jinou ženou, opouští začatou práci, neplní sliby, ničí sám sebe, svou rodinu a všechno, čeho se dotkne. Takový člověk ztrácí dokonale pravý pocit zodpovědnosti, protože vypadl ze středu, kde vládne Nadjá ve své nezměnitelnosti. Nemá žádný základ, na němž by mohl stavět, nemá žádnou syntetickou sílu, jeho vůle je podlomená, jeho sebeuvědomění je zúženo. Nadprůměrný stupeň tohoto stavu se jmenuje duševní choroba. Kde je však hranice?..... Kdo neumí zanechat pití a kouření, trpí také slabostí vůle. Velká většina lidí se vůbec nesnaží se ovládat. Naštěstí, každého až do určitého stupně, k tomu nutí osud. K sebeuvědomění probuzený člověk vidí, že všechno je otázkou stupně, ve kterém už takový člověk zapředený do sítě zdánlivého já je pro jiné nebezpečný.

Kontroluje-li a poznává-li člověk v sobě vypěstované klamné já, pozná, že touhy pocházejí z tohoto a nikoliv z pravého Já. Nemůže se jich zbavit tím, že dělá opak toho, co ona si přejí. Zdánlivá já začnou potom revoltovat, útočí netušenou silou a často způsobují hořká muka. Kdo dělal asketická cvičení, zná tento vnitřní boj velmi dobře. Jsme-li však silní a držíme-li se pevně svého pravého já a vytrváme-li, osvobodíme se a jsme nadále pány ve vlastním domě. Jestliže jsme zvítězili, uvolní se

v nás síly, o nichž jsme dosud neměli tušení, že je vlastníme. Různá asketická cvičení se tedy vyplatí, neboť nám pomáhají posílením naší vůle zvítězit v boji. První nezbytný krok spočívá v tom, že poznáváme původ v nás působících tužeb. Podívejme se nyní, které z nich jsou nejsilnější.

Vždy znovu jsme chyceni do pastí přírody a ztotožňujeme se se dvěma nejsilnějšími a nejvyššími přírodními silami, s pudem sebezáchovy a s pudem rozmnožovacím.

Malé dítě má rádo cukr, chutná mu a nikdy ho nemá dosti. Dospělý už netouží po mnoho cukru, je mu protivný. Staří lidé opět rádi jedí hodně cukru a chutnají jim především sladká jídla. Touží snad vnitřní Já po cukru, když dětem a starcům tak chutná? Odmítá snad u dospělého člověka vnitřní Já cukr, protože je mu protivný? (Ne!) Vnitřní Já nemá chuťových zálib, je nehmotné. To jen člověk se dal zajmout přirozeností,

ztotožnil se s pudem sebezáchovy, který si v dětství žádá cukr pro zesílení kostí, ve stáří k posílení srdce. Na vrcholu života jej člověk odmítá, protože jej v takovém množství nepotřebuje. Vždycky bude člověku chutnat, co jeho organismus potřebuje, za předpokladu, že své zdravé tělesné pudy nezkazil různými omamnými prostředky a špatnými návyky. Můžeme učinit zkušenost, že lidé, kteří trpí nedostatkem žaludečních šťáv, dávají přednost kyselým jídlům, a chudokrevným lidem chutnají jídla z jater. Nikoliv tedy jejich Já má tyto záliby, nýbrž jejich přirozenost.

Jiný příklad: Zdravým mužům se zpravidla líbí ženy, které mají krásně vyvinuté poprsí a plné boky. Myslí si, že tato záliba pochází z jejich zájmu. Ve skutečnosti jsou lákáni přirozeností, tato je v nich činna a vede jejich smysly, neboť je má k tomu, aby ženu shledávali krásnou a vybrali si takovou, která by se hodila pro budoucí mateřství. Vždyť dobře utvářené boky, dobře stavěná pánev jsou pro nošení a rození dítěte nutné, a dobře vyvinutá prsa zajišťují budoucí výživu. Myslí snad na to muž, kterému se líbí krásně stavěná žena, že se mu líbí proto, že bude vhodnou matkou?..... Ne? Poslouchá však zcela nevědomě v něm činnou přírodu, pud zachování rodu.

Musíme si být vědomi toho, že příroda v nás klade na nás stále požadavky - že se však nemáme s těmito požadavky ztotožňovat, neboť jinak bychom okamžitě ztráceli samostatnost. Člověk s vyvinutým sebeuvědoměním není otrokem těchto mocných tažných sil. Tyto síly hýbají světem a umíme-li je zvládnout a vědomě vést, mohou se vyvinout v magické síly, pomocí nichž lze zvenčí hýbat světy.

Stálá kontrola a analýza našeho já přináší překvapující výsledky, tak že se nám řeší nejen tajemství našeho já, nýbrž že zároveň s rozšířením našeho sebeuvědomění a s poznáváním pravého Já také se stále rozšiřuje náš obzor a přibývají naše znalosti postupně všemi směry. Dospíváme tak k pravdě hlásané Sokratem: „Člověče, poznej sama sebe, potom víš vše.“ Jestliže něco poznávám, co jsem dosud nevěděl, tu vzniká ve mně rozjasnění, v jehož záři pozoruji, co jsem dosud viděl jen ve tmě. Přesto však to vše už ve mně existovalo, stále to ve mně bylo - neboť ze zevního světa jsem nic nepřijal, to je nemožné - jen jsem našel ten který díl pravdy v hloubce svého Já. Každé zevní vnímání, ať pomocí zraku, sluchu, čichu, chuti, hmatu, jenom ve mně nadzdvihuje určitý závoj z něčeho, co už musí být v mém nitru - jinak bych to nemohl odhalit - sám bych se o tom nic nedověděl. Když Edison učinil své epochální odhalení, rozjasnil se onen díl pravdy, který začal vidět, v něm samém, nikoliv někde mimo něj, někde v místnosti, kde pracoval. Objevená pravda

v něm musela už dříve vézet, avšak v dřímajícím, nevědomém, latentním stavu. Makrokosmos je také dokonale obsažen i v mikrokosmu i v člověku. Každý zákon, který vládne ve vesmíru, se dá nalézt i v nás a proto nemusí být hledán vně, nýbrž v nás. Nevědomostí tedy rozumíme,

že něco je ve mně v latentním, dřímajícím, skrytém stavu, **za hranicemi rozsahu mého vědomí!** Do té míry, jak rozšiřuji své vědomí, do té míry se posunuje hranice stále dále na zevnějšek a v téže míře se rozšiřuje mé všeobecné vědění! Pravda ve své plnosti přebývá v každém z nás stejným způsobem, avšak u někoho z větší části se projevuje v aktivním stavu než u jiného, a tak je naše vědění různě odstupňováno. Chceme-li najít celou pravdu, musíme se sami úplně znát, zcela si sebe uvědomit! Lidé zanedbávají - při veškeré své všestrannosti vědění - téměř úplně probádání vlastní podstaty, a nejsou vůbec schopni sami sebe analyzovat. Carrel, světoznámý nositel Nobelovy ceny, probírá to ve svém díle „Člověk, tvor neznámý“ důkladným způsobem a označuje onu velkou nedbalost, se kterou zachází člověk s otázkou sebepoznání, za příčinu všeobecného stavu nespokojenosti. „Věda o životě se vyvíjela pomaleji než vědění o neživé hmotě. Sami sebe neznáme!“ Statistickými údaji tento velký doktor prokazuje, že počet duševních chorob na celém světě stále stoupá. Dokud člověk nezná, co je já, onu skupinu duševních chorob, jejichž příčinu nelze hledat v organických změnách, budeme jednoduše označovat slovem „schizofrenie“ a nebudeme ji moci léčit. Česky znamená toto slovo „rozpoltění já“. Ano, u těchto duševních chorob není něco v pořádku s já - a kdybychom znali tajemství já, věděli bychom také, jak lze zlu předejít a jak je možno se z něho vyhojit. (12)

Kristus učí: „Já jsem Cesta, Pravda a Život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“ (Jan 14,6) Ano! Já je Cesta k Otci, neboť Já je život v nás. Já se podobá z nebe visícímu lanu. Horní konec se nachází v Bohu, spodní v člověku. Vědomí se musí vyšplhat vzhůru po tomto laně. Horní konec je plně rozvinuté, dokonalé božské vědomí Já - spodní konec je nevědomost.

Cesta z nevědomosti do božského vědomí: to je jóga! Kdo se však po tomto laně vyšplhal, ten dojde k překvapujícímu zjištění, že lano od všech já visí z jediného bodu, a že všichni, jejichž vědomí vospělo až nahoru k plnému rozvinutí, jsou vzájemně spojeni **v jediném universálním sebeuvědomění.**

„Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti.“ (Jan 15,5)

Pravá podstata člověka není osoba. Osoba člověka je jen zrcadlení našeho pravého já. Protože však naše osoba je nedokonalá, je také zrcadlení zkomoleno a mlhavé, takže dokonalost v zářící čistotě - jak se ve svém božském původu projevuje - je sotva poznatelná. Zašpiněným a tmavým oknem nemůže slunce svítit ve své oslňující nádheře. Očistím-li však okno svého já, budu moci pomocí paprsků, které proniknou sklem, znovu nalézt cestu ke skutečnému, životodárnému slunci. A právě tak, jako je bezpočet slunečních paprsků, které všechny vycházejí z jediného slunce, tak také pocházejí nesčetná já z jediného božského Já.

Jdeme-li dlouhou chodbou s nesčetnými okny, vidíme, že slunce svítí každým oknem a skvrny rozličných barev, že vznikají

na kamenných deskách podlahy. Má snad každé okno své zvláštní slunce, které skrz ně září a způsobuje na kamenech sluneční kruhy? Ne! Víme, že jen jediný slunce svítí všemi okny a že různě osvětlené skvrny na barevných kamenných deskách jsou světelnou hrou jediného slunce. Slunce není různobarevné, nýbrž hmota, kameny, které slunce osvětluje. Právě tak jediný božský Já prosvítá každým vědomím. Náš rozum je osvěcen leskem jediného Já, avšak pestrá mnohotvárnost osobností je způsobena růzností osvětleného povrchu. (13) Podaří-li se někomu vědomí povznést z osobního já k božskému Já, dozví se, že to není žádná legenda, nýbrž psychologická skutečnost. Porozumí symbolickému smyslu poslední večeře Páně: - Kristus bere chléb, žehná jej a prví: „..... to je mé tělo.“ (Mat. 26,26) Pak láme chléb a podává každému kousek. Protože chléb byl tělem Já, je v každém jednotlivém kuse část jediného chleba, a nás oživující, zdánlivě rozličná já jsou částmi jediného já. Toto universální božské Já je podle Bible Slovo - Logos - Alfa a Omega. - Kristus!

„Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti,“ (Jan 15,5) říká Kristus v Bibli. Jak jasná je tato řeč pro ty, kteří znají tajemství Já. Universální Já je kmen - osobnosti jsou ratolesti. „Miluj svého bližního jako sebe“ (Mar. 12,31) - ano - neboť ty a on - všichni jsou ratolesti téhož vinného kmene, části jediného Já. Křivdíš-li někomu, učinils to sobě samému, a výčitky svědomí jsou hlasem vnitřního já, kterému bylo ukřivděno činem vůči tvému bližnímu.

Jako totiž tělo jest jedno a má mnoho údů, ale všechny údy těla, přestože je jich mnoho, jsou jen jedno tělo, tak i Kristus. (I. Kor. 12,12)

Každé slovo evangelia je jasné tomu, kdo z vlastní zkušenosti ví, že všechna mluví o živém a pravém Kristovi, který s námi byl, jest a bude až do skonání světa. Neboť Kristus je Já, Život a Pravda, a kdo v Něho věří, bude žít, i když zemře.

Kdo rozumí Bibli, ví, že zaslíbení Bohočlověka jsou postavena na psychologických skutečnostech. Ví, že onen Kristus, který řekl: „Já jsem život“ (Jan 14,6), není žádná vzdálená ideální představa, nýbrž skutečnost, žijící ve všech dobách, právě tak, jako život je skutečnost a pravda. „Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa“ (Mat. 28,20), slíbil On a On **jest** s námi, neboť On je život - pravé já. Kdyby opustil život, byl by to už konec světa. Bez života není světa. (14) Život, jehož projevoval formou v našem vědomí je já, nemůže nikdy přestat, nikdy zemřít. Jenom osoby se mění, projevovalé formy, tak jako na člověku šaty. Kdo se neztotožňuje s osobou, nýbrž se svým Já, nemůže zemřít s osobou, nýbrž žije dále v nesmrtelném, věčném božském Já. Žije-li někdo ve světle - je světlem - právě tak jako se jej nemůže zmocnit stín, tma.

Život mohu nalézt jen v sobě, jenom svým vlastním životem, nikoliv pomocí života někoho druhého. Apoštol učí v listu Římanům: „Ale je-li Kristus ve vás, tělo je ovšem mrtvé skrze hříchy, duch však je život skrze

spravedlnost.“ A ve II. listu Korintským: „.....což nepoznáváte na sobě samých, že Ježíš Kristus je ve vás?.....“ Pavel věděl, že život, Já a Kristus jedno jsou.

Ať to zní jakkoliv divně, přece je tomu tak, že indiští jóginové to vědí, že ve spojení s božským Já zažívají Krista, jenže jinak nazývají tento stav, jmenují jej sanskritským slovem samádhi.

Ve svatém Písmu Indů jmenuje se vtělený Logos Krišna a praví o sobě: „Já jsem život ve všem, co žije.“ A v Bibli praví vtělený Logos Kristus: „Já jsem život.“ Jen některé hlásky jména jsou rozličné.

Ti jógini, kteří znají Bibli - neboť takových je dost - vědí, že Kristus u křesťanů znamená totéž, co u Indů jméno Krišna: Božské Já - a vědí také, že za všech dob a v každé lidské duši je tato skutečnost živá. Apoštol Pavel to vyjadřuje takto: „Tu již není žádný Žid ani Řek, není otrok ani svobodný, není muž ani žena, neboť vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.“ (Gal. 3,28)

S tímto božským Já, nebo jak je jmenuje křesťanské náboženství, se samotným Kristem, spojili se František z Assisi a ostatní křesťanští svatí, kteří tento stav zažili. S tímtož Já spojují se také středověcí mystikové v „**UNIO MYSTICA**“, a s tímtož Já se spojuje jógin ve stavu samádhi. Blaženost je pro každého člověka dosažitelná jen jedním způsobem, ať žil kdekoliv nebo kdykoliv, ať je jeho kůže bílá, černá, žlutá nebo rudá, neboť Bůh nikomu nestrání. (Sk. ap. 10,34)

Znamená-li však tato blaženost pro všechny totéž, totiž spojení lidského vědomí s Bohem, pak to také znamená, že všichni, kdo ji prožívají, stávají se jedním. Božské já je život ve všem a v každém. Sjednotí-li se někdo se samotným životem, sjednotí se se vším, co žije! Cítí se spojen s každou živou bytostí, jeho sebeláska mizí a přechází do neosobnosti, jeho celá bytost je naplněna universální láskou. Tato láska je pravou láskou Kristovou, prostá veškeré sentimentality, nálad, osobní chuti a osobní náklonnosti - neboť je to stav - a bez ohledu na to, zda je zevní forma krásná nebo odpuzující, dobrá nebo špatná, miluje všechno nesobecky a ve všem miluje, co je život.

V podstatě není žádný rozdíl mezi sobeckou a nesobeckou láskou. Láska je jen jedna. Ale na osobnosti lpící člověk se oddělil od velkého celku a pociťuje lásku jen vůči vlastní osobě a vůči těm, kteří jsou v jeho blízkosti. (14) Ti však, kteří zažili ve svém vnitřním Já zrušení hmotných hranic a cítí se spojeni ve svém vědomí s celým žijícím vesmírem, rozšiřují se svým vědomím svou lásku na velký celek, jejich láska není egoistická, nemůže už ani taková být, neboť je v ní všechno obsaženo.

Takový člověk miluje všechny stejně, špatné i dobré, tak jako slunce vysílá své životodárné paprsky stejnou měrou na býlí i na ušlechtilé rostliny, na zločince i na světce.

Carrel popisuje názorným způsobem různé stupně lásky:

„.....anatomická hranice je pouze zdánlivá hranice individua. V této není obsažena naše duchovní osobnost. Láska a nenávist jsou skutečností. Tyto pocity spojují lidi pozitivním způsobem přes všechny vzdálenosti mezi nimi. Ženě způsobuje ztráta jejího dítěte větší zármutek než ztráta vlastní nohy. Roztržení nějakého citového pouta může mít za následek také smrt. Kdyby nám byla dána možnost učinit tato nehmotná pouta viditelnými, nabyly by lidské bytosti zcela nové a zvláštní podoby. Mnozí by sotva překročili své anatomické meze. Jiní by vyrostli nad velikost pancéřové skříně velkobanky, opět jiní by se proměnili na velikost pohlavního orgánu člověka, jiní by se připodobnili potravinám nebo nápojům, jiní možná jasu šperku nebo uměleckému předmětu. Jiní by vypadali jako obři opatření mocnými chapadly, která se poutají k rodině, ke kruhu přátel, ke starému domovu, k obloze a k horám rodiště. Vůdcové národů, velcí přátelé lidí a světci by se nám jevíli jako obři z dětských pohádek, kteří své mnohonásobné ruce rozpínají nad zemí, kontinentem, nad celým světem.....“

Pro ty, kteří dosáhli božského Já, je tato jednota živou skutečností, nepotřebují žádné pozemské formy, která by je mezi sebou spojovala. Nezakládají žádné spolky nebo řády, které si stanoví bratrství za cíl, neboť toho nemají zapotřebí - jsou spojeni identitou Nadjá. Zažívají jednotu na duchovní úrovni a tato nemůže být ovlivněna, posílena nebo zrušena žádnými stále se měnícími pozemskými konstrukcemi. - Ani smrtí. - Není pro ně přece žádné smrti. V křesťanském kředu se jmenuje tato jednota „obcování svatých“.

Cesta z oddělenosti do jednoty: To je jóga!

V každé části země bylo známo dřímající tajemství lidské duše, v lidském já skryté, neohrazené možnosti. Vykopané ruiny prastarých kultovních míst, tam nalezená symbolická vyobrazení - která jsou na celém světě stejná a zasvěceným dobře známa - podávají o tom důkaz. Starověk Májů, Inků nebo starého Egypta hlásá totéž vědění a je zjištěno, že i dnes osvícení žijící mezi námi, mají totéž vědění, jako např. indiští jóginí. V Indii a v Tibetu žijí ještě dnes četní velcí Mistři, na skrytých místech, dobře chráněných přírodou a systematicky zasvěcují své žáky do tajemství. V Asii se mohlo takové předávání zkušenosti udržet nepřetržitě po více než 6 000 let, protože tam byly příhodné podmínky pro uchování tajemství lidské duše a dosud jsou.

Jednobuněční tvorové potřebovali milióny let k tomu, aby prošli všemi stupni plazů, ptáků a savců, než se vyvinuli v dnešní lidi. Lidský zárodek však prodělává od svého početí až po zrození všechny fáze tohoto vývoje v krátkém období devíti měsíců. Důslednost vývoje musí být zachována - skoky příroda nečiní - avšak přesto může být čas huštěn. Duch stojí nad prostorem a časem, neboť je nekonečný a pochází od Boha. Velcí duchové vytrvalým bádáním zjistili, že se lidstvo

nemusí ubírat cestou velmi pomalého všeobecného vývoje z dnešního stupně průměrného lidského vědomí až k božskému stupni vývoje, k čemuž by bylo zapotřebí dalších miliónů let, nýbrž že se dá zkrátit tato doba na rámec jediného lidského života. Jsou metody, jimiž lze skryté schopnosti lidské duše probudit z dřímajícího latentního stavu a rozvinout je, jako se rozvíjí nádherné květy do skvělé plnosti, aby z nich mohl pro nás vzejít nejkrásnější plod: spojení s božským Já. Všechny tyto uvedené metody podporují rozvoj a rozšíření vědomí. Do různých systémů uspořádané metody jsou různé jógy. Lze téměř říci, že kolik lidí, tolik metod, neboť i jednotlivé jógy se mění a přizpůsobují různým lidským individualitám. Ano, kolik lidí, tolik cest, avšak jako mezi lidmi nacházíme podobné typy, tak se vyvinuly pro různé skupiny lidí vhodné rozličné jógické systémy.

Slovo jóga má v sanskritu dva kořeny a tudíž i význam toho slova je dvojitý. Jeden význam je „ponořovat se“ - ponořovat se do Boha, druhý odpovídá slovu „jho“, „spojovati“, „svazovati“. To je poukaz na spojení Nadjá s osobním já, které se nachází ve stavu ujařmení. Velmi významná je příbuznost slova jóga s anglickým yoke, německým Joch, latinským jugum, maďarským iga, českým jho. A také Kristova slova nám připomínají tento smysl: „Vezměte na sebe mé jho..... neboť mé jho je příjemné a mé břemeno je lehké.“ Také pozemský běžný život je cesta jógy, neboť každá minuta nám přináší zkušenosti, které ustavičně rozšiřují naše vědomí. Je to však nejpomalejší cesta všeobecného vývoje a je zapotřebí nekonečného řetězu za sebou následujících životů, než člověk tímto způsobem dospěje do stavu, v němž si uvědomuje své pravé Já.

Jóga je každé zaměstnání, které je spojeno se soustředěním. Cestou jógy jde každý umělec, neboť inspirace je poselství Nadjá. Jestliže umělec soustředí pozornost na práci, stále více se do ní zahloubává, čímž činí schůdnější cestu ze svého osobního já do vyšších duchovních úrovní. - Cestou jógy jde též artista, který se učí ovládat síly činné v jeho těle. - Cestou jógy jde krasobruslař, provazolezec nebo taneční umělec, neboť ti všichni musejí dosáhnout takové obratnosti, aby se pohybovali v liniích a zákonech geometrie. Cestou jógy se ubírá každý, jehož činnost je spojena se soustředěním, neboť toto rozšiřuje vědomí.

Jako třeba např. hudebník, i když by měl velký talent, dosáhl by systematickým školením daleko dokonalejšího stupně hudby, než kdyby se svému nástroji věnoval jen po svém - právě tak můžeme své vědomí rozvinout daleko rychleji k vyššímu stupni dokonalosti, jestliže vědomě a vytrvale používáme z generace na generaci tradované a stále zdokonalované jógické systémy. Do vědomí procitlý a o spásu usilující člověk chce jít rychleji kupředu cestou vývoje a podaří se mu to, jestliže se řídí radami a učením jóginů a mistrů, kteří dospěli k cíli.

Vědomí řídí chvění v těle. Vědomí člověka na nižším stupni se zapojuje do hmotnějších, nižších existenčních stupňů a následkem toho řídí proudy nižších úrovní pomocí nervového systému v těle. Čím vyšší jsou úrovně, k nimž stoupá lidské vědomí, tím vyšší budou chvění v těle řízených proudů. Odpor nervového systému u zdravého člověka bude odpovídat síle vědomím zapojených proudů. Bude se tedy dokonale shodovat s frekvencí jemu vlastního vědomí.

Vědomí člověka však nezůstává stále na témže stupni. Podle individuality a v jejím rámci kolísá mezi horní a dolní hranicí. Ve chvíli pobožnosti a čistého štěstí stoupá vědomí výše, jindy však, pod méněcennějšími vlivy, klesá níže než je normální stav. Nervový systém má v sobě tolik pružnosti, aby mohl snést tyto výkyvy v určitých mezích bez škodlivých následků. Převede-li však mimořádná událost vědomí přes tyto hranice, pak nervový systém onemocní z předimenzovaného proudění. Proto může náhlá velká radost právě tak otrást nervy, jako neočekávaný úlek nebo prchlivost, neboť v obou případech je nervový systém vystaven proudu, který neodpovídá jeho odolnosti. Není-li vybočení příliš velké, pak nervový systém snese a překoná tato přepětí bez velkých škod. Je-li však rozdíl v proudu příliš velký, lze očekávat velké škody, ochrnutí, mrtvici a především též duševní choroby. Jako vznikají v elektrickém vedení zkraty, které znehodnocují elektrická zařízení, jestliže se zapne proud neodpovídající jejich odolnosti, právě tak se ničí lidský nervový systém a tělo, jestliže do něho vnikají nepřiměřené proudy.

Vědomí tedy nesmí být nerozvázně a násilím rozvíjeno. Zdvihneme-li vědomí příliš prudce a je-li nervový systém vystaven bez přípravy proudům příliš vysoké frekvence, zničí se tělesný organismus. To je důvod a vysvětlení toho, co se píše v Bibli, že Bůh se svými služebníky, kteří následovali po Mojžíšovi, nemluvil tváří v tvář. Nebyli ještě dostatečně připraveni, aby mohli snést vysoké napětí božských proudů. Nemohli své vědomí povznést až k Bohu. Mojžíš mohl. Jeho nervový systém byl schopen snést proudy nejvyššího napětí. Dále se v Bibli praví, že když Mojžíš mluvil se Všemohoucím - když se jeho vědomí pozdvihlo k Bohu a s ním se ztotožnilo - jeho obličej se leskl a zářil tak, že Židé strachem před ním utekli. Od té doby pokrýval, kdykoliv mluvil

s Bohem, svou tvář látkou, aby nevzbudil strach. Proudů božské úrovně by roztrhaly nervový systém nevyvinutého člověka, spálily by jej, proto jsme z moudré prozřetelnosti zkonstruováni tak, že každý z vlastního popudu může zdvihnout své vědomí jen tak daleko, jak mu to dovolí odolnost a pružnost jeho nervového systému.

Kdyby se na nás, slabého člověka naložily, náklady, které by byly nad sílu jeho svalů, zhroutil by se. Jestliže však tento slabý člověk posílí důkladně své svaly systematickým cvičením a teprve pak vezme tíhu na svá bedra - nebo jestliže napřed nosí malé náklady a tyto v poměru

k vývoji svých svalů den ze dne zvětšuje - pak tutéž váhu, pod kterou se dříve hroutil, nyní hravě unese. Ba, jestliže ani pak neustane s vývojem svých sil, nýbrž bude ve svém úsilí pokračovat, bude moci s lehkostí unést ještě mnohem těžší váhy.

Stejně je tomu s nervovým systémem. Provádíme-li vývoj vědomí postupně a opatrně, bude mít nervový systém čas, aby se posílil pro nové proudy vysokých frekvencí. Ty na něho už nebudou škodlivě působit, nýbrž naopak. Jako ve výše uvedeném případě člověka se slabými svaly správné cvičení způsobilo posílení svalů, tak také znamená zvýšení odolnosti nervového systému neocenitelný zisk - a nejen pro vývoj vědomí - čili na duchovní úrovni - nýbrž také na fyzické úrovni.

Různé jógické systémy zocelují a posilují různými metodami nervový systém, aby byl schopen snést paralelně se zesilující proudy stoupajícího vědomí bez onemocnění. Jsou jógické metody, které tak opatrně a pohenáhu provádějí upevňování nervového systému, že jich může kdokoliv bezpečně použít. Jsou však také ještě jiné jógické metody, jejichž účelem je co nejrychleji projít cestu. Podněcují a oživují nervové uzly a nervová centra také zevními vlivy, aby je vzbudily z dřímajícího stavu a zaktivizovaly je. Tyto jógické metody mohou pěstovat jen ti, kdo mají mimořádně silný a odolný nervový systém. Mistři této jógy si vybírají své žáky sami po těžkých zkouškách, neboť u těch, kteří nemají potřebné předpoklady, zanechávají tato cvičení těžké následky, jako nervová zhroucení nebo duševní poruchy. Je zcela přirozené, že jak tito, tak i téměř všichni ostatní jógičtí žáci mohou tato jógická cvičení provádět jen pod vedením zasvěcených mistrů. Bylo by to tedy zbytečné, kdybychom zde podrobně rozváděli všechny jógy, protože jsou beztak pro Evropany neschůdné. Stručný přehled nejznámějších jóg je však přece užitečný, neboť si tak můžeme učinit představu o různosti cest.

Mezi mnohými jógami jsou takové, které jsou si podobné, tak že je těžko můžeme od sebe oddělit. Pojmenování se značně liší podle krajů a jógy si různí lidé časem přizpůsobovali, takže každá jóga má nespočetné odrůdy. Tak např. Samadhi-jóga a Kundalini-jóga jsou variacemi rážza jógy. Podstatné a cíl je však u všech stejný: Dokonalé skoncování s osobním já a jeho vlití do božského Já - namísto osobního, pomíjejícího života nastolit věčnost - splnit slova Kristova: „Kdo svůj život ztratí, získá jej.“ To je bezprostřední cíl cesty zvané radža-jóga, úzké, namáhavé, příkré cesty - biblické Kristovy cesty. Ostatní jógy jsou vlastně jen přípravou pro radža-jógu.

Hatha-jóga

Bere si za východisko tělo (Viz Yesudian: „Sport a jóga“ - podrobněji o hatha-józe).

Slovo hatha je spojení dvou slabik. Jedna slabika zní

v indické prařeči „ha“ a znamená slunce, druhá „tha“ znamená měsíc. Hatha je tedy spojení pozitivních slunečních a negativních měsíčních energií. To znamená dokonalou rovnováhu. Hatha-jóga dokonale uzdravuje tělo, rozvíjí nervový systém a činí ho vědomým, takže všechny tělesné funkce se dostanou pod nadvládu vědomí. Pak nemohou podřadná přání a tužby brzdit hatha-jóginův duševní vzestup. Jeho tělo se stane čistou nádobou, která je opravdu hodna toho, aby se nazývala slovy Pavlovými „chrámem božím“.

Laya-jóga

je cesta k ovládnutí síly vůle. „Laya“ znamená česky sebeovládání. Laya-jóga je souhrnný název pro více jóg, při nichž se každý věnuje probádání a ovládnutí skrytých duševních schopností. Sem patří také

Bhakti-jóga

jóga božské lásky. Bhakti-jógin se spojuje s Bohem pomocí hluboké modlitby a lásky. Dokonale obětuje svou sebelásku a pomocí soustředění a nesobecké lásky ovládne v něm přebývající síly.

Šákti-jóga

je cesta ovládnutí mocných sil, které jsou v přírodě. Šákti je jméno ženského, negativního principu božských sil. Šákti by odpovídalo v češtině asi tak pojmu „matka příroda“.

Mantra-jóga

je jóga kouzelných výroků a tónů.

Mudra-jóga

kteřá se zabývá vysvětlením a využitím mystických obrazců a symbolů.

Dhyana-jóga

je metoda krocení myšlenek.

K duchovním cestám náležejí:

Karma jóga

je jóga takové aktivity a činnosti, při níž se vzdáváme veškeré odměny za své skutky. Je to cesta činnosti, avšak každá práce musí být prováděna nesobecky pro všeobecné blaho ve smyslu plnění povinnosti jako neosobní nástroj.

Džňána-jóga

znamená jógu moudrosti. Učí prohlédnout smysl věcí vnitřním duchovním rozjímáním. Je to cesta poznání.

Kundalini-jóga

je cestou spojení všech božských sil přebývajících v člověku. Označení kundalini znamená negativní magnetickou sílu, která ve dřímajícím stavu odpočívá v nejspodnějším duševním centru v posledním obratli páteře - sanskritsky v muladhara-čakra. Když jsme probudili tuto sílu, je zdvíhána ze stupně na stupeň, až projde všemi duševními centry a dospěje až do vrcholu lebky. Toto středisko se jmenuje v sanskritu čakra sahasrara padma, česky tisíciplátečný lotos. V

tom sídlí pozitivní, duchovní, božská síla, která spojená se silou kundalini přináší naplnění života a plné osvícení.

Všechny tyto jógy a ještě mnohé jiné, jejichž vypočítávání by bylo příliš zdlouhavé, připravují člověka k tomu, aby mohl lépe splnit požadavky rádža-jógy a vyloučit překážky, které by zastavovaly jeho pokrok. Tak např. klad cvičení hatha-jógy pomocí uvědomění těla, připravují k přijetí proudů vyššího vědomí. Bhakti-jógini se soustřeďují na universální lásku a blíží se k vyššímu vědomí pomocí citového života. Džňána-jógini dosahují disciplinováním myšlenek jejich plné ovládnutí a usnadňují si tím jejich vyřazení a dokonalé soustředění pozornosti na vnitřní Já. Jógy magických sil odhalují tajemství podvědomého světa a podporují tak sebepoznání. Každá jóga vychází tedy odjinud a dočasně se ubírá různými cestami, avšak vždy ke stejnému cíli, k bezprostřednímu cíli rádža-jógy. Rádža-jóga je vlastně zakončení všech jóg - koruna všech jógických cest. Proto je její jméno „rátža“, česky „královská“ jóga, totéž, co středověcí mystikové jmenovali „královské umění“.

Provádění jógy je tak jednoduché a bezpečné, že se jí může věnovat každý, ať muž, či žena nebo dítě, zdravý nebo nemocný.(16)

Jak se provádí rádža-jóga?

Chceme-li jít cestou jógy a činit na ní pokroky, je třeba, abychom si něco řekli o denních způsobech života, který je třeba zavést. Jak máme žít? Jediné slovo dává odpověď: **střídmě**.

Kdo se domnívá, že cvičení jógy vyžaduje asketický život, mýlí se. Askese, zřeknutí se všeho, umrtvování těla mohou být za určitých okolností skvělými metodami, jde-li o osvobození od klamného já a o překonání tělesných žádostí, avšak nejsou cílem. Kristus praví: „Tento druh se nevymítá jinak než modlitbou a postem.“ (Mat. 17,21) Tu ukazují i slova Kristova na to, že k očistě naší bytosti je zapotřebí sebezáporu a zahnání všech tělesných vášní. Jsme-li však očištěni a osvobozeni od ďábla klamného já, není pokrok v rádža-józe nezbytně závislý na asketickém způsobu života. Naopak. Krišna praví v Bhagavad-Gítě: „Jóga není pro ty, kdo jsou žraví nebo se mučí přehnanými půsty, kdo příliš spí nebo příliš bdí.....“ Přílišné postění nebo bdění oslabuje tělo a činí ho nemocným! Hlavně však postihuje nervový systém. Jóga rozvíjí nervový systém - avšak jen u zdravého, odolného organismu. Chceme-li v józe dělat dobré pokroky, musíme dostat tělo do co nejlepší kondice.

Buddha učí: „Dvou věcí se máš vyvarovat: neúčelných přání a přílišného krocení těla.“ Přehánění jedním jako druhým směrem je špatné a škodlivé. Nadměrné požívání jídla, pití a spaní jsou velkými překážkami v józe, neboť převaha tělesného stupňování životní síly k trávení přebytku, jsou překážkami v duchovním vývoji. Jezme a pijme

s dobrou chutí a především s radostným klidem v srdci, ale vždycky jen tolik, kolik je zapotřebí k tomu, abychom udrželi tělo zdravé. Naše strava má být jednoduchá a pozůstávat hlavně z ovoce, čerstvé zeleniny a mléčných výrobků. Masa se máme pokud možno vystříhat. Jísti maso není překážkou, je však skutečností, že můžeme snáze překonávat vášně, nejíme-li zvířecí těla. Kdo pěstuje jógu, toho dříve nebo později opustí touha po masu a jen z donucení bude jíst krvavou stravu. Ale i zde je fanatismus škodlivý.

Fanatismus přináší vždycky rozpolcení místo jednoty. Potrava je jenom pomocný prostředek, avšak nikoliv cíl a podstata. Znal jsem velké jóginy, kteří pod tlakem zvláštních okolností jedli maso. Viděl jsem však také velmi podřadné a nečisté duše mezi fanatickými vegetáři. Výživa je do značné míry závislá na klimatu a jiných činitelích. Avšak dosažení blaženosti (17) je povzneseno nad klimatem. Kdyby bylo závislé na bezmasé dietě, bylo by možno vysoký duchovní zážitek snadno dosáhnout. Varujme se na všech polích bezmyšlenkovitých uzávěrů a též toho, abychom si netvořili předsudky z daných podřadných událostí, jejichž význam potom příliš zdůrazňujeme a tím zanedbáváme a zapomínáme na vnitřní smysl všeho, podle čehož se má jednat. (18)

Umírněnost a střední cesta ve všem. I v milostném životě. Kristus praví: „.....jsou totiž neschopni k manželství, kteří jsou takoví od narození; a jsou neschopni k manželství, které takovými učinili lidé; a jsou neschopni k manželství, kteří se takovými sami učinili pro nebeské království. Kdo může chápat, chápej!“ (Mat. 19,12) Tím prohlašuje jasně, že jsou lidé, kteří obětovali svůj milostný život, aby dosáhli nebeského království. (19) Kdo však ještě není schopen sexuální síly vést vzhůru do vyšších nervových center, pro toho je nesmyslné, aby si vynucoval odříkání. Sexuální touhy nesmějí být potlačovány, protože to může vést k největším škodám - nýbrž musí být přeměňovány, sublimovány, jak západní psychologové jmenují tento proces. Máme podle možností vést čistý život. Jestliže však zdrženlivost způsobuje neustálý nepokoj, doporučuje se tyto síly odvádět mírným manželským soužitím. Mnozí ze středověkých mystiků žili v normálním manželství a dosáhli také cíle.

Podstatné je, abychom dokázali svoje myšlení a cítění vědomě obracet k duchovním věcem a nezabývat se v myšlenkách erotikou; pak naše tělo bude následovat to, čím se zaměstnává naše vědomí, nebude je strhovat dolů a náš klid nebude rušen erotickými choutkami. To tedy znamená nepotlačovat prostě pouhou primitivní vůlí touhy, nýbrž **školeným duchem a tělem dosáhnout toho, aby nevznikala vůbec žádná erotická přání. Neboť smyslnost nemá sídlo v těle a ve smyslech, nýbrž v našich myšlenkách. Naučíme-li se tyto ovládat, tělo nás ve všem poslechne!**

Cvičení rádža-jógy se provádí ve vědomí a nijak zvlášť se zevně neprojevuje, nikdo nemůže tušit, co se děje v našem nitru. Následkem

toho můžeme rádža-jógu provádět kdykoliv a kdekoliv - během jízdy ve vlaku, na cestě, na lodi, v čekárně, venku ve volné přírodě, na břehu rybníka nebo v lese, v cizině nebo doma, v klidu nebo v ruchu. Přirozeně provádí se snáze v příhodném prostředí, jako např. v houštině stinného lesa, nebo v tiché, čisté místnosti. Hlučné prostředí není překážkou, nýbrž těžkostí, která se dá odstranit ještě silnějším soustředěním a proto představuje skvělé cvičení v sebeovládání. Každý krok kupředu a každý dosažený výsledek rádža-jógou má věčnou platnost a nemůže být opět ztracen. Přerušil-li někdo cvičení a začne třeba až po letech znovu, bude pokračovat odtamtud, kde přestal. Cesta zpět není možná. Vědomí se rozšiřuje stále také běžným životem, rádža-jóga však urychluje tento proces. Je samozřejmé, že kdo opustil západní shon a věnoval svůj celý život rádža-józe, s větší pravděpodobností dojde cíle než ten, kdo svá cvičení provádí uprostřed pulsujícího, štvavého života velkoměsta (Viz též 2. kapitulu). Stále při všem vládou vnitřní zákony. Při civilisovaném způsobu života a ve velkoměstě můžeme rovněž dosáhnout cíle, jestliže touha po osvobození a blaženosti je dosti velká. Marně se stahuje do pustých jeskyň Himálaje, aby tam cvičil, ten, kdo s sebou bere sobectví a touhu po radostech hmotného světa. To je daleko těžší překážka než ztížené zevní podmínky. Není-li už někdo poután zevními věcmi, může blaženost - stav nejvyššího osvícení - dosáhnout uprostřed rušného města, v bytě, činžáku, mezi moderním nábytkem, uprostřed hluku vedlejšího bytu, při znění radia - právě tak jako kdyby se nacházel sám v hlubinách pralesa. To je třeba zdůraznit, protože mnozí si myslí, že život ve městě je překážkou. Kdo tomu věří, tomu překáží právě tato víra, nikoliv život ve městě.

Opakuji: překážky jsou vždy **uvnitř** a nikoliv vně! Rádža-jógu se vyplácí cvičit jen tomu, kdo věří, že pomocí ní může rychle dosáhnout cíle. Neboť cíl je dosažitelný pro kohokoliv, ano, každý jej musí dosáhnout a dosáhne: otázkou je: kdy? To závisí na nás.

Čas a prostor jsou překonatelné. Každý může klidně věřit, že se mu podaří dosáhnout cíle, možnost je v každém člověku - jde přece o psychologickou skutečnost - jinak si svou nevírou sám zahrazuje cestu. Nevíra pochází z nevědomosti, nevědomost se dá překonat cvičením rádža-jógy, která nás vede k sebepoznání a k přesvědčení.

Ačkoliv se říká, že cesta rádža-jógy je nejjednodušší, že každý může po ní jít, přesto je zároveň nejtěžší. Je to opravdu „úzká a příkrá cesta“. Člověk je tolik rozptýlen a vězněn tolika jednotlivostmi, že - kdyby jednou neměl nic jiného dělat než **být** - nebyl by už schopen to učinit.

Velký jógin svému žáku: „Sedni si pohodlně proti mně tak, aby ti tělo nepřekáželo a nebylo ti nijak na překážku. Zavři oči. Převeď své vědomí z hlavy do srdce, neboť tam se nachází Já, až budeš svým Já!“ To bylo vše! V těchto skromných slovech je obsažena celá rádža-jóga. Vždyť kdo toto provede, nachází se už u cíle. - Mistr nic více nevěstlil.

Jen když měl žák vnitřní zážitky, dal mu mistr sem a tam pokyny, které však většinou obsahovaly jen toto: „Jestliže něco ve svém nitru vidíš nebo slyšíš, nebo jinak zažíváš, nestarej se o to, jsou to průvodní zjevy. Soustřeďuj nehnutě a pořád dál celou svou pozornost na srdce, na tvé vlastní Já!“ (20)

Jestliže v Indii mistr někomu řekne: „Posad' se,“ znamená to, že se má posadit v lotosové pozici na zemi. Také pro Evropana je nevhodnější, provádí-li rádža-jógu v této pozici, neboť v ní se dá nejspíše dosáhnout dokonalé vnitřní harmonie. Pomocí ní v těle činné síly a proudy se nacházejí v úplné rovnováze a práce srdce je ulehčena, neboť nemusí být mnoho krve čerpáno do nohou. Především tento postoj nevhodněji působí na páteř, která je tak důležitým nástrojem na cestě

k nadvědomí. Je-li však toto držení těla pro někoho nepohodlné, nemá si je vnucovat. Kromě toho není zapotřebí, aby se překřížovaly nohy. Můžeme také podobně jako v lotosové pozici, padmasaně, jednu nohu položit na druhou vespod. Tuto pozici jmenujeme sidhasana. Jestliže i to je nezvyklé a rušivé, pak můžeme klidně cvičit v pohodlné lenošce. Velice důležité však je, aby **páteř byla držena zpříma a za žádných okolností ztrnule**. Ruce mají pokud možno spočívat na kolenou, oči mají být zavřeny a veškerá pozornost má být soustředěna na naše Já.

Pokusme se nyní hledat své Já. Každý člověk, i nejprimitivnější cítí, že mé já sídlí v srdci. Mluví-li někdo o sobě jako o „já“ a chce-li to výslovně zdůraznit, ukáže pohybem ruky samovolně na střed svých prsou. Cítí nevědomě, že sídlo jeho Já - pramen všech sil - je v srdci. Jestliže se nespokojíme s tím, že místo „já“ přibližně cítíme, nýbrž chceme zcela přesně vypátrat střed a kořen, budeme překvapeni, že zprvu jej nebudeme moci nalézt. Neumíme beze všeho vstoupit do svého Já. Chceme-li se soustředit s veškerou pozorností na své Já a násilím do Já vstoupit, učiníme zvláštní zkušenost, že toto Já je pokryto mnoha obaly. Teprve po vytrvalém a intenzivním soustředění postupně jeden obal po druhém se svlékne. Tomuto jedinečnému pocitu se dá přičíst, že mystikové všech dob srovnávali Já s květinou s mnoha okvětními lístky, které se pomalu, postupně rozvíjejí, jeden po druhém se otevírá, až konečně při plném rozkvětu květina ukáže svou nejnvnitřnější část - a my se nacházíme

ve středu zářícího Nadjá. Toto se v Indii znázorňuje lotosem a ve středu se nacházející mužská postava symbolizující „božské Já“, se nazývá Išvara nebo Krišna. V Evropě středověcí mystikové toto Já znázorňovali růží a uprostřed se nacházející zářící mužskou postavu nazývali Kristem. Čínští mystikové jmenují božské Já: Tao. Oba symboly a pojmenování představují tutéž psychologickou zkušenost.

Nemůžeme-li střed svého Já lehce a ihned nalézt, nemalomyslňme. Neotřesitelná vůle, trpělivost a vytrvalost vedou vítězně k cíli. Světlé Nadjá je v nás a čeká, až my - jako už učinili mnozí jiní - se

probojujeme a protrpíme, až všechny vtíravé a zdržující myšlenky konečně **umlčíme**. Myšlení je ještě i dnes biblickým hadem, který svádí a láká nás z cesty, kterou chceme jít. Zjišťujeme, že jsme se ocitli v houštině myšlenek, když jsme už spadli z ráje. Myšlenky vždycky odvedou naši pozornost z vnitřního soustředění a odvedou nás navenek. - Na tom nezáleží! Ptáme se: „Kdo je ten, kdo teď myslil?“ A odpověď „Já“ uvede nás opět zpět na cestu ke středu. Když jsme se po poctivém cvičení dostali tak daleko, že se blížíme k našemu Já - aspoň na krátkou dobu - pak proniká naše vědomí hlouběji a stále hlouběji. Do jaké hloubky jsme se dostali, poznáváme teprve tehdy, až své cvičení přeručíme a až se vědomí vrátí k našemu osobnímu já. Teprve pak pozorujeme, z jakých dálek se vracíme. Je tomu jako při spaní. Při usnutí nikdo nepocituje, kdy začal spánek, neboť vědomí se nepozorovaně vzdaluje z pozemské úrovně. Máme stejný pocit jako při jízdě, kdy se nám zdá, že stojíme na místě, zatímco okolní svět kolem nás mívá. Máme pocit, že naše vědomí zůstává stát a pozemská úroveň se od nás vzdaluje. Jen při procitnutí víme, že jsme spali. Při cvičení rádža-jógy však vědomí nespí, právě naopak! Čím hlouběji vniká do Já, tím je bdělejší. Božské nadvědomí je dokonalý stav bdělosti. Náš osobní život je ve srovnání s božským vědomím jen jakýsi druh spánku a pozemské požitky našeho osobního vědomí nejsou ničím víc než sny!

Spojení s božským Já, s dokonalým stavem bdělosti, je doprovázeno pocitem dokonalé blaženosti. Člověk přestává být tvorem, stává se samotným tvůrcem. Pokud myslí, vypadává ze svého Já a ztotožňuje se se svými myšlenkami. Cílem jest dosáhnout stavu bytí - nemyslet na nic, nýbrž něco **Být!**

Abychom porozuměli, co je to stav bytí, vysvětleme si jej následujícím příkladem: Sedím na břehu jezera, dívám se na vodu a soustřeďuji se na vodu. Mohu různým způsobem přemýšlet o vodě: že je to tekutina, že se skládá ze dvou plynů, že její chemická formule je H₂O. Měřím-li ji teploměrem, znám také její stupeň teploty atd. - ale všechno to si jen myslím. Děje se to sice v mé hlavě, v mých myšlenkách, ale já nejsem voda! Není to tedy žádný stav bytí. Pak mohu vodu zažít pocitově: vstoupím do vody, cítím, že je to tekutina - prožívám bezprostředně, jak je hustá - také její teplotu - ale ještě pořád nejsem voda. Konečně, kdybych přestal být oddělen od vody, to znamená, kdybych sám byl voda, mohl bych říci: Jsem voda! To by byl stav bytí.

Snažme se stavu bytí dosáhnout vlastním Já. Dokud sám o sobě přemýšlím, nejsem svým Já. V tomto stavu jsem myšlené, neboť se ztotožňuji se svými myšlenkami, upadl jsem ze sebe - ze samotného myslitele - do myšleného. Jsem osoba, která má jen proto svou existenci, protože Já - tvůrce - ji pořád myslí. Musíme dobře zvážit: Má pravá podstata je samotný tvůrce, neboť ve skutečnosti jsem tvůrce, který svou osobu stále tvoří, avšak **vypadl jsem se svým vědomím z tohoto pravého Já, ze Stvořitele**. Ztotožňuji se s myšleným,

s osobou. Myslím, že jsem osoba, místo abych věděl, že jsem myslitel, Stvořitel! - To je pád z ráje. - Jak se mohu dostat zpět? Zbavím-li se myšlenek, je to cesta zpět: konec myšlení. Přestanu-li myslet, nemohou si mne myšlenky přivlastnit a já zůstávám v sobě. Nemohu už být myšlené, protože vůbec nic nemyslím, nýbrž se opět stávám tím, který jsem. Pak pochopíme, proč Bůh - když se Jej Mojžíš ptal: „Kdo jsi ty?“ - vyslovil tak často špatně chápaná slova: „Jsem, který jsem.“ Myšlenka je had, pokušení, možnost vypadnout z tohoto božského stavu bytí do myšleného, do stvořeného. Z plodů „stromu poznání dobrého a zlého“ jíst znamená, že se ztotožňuji se svými myšlenkami. Pomysleme: Když něco jím, stávám se tím, ztotožňuji se s tím. Když jsem se ztotožnil se svými myšlenkami - „pojedl jsem z nich“, vypadl jsem ze svého stavu bytí: stal jsem se myšleným. Padl jsem ze svého pravého Já - z nesmrtnosti - do pomíjejícího, do prostoru a času, do říše smrti. Cesta zpět je mi tak dlouho uzavřena, dokud nespojím své vědomí znovu se svou pravou podstatou - dokud se neprobudím z onoho snu, že jsem myšlené, stvořené.

Je-li mi toto rozumově jasné a uznávám to, pomůže mi to aspoň k tomu, že nyní při nejmenším vím: nacházím se stále ve stavu, který Bible nazývá „pád z ráje“. Víím však také, že ať o tom přemýšlím sebevíce, že bych se rád vrátil do zahrad Edenu - dokud myslím, nebudu moci nalézt cestu zpět. Myšlenky mne vyhnaly a jen když přestanu myslet, mohu sebe sám nalézt, mohu se ztotožnit s božskou podstatou! Nemám a nesmím přemýšlet o svém božském Já, to mi nepomůže, nýbrž musím svým božským Já - **BÝT!**

Jak mám něco být co neznám! Jak mám - sebou být - když je mi tento stav neznámý?

Tolik už aspoň vím, že cesta, která k tomu vede je nemyšlení. Avšak ten, kdo se snažil nemít žádné myšlenky, myslí, že je to nemožná věc. A přece je to možné!

Začněme stavy bytí nacvičovat a prožívat v lehčích věcech, a víme-li, co je stav bytí, budeme mít ponětí o tom, co to vlastně znamená: být totožný s vlastním Já! Použijeme ke cvičení takové projevy, které známe, a snažme se napřed ztotožnit s nimi, být s nimi. Víme všichni: Myšlení je pohyb. Opak pohybu je klid. Jestliže tedy myšlení nemohu zanechat, učiním první krok, že své myšlenky uklidním, zpomalím. Pokusme se cvičit klid jako stav bytí. To znamená, že napřed myslím na klid. To je první stadium. Dělán-li to s veškerým soustředěním, přeju pomalu do stavu, který mohu vyjádřit takto: Jsem klidný. To je druhé stadium. A jestliže cvičím ještě dále, zpozoruji, že už nemyslím na klid, neboť není co o něm přemýšlet, nýbrž dosáhnu stavu, který se dá vyjádřit slovy: Jsem klid, - to je stav bytí!

Na klid myslet - být klidný - a být samotný klid - to jsou velké rozdíly. Mysleme na člověka, který má dokonale klidnou povahu.

Nepotřebuje na klid myslet, také na něj nemyslí. Nýbrž on je klid sám. Při všem, co myslí, mluví, činí, má východisko v klidu. Jedná z klidu. Nevychází nikdy z klidu, neboť je sám klidem a tak, vzhledem ke klidu, nachází se v rajském stavu bytí.

Vezměme si jiný příklad: Lidé chtějí být šťastni. Dokud očekávám, že štěstí přijde z vnějška, nikdy je nedosahuji - nebo jestliže se někdy cítím několik minut šťastný, dříve nebo později z tohoto stavu vypadnu. Být šťastný znamená, že „já“ a „štěstí“ jsou od sebe odděleny. Mám-li štěstí, pozůstává toto vlastnictví - štěstí a já, vlastník - ještě ze dvou věcí, mezi nimiž není totožnost. Vždycky je tu možnost, že je dříve nebo později ztratím. Nikoliv „šťastný“ - nýbrž „štěstím“ samým musím být, chci-li štěstí prožívat jako stav bytí. Jsem-li sám štěstím, nemohu se nikdy cítit nešťastný, neboť neštěstí se nemůže přiblížit ke štěstí - stín ke světlu. A všichni, kdo jsou se mnou pohromadě, kdo žijí v mé blízkosti, budou se cítit šťastni.

Rozumím-li těmto cvičením, pak především vím, jak se má rádža-jóga cvičit. Rádža znamená král. - Kdo je král králů? - Vyšší Já, Bůh. Cesta skrze mé vlastní Já vede mne zpět do zahrady Edenu, k Bohu. (21) „Já jsem Cesta, Pravda a Život, nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“ (Jan 14,6)

Kdo je Bůh?

V Upanišádách učí nás moudrý Jadžnávalkya:

„Kdo v zemi sídlí, a přece se liší od země, - kterého země nezná, - jehož tělo je země, - který zemi vnitřně vládne, ten jest tvé Já, tvůj vnitřní vůdce, tvá nesmrtelnost.

Kdo sídlí v nebi, - a přece se od nebe liší, ježž nebe nezná - jehož tělo je nebe, - který nebe vnitřně řídí, - ten je tvé Já, - tvůj osobní vůdce, tvá nesmrtelnost.

Kdo přebývá ve světle, - a přece není světlem, ježž světlo nezná - jehož tělo je světlo - který světlem vnitřně vládne, - ten je tvé Já, tvůj vnitřní vůdce, tvá nesmrtelnost.

Který sídlí v dechu, - a liší se od dechu, - ježž dech nezná, - a který dechem vnitřně vládne, - ten je tvé já, tvůj vnitřní vůdce, tvá nesmrtelnost.

Který v myšlení přebývá, - a přece není myšlením, - ježž myšlenka nezná, - jehož tělo je myšlenka, - který vnitřně vládne myšlenkám, - ten jest tvé Já, tvůj vnitřní vůdce, tvá nesmrtelnost.

Který přebývá v poznání, - a přece se od poznání liší, - ježž poznání nezná, - jehož tělo je poznání, který poznání vnitřně řídí, ten jest tvé Já, tvůj vnitřní vůdce, tvá nesmrtelnost.

On jest vidící - neviděný - nepoznaný, - není kromě něho žádného vidícího - slyšícího - rozumějícího - poznávajícího - On jest tvé Já, tvůj vnitřní vůdce, tvá **NESMRTELNOST**. - **ÓM**.

Všechno, co bylo a bude stvořeno, není On, nýbrž jeho stvoření. Všechno, co je stvořené, čili co už něco je, muselo se tím někdy stát a

následkem toho, podle zákona stvořeného světa, musí jednou zaniknout, má to tedy jen dočasné bytí. Žádnou pravou existenci. Nemohu si tedy představit Boha jako něco, ani jej pojmenovávat, neboť všechno, co z ničeho se „něčím“ stalo, může být jen stvořeno a nemůže to být sám tvůrce. Jedině a pouze Bůh jest věčné bytí, a jen o NĚm, jako o věčné přítomnosti mohu říci: „ON JEST!“ Následkem toho mohu pojem Bůh

z lidského hlediska vyjádřit jen takto: „Bůh je věčné NIC, z něhož pochází časné VŠE. A podaří-li se mi z odvozeného, stvořeného stavu vrátit se do tvůrce, tu budu na okamžik zažívat jako bych vešel do NIC, do prázdnoty, nebo jinak vyjádřeno, jako bych byl zničen. Tento pocit zničení jmenují mystikové na Západě mystická smrt. Jen když jsem prošel mystickou smrtí, mohu zažít vzkříšení - ze stvořeného - stát se tvůrcem. Ztotožním-li se s Ním - s tvůrcem - nemluvím o NĚm už ve třetí osobě a neříkám, že „ON JEST, KTERÝ JEST“, nýbrž projevuji tento stav: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ - Mojžíš prožil tento stav. Ztotožnil se s Bohem, se svým pravým Já a jeho vůle se sjednotila s vůlí boží. Věděl však, že lidé tomuto stavu nerozumějí, a proto řekl: Pravý Bůh mne k vám poslal, Bůh všech žijících bytostí, jehož jméno je: JÁ JSEM, KTERÝ JSEM.“ Ten, kdo to prožil, ví, že Mojžíš dokonale převedl do slov tento stav.

Již mnozí se pokoušeli popsat toto **BYTÍ**, tuto slast naplnění, řeč však je příliš chudá, než aby dokázala takovou pravdu aspoň naznačit. Kdo se k tomuto vysokému stavu přiblížil vědomím, stojí u brány blaženosti. Za ním je stvořený svět s věčným kolotáním zrození a smrti, před NIC, z něhož všechno bylo stvořeno. Toto NIC, v němž je VŠECHNO obsaženo, jest NIRVÁNA. Pojem NIRVÁNA zcela nechápu ti, kdo jej zaměňují

s pojmem zničení. Není pro něj vhodného výrazu, ale jeho smyslu se přiblížíme, jestliže jej označíme jako „STÁTÍ SE VŠÍM“. (22) Kdo do něho chce vstoupit, musí překonat i poslední myšlenku, která jej spojuje se stvořeným světem, i myšlenku a pocit „já“. (23) Neboť samotné Já je život. Slovo, Logos, ačkoliv je jedno s Otcem, je to přece stvořený princip - smysl - který stále na sebe bere zákon zrození a smrti. Kdo chce být zcela osvobozen, musí se vzdát posledního konkrétna, osobního vědomí já. Já je první myšlenka, která se zrodila, jakmile si člověk začal sebe uvědomovat, a poslední, která ho doprovází až k bráně. „Já jsem začátek a konec.“ (Zj. 1,8) - praví Logos - Slovo v Bibli. „Já jsem začátek, střed a konec všeho“, praví Logos v Bhagavad-Gítě. Ale i toto vědomí Já musíme opustit. Brána je otevřena: Vědomí se dokonale ponořuje do Otce - spojuje se s ním - s absolutním, věčným.

Tento stav nelze popsat, jen zažít. Indičtí jógini jej nazývají „nirvikalpa samádhi“, křesťanští mystikové „svatá, trvalá extáze“ nebo

„unio mystica“. Pojmenování mohou být různá - zážitek je stejný.
V Bhagavad-Gítě podává Krišna hledačům Boha toto ponaučení.

*Má sám, odloučen od všech, usednout
ve svatém soustředění a do Boha ponořen,
ovládaje své smysly a myšlenky,
prost všech žádostí a na čistém místě,
které není ani příliš nízko ani vysoko.
Tam si má sednout na trávě kuša a antilopí kůži,
ať má lněné plátno, mysl a srdce na jediného upřené,
na svém místě spočívaje, prost starostí,
tak má cvičit jógin -
aby dosáhl čistoty Bohu oddané duše.
Jeho tělo, hlava a krk nechť jsou nehnuté,
a pevně ať upírá svůj zrak na špičku nosu.
A musí být úplně odloučen
a nestarat se o nic.
Plný duševního klidu, prost veškerého strachu
a neotřesený ve svých svatých slíbech,
na Mne jen mysle a do Mne ponořen celou bytostí,
a tak neustále ve Mně spočívaje,
mocně ovládaje sám sebe,
vstupuje do míru, do nirvány.
Nejvyšší blaženost se usadí v mysli toho,
kdo se v srdci poutá na Boha,
je bez hříchu, žádné přání jím nezmítá,
kdo se stále s Bohem spojuje a sebe přináší za oběť,
ten pocítuje v sobě bezmeznou blaženost,
kterou ho naplňuje neustálá boží přítomnost.
S Bohem spojen má boží život.
Jeho duch je boží duch ve všem,
a všech věcí pravá podstata v něm.
Kdo Mně zná ve všech věcech jako jediného, Nejvyššího,
a každou věc ve Mně,
toho Já pevně držím - a on se mě nespouští,
ať se jeho zevní život utváří, jak chce.
Kdo Mne poznává Jediného,
který v nitru všech bytostí přebývá,
v tom žiji Já a on ve Mně,
ať je jeho cesta osudu na zemi jakákoliv.*

(Bhagavad-Gíta, 6. zpěv)

Druhá kapitola

Cesta Východu

„Jako matka rozsvěcuje lampu,
aby v místnosti bylo světlo,
tak mají rozsvěcovat tvá slova,
ó, mistře, světlo pravdy v mém srdci.“

Cesta Orientálců je ponoření do sebe - hledání sama sebe - sjednocování se svou vlastní, božskou podstatou. Je to cesta, kterou musí jít každý pro sebe a v sobě. Cesta Východu je individuální cesta.

IJTM

Pravda vždy znovu mění své tělo - převtěluje se - právě jako člověk.

Život, nesmrtelný, věčný prazáklad se nemění, ale hmota, kterou projevuje, podléhá zákonu koloběhu zrození a smrti. Život trvá, jenom tělo, ve kterém On sídlí a kterého používá na této zemi jako svého nástroje, během doby se opotřebovává, svléká je, aby uvolnilo místo pro nové, upotřebitelné. Tímto způsobem život postupně rozvíjí hmotu, až konečně se projeví život, pravda, ve své zářící dokonalosti, jak odpovídá pravému určení hmoty. Je-li hmota hrubá, nebude schopna vést vyšší proudění, bude poskytovat jen nedokonalý, zpitvořený obraz pravdy. Marně se obléká dokonalost do hmoty, - dokud je hmota schopna jen nedokonalého projevu, jeví se i dokonalost na hmotné úrovni jako nedokonalost. Život však na sebe bere tyto tělesné skořápky vždy znova a proniká je svou podstatou, až přestane jejich hmotná samoučelnost a ony postupně nabudou smysl zprostředkovatele a stanou se výrazem pravdy, vhodným jejím nástrojem.

Tělo každého Bohočlověka je dokonalý nástroj, ve kterém se dokonale projevuje božské Já.

V každém člověku žije božské Já, ale nedokonalá hmota je projevuje nedokonale, a jen tu a tam prozařuje dokonalost, která hmotu oživuje. I v nejzatvrzelejším zločinci lze odhalit projev této dokonalosti - neboť není nikoho, kdo by nesobecky nemiloval matku, děti nebo někoho jiného, a pro koho se možná zapletl do hříchu. Nesobecká láska je však láska božského Já. Kde se tato projevuje, tam se projevuje božské Já. Nikdo by nemohl žít, kdyby v něm nežilo Nadjá - ono je přece život sám, - jen se nemůže skrze nedokonalé projevit ve své pravé podstatě.

Přítomnost člověka je následek minulosti a ovoce dnes zasetých semen se bude sklízet v budoucnosti. Neuvědomělý člověk bude se vždy tolikrát znovu a znovu rodit, až jej postupně zkušenosti pozdvihnou

z nevědomosti, až pozná pravý smysl života a jistým krokem, nejkratší cestou bude kráčet k pravdě.

Dokud si člověk sám sebe neuvědomuje a putuje světem, je jeho život dlouhým řetězem zklamání. Primitivní člověk si představuje, že by mohl libovolně řídit svůj osud a že by se všechno muselo stát tak, jak on si to přeje. Brzy však se musí přesvědčit, že nějaká daleko vyšší moc krok za krokem zasahuje do průběhu života, a že se podle toho, podle této moci, musí zařídit, jinak - podle jeho mínění - je postihován tresty. Jelikož

ve své opovážlivosti úspěchy přičítá sobě, představuje si, že tato neviditelná moc nastupuje teprve tehdy, když se na něj zlobí, když se chce mstít nebo ho potrestat - bázeň a pokora se jej potom zmocňují, pýcha a domýšlivost začínají se viklat, a když potom uznal převahu této neznámé síly, jmenuje ji Bohem! Tak se člověk učí poznávat pojem Boha, který v představě primitivního člověka je strach vzbuzující moc, která musí být krocena oběťmi - velmi často lidskými oběťmi, aby byl lid ušetřen od jejích navštívení. Vzestupem člověka se postupně rozvíjí i pojem Boha. Člověk pomalu začíná věřit, že nejen neúspěchy, ale i úspěchy přicházejí od Boha, a že Bůh nejen trestá, ale i žehná. Pak Boha rozdělují na jednoho dobrého a druhého zlého a člověk se stále ještě snaží oběťmi a modlitbami zahnat strach před Bohem.

Míjí čas a člověk stírá stále nové zkušenosti, které si do každého nového zrození bere s sebou. Tímto způsobem se ponenáhlu vyvíjí jeho vnitřní tvář (zrak) a jeho vnitřní sluch. Otevírá oči a začíná rozeznávat v přírodě se projevující nekonečnou moudrost. Když vidí, že požehnání země - déšť - padá z nebe, věří, že Bůh musí být i tam, zdvihá oči k nebi a praví: „Velký je Tvůrce nad námi!“ Postupně si člověk ověřuje, že Bůh je dobro, že všechny jeho projevy jsou požehnání, a že mnohé neúspěchy, utrpení a rány osudu, které ho potkávají - jsou následky vlastní nevědomosti a nevyvinutosti - nikoli však trestem božím. A vidí též, že mnohé osudové zvraty, které jsou pociťovány jako navštívení, jsou vlastně požehnání a byly považovány z nevědomosti a z chybných předpokladů za rány osudu. Jak Epiktetos praví: „Nikdy nejsou věci špatné, jen ty tak o nich smýšlíš.“ Člověk otevírá postupně ucho vnitřnímu hlasu, který jej učí, že Bůh je milující Otec, který i zarputilého hříšníka se slitováním přijímá do své náruče, když ten se obrátí. K Němu se máme s důvěrou obracet ve všem utrpení a soužení..... Rozděluje útěchu a zbavuje nás veškerého strachu a bázně - neboť máme se co obávat jen vlastní nevědomosti, nikoli však Boha! Bůh není Bohem pomsty, je Bohem lásky a láska promíjí. Bůh nechce, abychom trpěli a má svou pomocnou ruku vždycky nachystánu, aby nás osvobodil od utrpení, které jsme si způsobili vlastní slepotou.

Postupně odpadají závoje naší nevědomosti. Vědění pomalu přibývá, až si člověk uvědomuje, že jeho dny pozemského žití nejsou

náhodné. Je cíl, je úmysl, které člověk musí dosáhnout a splnit. Musí nalézt pravdu, musí poznat spojení mezi Stvořitelem a člověkem. Tisíciletí přešla, než se člověk po zkrocení hmotné úrovně tak dalece vyvinul, aby se mohl zeptat: „Kdo jsem?“ Odpověď musí být nalezena. Bůh vložil pravdu do člověka a jeho nejvlastnější pravdě nemůže nic odolat, neboť pravda mu tak dlouho našeptává do uší, až porozumí, že smyslem života je nalézt sebe sama - Boha!

Jestliže člověk ve svém poznání dospěl tak daleko, nebude se už v nerozumné bázni uzavírat před Bohem, nýbrž bude dbát toho, aby se k Němu stále více přibližoval, aby se k Němu obrátil celou duší. Bude pociťovat neutišitelnou touhu po Bohu, bude si přát z celého srdce spojení s Ním, až Bůh splní jeho tužbu a naplní žíznící duši světlem pravdy - a lidské vědomí se spojuje s Bohem.

Takový osvícený a spasený člověk začíná - poznává pravé své určení a je naplněn láskou k bližnímu - hlásat pravdu, aby pozdvihl ostatní lidi z utrpení a nevědomosti. Ti, kdo žízní po pravdě, jej následují a stávají se jeho žáky. Mistr učí své žáky čistou pravdu, a tím, že jim zprostředkovává vlastní zkušenosti a vykládá způsob, jakým dospěl k velkému cíli, pomáhá jim na vnitřní stezce duše. Semeno, které zasévá do jejich srdcí, zapouští kořeny a z něho vyroste strom života. K cíli dospěvší žáci opouštějí svého Mistra, aby svůj život věnovali moudrosti, lásce a službě. Učí lid a hlásají slovo.

Ucho nedokonalého člověka není otevřeno, aby přijalo nahou pravdu. Pojmy jsou ještě mlhavé a než se slyšené slovo dostane rozumem do vědomí, stane se nezřetelným, zkresleným, k nepoznání změněným. Lidé jako celek jsou neschopni porozumět podstatě pravdy a proto je zapotřebí ji odít do srozumitelných slov, stanovit these, dát lidem předpisy a přísně zakázat jejich změnu nebo si je vykládat podle vlastního mínění. Učení mistrovo je základ. Úkolem učedníků a žáků je tento základ lidem přiblížit a učinit srozumitelným. Primitivní člověk se nemůže ještě pozdvihnout k duchovním výšinám. Chce svého Boha uctívat ve viditelné a hmatatelné formě. Proto žáci odívají pravdu do symbolických forem, které odpovídají stupni lidového pochopení. Tak byla svatá tajemství vnitřní cesty lidské duše přizpůsobena duševním požadavkům lidí pomocí řeči, zevních symbolů a rituálů. Tím způsobem povstávají náboženství, dogmata a ceremonie jako krabice, která obsahuje klenot duchovního učení mistra, pravdu.

Náboženství je tělo pravdy

Všechno, co se narodilo, musí také zemřít. Náboženství je tělo a tělo je pomíjivé. Dogmata pozůstávají ze slov, která se časem opotřebují a ztratí sílu. Dogmata, která při svém vzniku vzala sílu z neproměnnosti, stanou se pro tuto neproměnlivost časem ztrnulými. Řeč je něco živého, co stále tvoří nová slova, a ze sebe vylučuje stará, opotřebovaná a

nakonec života neschopná slova. Postupně ustrnuvší dogmata jsou neschopna vyjadřovat živoucího ducha pravdy, neboť jim chybí potřebná pružnost, aby odpovídala změně dob, vědění a změně duševním požadavkům lidu. Slova se stanou prázdny a nedokáží už odhalit s ceremoniemi ducha pravdy. Rituály už neuspokojují, neboť zakladatelé náboženství, kteří oděli pravdu do těchto ceremonií, dávno zemřeli a symboly během staletí prošly mnohými rukama. Pravý smysl se ztratil. Doslovný význam symbolické řeči se stal s vývojem lidského rozumu a pokrokem vědy neslučitelným. Nakonec nezůstává nic jiného, než prázdny obal, slupka, která kdysi obsahovala pravdu. Obal bez ducha pravdy se stává mrtvým. Znovu lidé žízňící po pravdě bloudí v temnotách a hledají pomocnou ruku, která by je vyvedla ze zmatků a soužení. A vždycky znovu se Bůh smilovává nad lidem a znovu jim posílá učitele, který dále předá své vnitřní světlo těm, kteří dozráli k tomu, aby je vedl cestou k osvícení, cestou k Bohu. Znovu žáci opouštějí své mistry, znovu učí lid pravdě oděné do přiléhavé časové formy - a vzniká nová víra a nové náboženství.

Pravda - jako lidé - se odívá vždy znovu a znovu do nových těl, až se tělo, forma stane dokonalým výrazovým prostředkem v něm přebývajícího ducha.

Tak se zrodilo náboženství starých Mayů, Asyřanů, Sumerů, Chaldeů, Egyptanů a mythologie klasického helenismu a Římanů, tak dospěly k rozkvětu a zemřely. Zasněženec však poznává v symbolech, dogmatech, ritech, ceremoniích, jakož i ve všech náboženstvích země tutéž pravdu. **Pravda jest jediná**, jen její výrazové prostředky se mění podle požadavků doby a národů.

Díváme-li se na historii země, nalézáme všude vzestup, slávu, pád velkých kultur a k nim náležejících forem. Je však země, kde zeměpisné poměry vylučují historické události. Jsou to Himálaje! Tyto hory se svým nezměrným masivem, ve své nepřístupnosti, ve svých těžkých klimatických poměrech a v oblasti příhodné pro duchovní bádání, znemožňují historické dění. O to příhodnější je tento kus země pro poustevníky a jóginy, kteří se tam stáhli do jejich údolí a jeskyň, neboť jsou tam skryti před světem a před dotěrností davu. Ti, kdo se již po tisíciletí vždy znovu usazují v horských údolích, jsou lidé, kteří se zřekli zevních vymožeností a žijí jen pro podstatu života a nemají už zapotřebí odívat pravdu do slov a do forem. Znají nahou pravdu, prožívají pravdu a žijí jen pro pravdu. Lidé, kteří vyhledávají tyto svaté muže - jóginy - aby se usadili v jejich blízkosti, náležejí k těm, kteří se snaží, aby prozkoumali čistou pravdu, avšak potřebují ještě vedení, aby se mohli šplhat po úzké stezce. Vyprošují si radu těch, kdo se už dostali k cíli. Dříve nebo později sami najdou cíl a naučí se znát tajemství lidského vědomí s Bohem a pak už pro ně není zapotřebí zahalovat pravdu v symboly, dogmata a ceremonie. Při tomto společném životě každý sám pro sebe projde tuto cestu, nemluví o pravdě, ale žije pravdu.

Mluvené slovo je už obal, oděv, a ať ji vystihuje sebelépe, přece jen ji zahaluje a není tedy pravdou samou. Absolutno v jeho podstatě není možno odít do slov, neboť pak by to už nebylo Absolutno. Absolutní pravdu můžeme jen znát, jen být v ní dokonalým ztotožněním s ní v rozvinutém vědomí. Každý z jóginů zdolává tuto cestu sám pro sebe; nemají zapotřebí učit se ze slov, co vidící vidí. Sami se stávají vidícími, poznávajícími, vidí a prožívají vykrytalizovanou pravdu. Tato se nemění, neboť je věčná! Ti, kdo nevidí pravdu, čili slepí, potřebují nějakou formu náboženství. Slepí se mohou přít o různosti forem - vidící, povznesený nad čas a prostor, vidí jedinou pravdu v každém náboženství. Sejdou-li se ti, kdo žijí v pravdě, ať se sejdou třeba z různých konců světa, nebudou diskutovat o pravdě, nemohou vůbec o pravdě diskutovat, neboť oni jsou pravda!

Jóga není náboženství, nýbrž vykrytalizovaná pravda. To je důvod, proč jóga se nemění po tisíciletí a trvá. Její tajemství jsou uchovávána těmi, kdo vidí. Není v tom omyl, že se nic na ní nemůže časem změnit a opravit. Mezi vrcholy Himálají není myšlenkového proudění, které podléhá módě, není tam proudění, které se vynořuje, převládá a slábne, neboť tam, v srdcích jóginů, vládne věčná neproměnná pravda sama.

Zářící síla pravdy je velmi silná. - Je zcela přirozené, že tak zvláštním způsobem utvářené prostředí, jakým jsou Himálaje, kde nacházejí útočiště nespočetní jóginové a mistři se svými žáky, mají nevýslovnou přitažlivou sílu. Ze všech končin světa přicházejí duše žíznící po pravdě a svým nadšením a hlubokou vírou v Boha ještě zesilují magické vyzařování místa. Tato svatá atmosféra je daleko široko citelná, a není divu, že se zobrazuje jako hluboká nábožnost a sklon k pobožnosti v duši sousedních národů. Indie už od nepaměti pije ze studny moudrosti a vědění. Každý kámen, každá hmota dýchá tu tisíciletou tradicí. Indové, kteří ještě jsou na nízkém stupni duchovního vývoje a nedozráli ještě pro pravdu, žijí v hluboké náboženské zbožnosti a jsou horlivými zastánci toho náboženství, ke kterému náležejí. Ať už zaujímá v jejich duši pojem Boha jakoukoliv formu, hluboká víra a неотřesitelná důvěra v jejich Boha, horoucí modlitby, které k Němu vysílají, jistě dospějí k jedinému nebeskému Otci, neboť On ví, že za Bohem jejich primitivního pojetí je to On sám, po němž pobožná duše žízní.

Indie prožila v minulosti četná náboženství a dosud mnohá žijí ve svém obrovském těle. Zachovala během tisíciletí v srdcích svých dětí hlubokou zbožnost a vnitřní kořen nábožnosti nejlepší základnu, z níž krystalizuje pravda. Každý v Indii si ctí a váží víry a náboženství jiných i jejich náboženských projevů, protože ví, že v každém náboženství je uctíván tentýž Bůh a jen forma se mění. Jména mohou být rozličná, pravý žijící Bůh je jen jeden. Každá modlitba, která je zbožně vyslovena,

dospívá k Němu. V Indii se nikdo nestydí za svou nábožnost, že je mu vždycky ke cti a vážnosti, nikdy k výsměchu!

V Indii dosud převládající zvyky dokazují, že tento lid se svým hlubokým náboženským založením byl tak říkajíc předurčen k tomu, aby uchoval pravdu po všechny časy. Toto předurčení je dáno už zeměpisnou polohou.

IJTM

Po délce 3 000 kilometrů je Indie vroubena mořským pobřežím s pískem zlatem se třpytícím. Modř moře při východu slunce se spájí dohromady s modří nebe. Při zapadajícím slunci však je voda od oblohy oddělena ostrou linií. Při východních hranicích země jen málo zvlněná, protékána jen málo řekami, ty však stačí uživit vegetaci a stáda této tropické oblasti. Na západní straně začíná horský hřeben s nejvyšším středem Dravidů u Tinewelly a vine se jako obrovský had nahoru až k Bombaji.

Na jihu leží rajský ostrov Ceylon, na severu nejmocnější horský masiv světa, Himálaje. Vpravdě je Indie ze všech stran přírodou sama chráněna tak, jako by Bohové předem rozhodli, čeho má zapotřebí ke splnění svého poslání. Moře, hory, řeky a vrcholky vskutku dokazují mírumilovnost Bohů. Kdysi i svoboda každého občana byla přirozeným právem. V této zemi se králové stávali filosofové a filosofové králi.

Přichází-li do Indie cizinec s úmyslem poznat zemi a pobude tam řadu let, přece jen získá pouze povrchní dojmy. Má-li ještě tolik nadšeného obdivu pro Východ, dosáhne nanejvýše toho, že pozná několik z mnohých ras, že umí rozeznat jižní od severních. Získá sice spokojený pocit a dojem, že viděl Indii a zná ji, má však ještě daleko k tomu, aby ji skutečně znal. Učenci, badatelé, archeologové, dějepisci, umělci, hudebníci a spisovatelé se namáhali, aby pronikli do jednotlivostí tohoto zvláštního kusu země. Jejich dojmy mohou být nepochybně hluboké a závažné a každý z nich se jistě snažil o to, aby si učinil jasný úsudek o Indii ve svém oboru. Co během let, která věnoval studiu Indie svým intelektem mohl pochopit, předal potom západnímu světu jako znalost Indie. Dobře míněná práce, které se třeba obětoval celý lidský život, může být z lidského měřítká tím nejlepším - avšak ať jsou sebedokonaleji osvětleny jednotlivé stránky a jednotlivé věci, přece jen taková práce neposkytne nic víc než souhrn velkého množství shromážděných jednotlivých dojmů. Indii skutečně studovat, správně ji poznat v jejím celku a podstatě, je i pro Inda velkolepá a uchvacující úloha, neboť i pro Indy je sotva možné užít plnost zapadlé krásy a velikost matky Indie. Je to téměř nemožné, protože pro Inda nikdy nebyly čas a prostor důležitými činiteli a časové údaje byly proto jen zřídka kdy zaznamenávány. Není tedy žádného pevného bodu, z něhož by se dalo vyjít při studiu minulosti a dějin Indie. Všechno se ztrácí v legendě a jen množství ještě zachovalých, podivuhodných gigantických

architektonických a uměleckých děl dokazuje, že tyto legendy kdysi byly pravdou. Minulosti Indie a co slovo „Indie“ ve skutečnosti znamená, nemůžeme porozumět pomocí prostého rozumu. Můžeme to cítit a zažít! Západní učenec řekl: „Čím více toho vidím z této země, tím lépe vidím její minulost. Čím více vidím minulost, tím zřetelněji vidím, že tato minulost je dodnes živá. Jako mlhavá dráha jeví se mi stezka, kterou se mám dát, ale tisíc let by bylo málo, abych všechno viděl.“

Indické oko vidí přirozeně více, neboť minulost se s Indem rodí, je jejím nositelem až do morku všech kostí, v nervech a krvi, aniž by si to přál, nebo o tom věděl. Každý Ind je kus minulé, přítomné a budoucí Indie. Otevře-li indický kojeneček poprvé své jasné černé oči, už se v nich projevuje smutek nad velkou vznešenou minulostí, a tento melancholický výraz leží ve tváři každého dospělého Inda, ať už ví o jeho původu či nikoliv. Tato dosud v jeho duši žijící minulost ho pudí a podněcuje k tomu, aby hledal vyšší cíle, aby se snažil osvobodit od všeho pozemského poddanství, aby toužil po Bohu! Indie je mu velkou matkou, která mu ukazuje stezku, kterou se má dát, a jakmile se blíží od studně tradice ke studni pravdy a trpělivosti, snaží se, aby sloužil Bohu.

Indie náležela kdysi Drávidům, kteří prodělali mnohatisíciletý vývoj. Právě tak jako zlato musí procházet očišťovacím procesem, tak i oni postupně přerostli ostatní rasy a jejich úlohou bylo pomáhat těm, kteří byli na nižším stupni, podporovat je, až dosáhli také oni výše drávidské kultury. Zároveň však pečlivě předávali společné tradice z generace na generaci, z otce na syny. Nová generace dědila, co předkové po celé epochy získali a uchovali, prastarou moudrost, kultovní tajemství a nauky, tajemství magie, lékařská tajemství - zvaná Ayurveda - a především řešení hádanky života. Jejich vytříbená duchovnost zvěstovala indickému světu velké tajemství člověka: řešení tajemství vlastního Já. „Je to národ vyvolený k tomu, aby uchoval tradice a pravdu“ - líčí Drávidy jeden starý, moudrý muž, který ještě dnes plní tuto povinnost, neboť vyučuje pokorné žáky, kteří k němu přicházejí ze všech částí země.

Pověst pohádkového bohatství Indie, jejích drahokamů, jejích pokladů, zlatých a stříbrných paláců se rozšířila za moře a vždy znovu a znovu vzbuzovala choutky dobytčích národů. Již Alexandr Veliký a po něm jiní, po moci toužící vetřelci, napadali často Indii ze všech stran. Indové hájili srdnatě svou zem proti lupičům, nakonec však už nemohli odolat opakovaným přepadům, a tak přesídlily do Indie postupně různé cizí kmeny. Stálým pronikáním cizích národů byli Drávidové během tisíciletí zatlačováni stále více na jih. Dnes dokazují zbytky chrámů a rozvaliny ve všech částech země vysokou kulturu a někdejší přítomnost Drávidů. Turisté a cestující se diví a uznávají ji: „Je to mocný svět, ale jeho sláva náleží minulosti.“ Ano, pozemská sláva a pozemská moc patří minulosti. Avšak velká zkouška, která tak dlouho zatěžovala Indii, byl

osud. Všechno je dobré, jak to je. Bůh ví lépe než náš omezený rozum, co je nám prospěšné. Indie, když její zlatá doba přešla a přes její lid přešla velká chudoba, stala se bohatší o hlubokou pravdu. Pochopila, že pozemské statky jsou pomíjející a že štěstí se nemá hledat v bohatství, nýbrž někde jinde. Návštěvníci přicházejí odjinud a vidí místo někdejší nádhery zánik a úpadek. Najdou však s tím neporovnatelný, pulsující život tam, kde se rozdělují duchovní poklady.

V Indii najde každý, počínajíc primitivními lidmi a končíc hledači pravdy, stojícími na nejvyšším stupni, jemu odpovídající duchovní stravu. Projev víry je na nižším vývojovém stupni jiný než na řádově vyšších stupních a proto je také duchovní potrava rozdílná. Velká část lidí nemá vlastního úsudku, nemá duchovního vidění, aby spatřovala pravdu - Boha - ve všech projevovalých formách života, jsou ještě odkázáni na vedení, nacházejí svou víru v náboženstvích a hledají v nich uklidnění.

Vstupme do kostela při začínajícím soumraku, když začnou večerní bohoslužby, zazní měděný gong a otevrou se brány tisícům věřících. To je život!“ Život ve víře, soustředěný kolem pravdy. Jemné osvětlení olejovými lampami zahaluje oltáře do mystického polosvětla a věřící pociťují přítomnost Boha. Kněží a učitelé vykonávají v kostele svůj úřad, srdce věřících se rozplameňuje. Zbožně naslouchá lid učení a dokonale se ponořuje do modlitby, kterou zbožně vysílá k Bohu. Bohoslužby se končí, obětní květiny a ovoce se kladou před oltář. Po dokončení večerní pobožnosti vrací se pobožný lid domů s božím požehnáním a s mírem v srdci.

Život by byl pro Indy dokonale nesmyslný a bezobsažný, kdyby zameškal svou denní pobožnost. Považuje za svatou povinnost starat se o duchovní potřeby právě tak, jako o tělesnou potravu. Jak pro nejchudšího muže z ulice, tak pro vedoucí osobnosti země, je víra denním chlebem. Kostel je útočištěm při všeobecném hladu, povodni nebo požáru, a kostel je jako domov, když se mu dostává požehnání, štěstí a radosti. Víra naplňuje největší část jeho života a z této víry načerpává útěchu, sílu a duševní mír, ona mu ukazuje cestu po těch prchavých pár let, která musí strávit na zemi.

Od chvíle, kdy Ind poprvé otevře oči, vidí tisícírovnoběžné projevy víry kolem sebe. V Indii připadá dokonale nemožné a nemyslitelné, aby lidé mohli žít bez projevu víry a náboženství, jak je to v Evropě běžné. Ind je už od dětství zvyklý žít ve víře a také kolem sebe vidět projevy víry jiných náboženství. Nediví se jim, neboť je už záhy od rodičů poučen, aby měl v úctě kultovní zvyky jiných lidí. Proto, vidí-li na ulicích náboženská procesí, místo aby jimi opovrhoval nebo se jim posmíval, připojuje se k nim se svou modlitbou. Ví, že projevy víry, ať jsou jakékoli formy, vedou k jednomu a témuž Bohu a jím jsou také přijímány. Vždyť Bůh je jen jeden!

Také já jsem vyrostl mezi náboženskými projevy různých druhů. Od malička jsem viděl tisíce fanatických věřících při jejich náboženských

slavnostech a shromážděních, která se konala ve středu města Madrasu. Pozoroval jsem během stále se opakujících procesí muže, ženy, děti, od chvějícího se dědečka až po nejmenší, s živýma, velkýma, pro zázraky otevřenýma očima. Věřící všech věků byli na ulici, pevně spojeni v modlitbě a dávali své hluboké víře otevřený a upřímný výraz. Když byly nesené kolem mohutné bronzové, stříbrné a zlaté sochy, sledovaly je oči všech v jedinečném soustředění, a ony zapalovaly v srdci plameny lásky pravé zbožnosti. Cizinci se mýlí, považují-li tyto sochy za modly. Tyto jsou zrovna tak málo modlami jako obrazy svaté Trojice, Krista, Marie a různých svatých v křesťanských chrámech. Jako vzdělaný křesťan se nemodlí a neuctívá sochu, nýbrž v tomto díle obsaženou myšlenku, právě tak uctívá vzdělaný Ind myšlenku, ducha, symbol kolem neseného obrazu. Masa, zde jako tam, potřebuje ještě viditelný tvar, neboť není ještě dosti zduchovnělá, aby zažívala Boha bez pomoci zevní formy. Náboženství všech dob používala k probuzení pomocné prostředky, které působily na smysly formou, barvou, tónem a vůní a vyjadřovaly nějakou myšlenku. Každé náboženství používá k povznesení duše soch, maleb, hudby a kadidla. Duchovní vůdci znají zákony duše a vědí, kterými prostředky lze působit na duše povznášejícím způsobem. To jsou však pomocné prostředky, nikoliv cíl.

Vraťme se však k věřícím v Madrasu. Doprovázející hudba, zvuk trumpet vzrušují duše věřících, a procesí se pohybuje s hlasitým zpěvem na vlnách modliteb. Duševní zážitek a nadšení, ať je to v poledne nebo o půlnoci, jsou pořád stejné.

V poledních hodinách si dav vůbec nevšimá žhnoucího slunce, plamen víry v nich žhne mocněji než úpal slunce. Nazí muži a chlapci s mušlemi na kotnících a se smyčcovými nástroji v ruce, zpívají děkovné hymny na nebeskou princeznu Rádža-Kumaru, syna krále Dasary, nebo k bohyni Parvátí, manželce Boha Šivy, nebo Lakšmí, bohyni krásy a štěstí, manželku Boha Višnu. Tito a mnozí jiní bohové a bohyně jsou symbolické postavy indické mytologie, jejichž vypočítávání a popisování nenáleží do rámce této knihy. Abyste však mohli lépe porozumět indickému způsobu myšlení, považuji za důležité uvést, že různé vlastnosti projevujících se bohů a bohyň mají význam různých odstínů tvůrčí síly boží symbolicky zosobněné. Primitivní lid v nich ovšem nehledá duchovní síly, které symbolizují, neboť intelektem jim nerozumějí. Pro lid byly zahaleny do bohatých, pestrých symbolů, protože lid může porozumět filosofické pravdě jen v pohádkách a podobenstvích. Indové plní příkazy svého náboženství slepě a zbožně, a dávají touze duše po Bohu výraz ve zbožných písních vysílaných k nebi. Ale nejen zpěvem vychvalují Boha. Prožívají modlitbu také v tělesných pohybech, v posvátných tancích. Patří to ke každodennímu obrazu, že v procesí tanečnick s malými bubínky mezi ústy a na zápěstí, podle rytmu doprovázející hudby se ztrnulými údý dělá taneční kroky kupředu a potom zase menší zpět a tímto způsobem pomalu pokračuje. Jeho

pohyby by se těžko daly nazvat estetické, spíše jen nudné..... a přece..... z jeho ztrnulého pohledu a ztuhlých gest září nebeská blaženost, taková síla prožívané víry, že se dav uctivě před ním sklání a zkříženýma rukama uctívají svatý projev boží. Vůbec to není modlářství a právě tak to není zbožňování člověka, neboť nikoliv tanečník, nýbrž boží duše se tu uctívá prostřednictvím tanečníka. Toto všechno je pro západní oči a také pro mnohé v křesťanské víře vyrostlé Indy zvláštní a fantastické. Nechceme však tyto projevy víry kritizovat, nýbrž ctít, neboť prýští z upřímné pravé víry a poskytují davu štěstí a duševní uklidnění, aby mohl nést těžké břímě života v míru a pokoře.

Nábožnost a víra jsou v Indii hluboce obsažné záležitosti života, na nichž je postavena každá důležitá životní událost. Také v manželství panují takové zvyky, které věrně zrcadlí duchovní založení Orientálců. Např. existuje zvyk po uzavření manželství, který by západní novomanželé sotva rádi napodobovali. Krátce po uzavření sňatku se odebere mladý pár na poutní cestu, aby vyjádřili svůj svatý záměr zasvětit celý svůj společný život Bohu. Podle předpisu vezmou na sebe šaty ze šafránově žlutého plátna a putují, tiše bzučíce vesnicemi a městy, doprovázeni kostelníkem, který jejich jednotónový zpěv doprovází tlučením na buben. Zcela zvláštní hudba, která ale právě svou nekonečnou monotónností a stejnoměrností mocně působí na duši. Již zdaleka je možno slyšet, jak se pár pomalu blíží, a když prošel a putuje dál, ještě dlouho slyšíme melancholický bzukot a rytmické údery gongu o buben. Tato hlubokým citem proniknutá hudba má sílu, která hýbá duší, a i evropsky oblečení, vzdělaní Indové, ať už je to v pouliční dráze nebo kdekoliv jinde, při zaslechnutí těchto tónů zkříží ruce, se zavřenýma očima vyslovují modlitbu a posílají za mladým párem své požehnání. Také z domů vycházejí lidé a ženy přinášejí s sebou ke cti novomanželů mísy s kokosovými ořechy, květiny a hořící kafr. Vzpomínají na dobu, kdy samy konaly takovou pouť a vyprošují požehnání pro novomanžele, protože tito jsou ještě tak nezkaženě čistí a jejich duše je naplněna Bohem. Mladí lidé se však nestydí, že všude, kamkoliv přijdou, jsou středem pozornosti - naopak jakou si vědomí důležitosti svých náboženských úkonů a přijímají důstojně prokazovaný všeobecný zájem. Když dospějí na konec své pouti, obětují Bohu svůj vlas na znamení pokory, mírnosti, poslušnosti a služby. Má-li hladce oholenou lebku, i nejkrásnější pár se učí a dokazuje, že krása života nesestává z vnějšího vzhledu, nýbrž přebývá tam, kde sídlí Bůh a láska v tajné schránce srdce.

Přiznávám, že budí smích již pouhé pomýšlení na to, že krásná, mladá evropská nebo americká paní a mladý muž by si měli dát hladce oholit hlavu, jen aby dokázali své přesvědčení, že není důležitý zjev a tělesná krása, nýbrž vnitřní hodnoty! Která mladá dáma na Západě by obětovala svůj vlas, pečlivě složený do trvalých vln? Nemáme však srovnávat. Cesta Západu se liší od cesty Východu - a přece obě směřují

k témuž cíli! Důležité je, že tento zvyk holení hlavy vystavuje lásku mladých manželů důkladné zkoušce, a jestliže ani pak neztratí k sobě náklonnost, pak jsou věru spojeni duchovním poutem a nikoliv jen zevními věcmi. - Holohlaví pak putují z poutního místa toutéž cestou domů, kterou se ubírali tam a lid jim znovu žehná. Když dojdou domů, začnou žít nový život v čisté, vznešené atmosféře. Dělí se o svaté city, a tak začíná jejich tělesné a duševní spojení.

Náboženské zvyky tohoto druhu jsou pro srdce miliónů nutností, neboť vřelá touha po dosažení vyšších duchovních stupňů je stejně trvalá jako touha po úspěchu v pozemském životě. Od nejranějšího mládí až po mužný věk a dále až do stáří mají Indové absolutní pocit, že musí vydat počet ze všech svých let pozemského života a ze všech radostí, jež jim byly dány.

Když manželé ve stáří dělají bilanci svého života a mají pocit, že jejich dluhy jsou větší než zaplacené úroky, pak putují ještě jednou se svými křehkýma, starýma nohama, pomalým krokem na místa, která pro ně navždy zůstávají svatá. Tam se zastavují a vyprošují si od Boha prominutí a milost, dříve než projdou branou smrti.

Ve zbožném putování vidí Indové vnější symbol vnitřní tajné cesty duše k Bohu. To je vysvětlení tohoto všeobecného a převládajícího kultovního zvyku. Od nejnižnějšího cípu Ceylonu až po Himálaje uvádí tato víra lidi do pohybu, aby putovali ke svatému Gángu, nebo, jak my říkáme této řece Gánga-Nadi, vykoupali se v jejích očištných vodách a osvobodili se od hříchů. Každý pravověrný hind činí předsevzetí aspoň jednou v životě putovat do míst pro něho posvátných a ponořit tělo do posvěcených vod. Tyto rok co rok se opakující masové pouti a proudění do náboženských středisek poskytují názorný příklad o mocné víře Indů. Nic nemůže pohnout pevnými základy jejich zbožnosti, nic je nemůže oslabit, neboť již po nesčetné generace jsou pevné jako skála nebo ochranný val.

Přiznejme, že mezi indickými projevy víry jsou také mnohé, které působí odpuzujícím dojmem. Tak u jednotlivých sekt dodnes se konají krvavé zvířecí oběti. Tyto a podobné kultické výstřelky zanechávají trapný dojem nejen u západních lidí, ale i u jinak smýšlejících Indů.

Ve skutečnosti i to jsou projevy nábožnosti, které se však ubírají a projevují nesprávným směrem. Na tak obrovském těle, jakým je Indie, objevuje se tu a tam nějaká skvrna. Kdybychom však o tom chtěli více říci - zejména když tato kapitola je tak krátká, zkreslili bychom celkový dojem o celém těle, na němž při takové velikosti taková skvrna je něčím nedůležitým. Abych však vyloučil veškerý dojem, že jako Ind nejsem nestranný, nechám mluvit Evropana, který své indické zkušenosti přednesl velmi věcně. Nebylo však málo takových návštěvníků Indie ze Západu, jejichž cestovní zprávy vůbec nebyly věcné a kteří zásadně popisovali jen takové skvrny. - Známý indolog, *Dr. Erwin Baktay*, díval se na Indii nestranným okem, a z jeho knihy aspoň jeden výňatek:

„Během let, která jsem strávil v Indii, vedle mnohých vznešených dojmů získal jsem také dojmy antipatické a odpuzující. Dělal-li jsem si však celkový dojem po patřičném odstupu času, splaskly deprimující dojmy, zmizely v záři viděné krásy a pravdy. Universální, všeobecný pohled všechno do sebe vstřebá - antipatie, odmítavá póza, utvářená egoistickými hledisky, pitvají organický, živý celek, jako by to byla mrtvola. Právě proto je velké objetí lásky, soucitu, moudřejší a spravedlivější než názorové způsoby malicherně analyzující, destruktivní kritiky. Zažil jsem Indii jako celek, jako souhrn života, velkých lidských skutečností, tedy organickou pravdu. A v tomto celku se scvrkly vady krásy, rušivé detailní nedostatky na nepatrné skvrny. I nejkrásnější katedrála ztrácí krásu a smysl způsobené celkovým působením, jakmile vezmeme lupu do ruky a prohlížíme-li si jednotlivé, obrovské, zvětralé drsné kameny. Vznikne snad správný obraz, jestliže reprodukuje fotograficky každou skvrnu a malou nečistotu? Syntetické vidění shrnuje všechny prvky, aby postihlo živý celek. Analyzující kritika si však počíná tak, jako kdyby někdo chtěl zjistit podstatu Notre-Dame tím, že ten chrám zboří a na troskách a ssutinách by potom dokazoval: „Viz, toto je skutečnost!“

Ve všech ulicích a na všech rozích prodlévající kajícíci, kteří jsou známi pod celkovým jménem „fakiři“, dělají na cizince nepříjemný dojem. Mnozí z nich jsou přesvědčeni, že v tomto nebo v minulých životech se dopustili hříchů, neboť se oddali tělesným vášním a nyní si odpykávají hříchy tím, že potírají lidské vášně a žijí v největším strádání a sebetrýznění. Upírají tělu všechno pohodlí a vymýšlejí si nejrůznější muka trýznění, aby nabyli plné nadvlády nad tělem. Opravdu dosahují tohoto cíle a dokáží snést bez citu a bez hnutí brvou takové mučení, které u průměrného člověka vzbuzuje hrůzu. K nejmírnějším mučení např. náleží, že si hustě posypou tělo popelem a v tropickém vedru se nehnutě vystaví den za dnem slunečním paprskům. Nedostanou přitom ani bolení hlavy, ani se neohroží nebezpečím úpalu.....

Fakir, který leží na hřebíky posetém lůžku, je na Západě znám z popisů cestovních kancelářů. - Viděl jsem fakira, který nesl na svém těle sto kusů citronů. Každý citron byl upevněn na zvláštním drátě, který končil hákem a těchto sto háků mířilo do kůže kajícíkovy. Také skrze oba koutky úst si protáhl drát a na něm visel citron. Byl to hrůzný pohled. Jsou stovky variant tohoto sebetrýznění a není divu, že cizinci tyto projevy připadají abnormální, ba považují je za znaky duševní choroby. Nezapomeňme však, že tato abnormalita nikomu neškodí a pro společnost není nebezpečná - což nelze tvrdit o většině pijáků, považovaných za „normální lidi“. Pro kajícíky to má jen užitečné následky, protože dospívají ke stupni sebeovládání, který je u průměrného člověka nemyslitelný.

Sebeovládání je zrovna pravým opakem duševní choroby!

Takové fakiry nemáme nikdy zaměňovat za sanjásiny, sádhy a jóginy. Poslední jsou moudří a svatí mužové s největším věděním a žijí v nejvyšších duchovních sférách - a není možno je srovnávat s fakiry, kteří se vystavují veřejně na ulicích a v blízkosti chrámů. **Vidět jógina je velká vzácnost**, neboť oni žijí v naprosté odloučenosti nebo eventuelně v okruhu svých žáků. Přicházejí jen zřídka mezi lidi, a stane-li se to, nikdo nemá ponětí, kromě těch, kdo je osobně znají, že třeba v tramvaji sedí vedle jógina, neboť **duchovní výšiny nemají žádné poznávací znaky**. Mudrc nebo mistr se nikdy netrýzní, tím méně si sedne na ulici, aby u každého kolemjdoucího budil zvědavost nebo soucit. Něco takového činí jen lidé s primitivní inteligencí.

Všechny hlasité, dryáčnické projevy víry patří k vlastnostem primitivních lidí, snad na nižším duchovním stupni. Přesto jsou nutné, neboť víra spojuje dav a spojuje jej ve velký celek. Jednota je jako gigantický sloup, který drží pohromadě osud lidí - je to největší síla světa.

V Indii žijí velké masy lidí v bezejmenné bídě. Mohli by nejtěžší utrpení života snášet, kdyby jim k tomu víra nepropůjčovala sílu? Indové vědí, že těžký životní úděl a všechna utrpení jsou následky předešlých životů prošlých v hříších. Jestliže v minulých životech neposlušal správné učení a přidržoval se svého sobectví, pak tedy teď bída mu otevírá oči. Vidí své omyly a chyby, a nynější život mu poskytuje příležitost, aby jej napravil. To je jeho osud - jeho karma - a z té nemůže uniknout.

Duchové, kteří po tisíciletí učili v Indii zákony duše, stále poukazovali na to, že síly, které působí uvnitř duše, jsou totožné se silami, které působí ve vesmíru. Tytéž síly jsou v lidské duši činné jako síly - zdánlivě - mimo nás stojícího světa. Pohnu-li tedy ve své duši nějakou silou, tu se totéž dá do pohybu - podle zákona resonance - také v zevním světě, - a v mém osudu dochází ke změně. Toto platí i opačně. Pohybuji-li v zevním světě nějakou silou, pak se ve mně hýbají stejně znějící síly a podle toho, zda jsem pohnul pozitivní nebo negativní silou, povstane

ve mně obšťastňující a krásný pocit, - nebo svědomím otrásající, trýznivý pocit (viz podrobněji Yesudian: „Sport a jóga“). Ani jediný gesto, ani jediný dech nemohu učinit, aniž bych tím nerozpoutal jak v zevním světě, tak i ve vnitřním světě své duše nekonečný řetěz následků. Pozemský život není nic jiného než komplikované řetězení následků dříve a také v přítomném životě provedených činů. Tyto utvářejí můj osud, který na mě neúprosně jako zrcadlo vrhá mnou samotným rozpoutané síly. Zákon souvislosti mezi vnitřní strukturou duše a osobním osudem se nazývá v sanskritu karma. Ind ví, že nemůže uniknout karmickému zákonu, neboť jestliže sám zasel semeno svého osudu, musí také sklízet jeho plody, ať sladké nebo trpké. Nemůže svůj osud přesunout na někoho jiného. Daří-li se mu špatně, nese to

odevzdaně. Ví, že každým utrpením, každým navštívením splatil část svého karmického dluhu. Ví, že nic není náhoda, nýbrž následek něčeho. Není náhoda, kam se narodil, do které rodiny, do které kasty - co určuje možnosti celého jeho života.

Také kastovní systém je něco, čemu cizinec těžko porozumí a co vůbec neschvaluje. V mnohých směrech nemá asi pravdu. Pokusme se však pohlédnout na systém kast z indického hlediska.

Indie měla ve 3. století před Kristem jednoho velmi moudrého vládce jménem Ašóka. Patřil mezi největší duchy, jež kdy země zrodila. Za jeho vlády prožívala Indie onen nádherný věk, v němž vznikala největší část architektonických a literárních uměleckých děl. Během doby jeho vlády se nerozvíjelo jen stavebnictví, výtvarné umění a básnictví, nýbrž všechna odvětví vědy dosáhla vrcholu rozvoje. Podle podání zabýval se i Ašóka vědami. Zvláště se věnoval lékařství pro blaho svého národa. Lékařská věda se jmenuje v Indii ayurveda. Jsou lékařské knihy staré dobrých 5 000 let. Z nich vysvítá, že tvůrci ayurvedy už tehdy věděli o existenci bacilů způsobujících choroby, znali systém vnitřní sekrece, tajemství mozku a míchy, krevní oběh, tajemství srdce a ještě mnoho jiného, zčásti věci, které západní věda vůbec nezná, nebo s nimiž se začínala zabývat teprve

v posledních 50 až 100 letech. Tyto knihy přecházejí v Indii z otce na syna a jejich tajemství se zachovávají v přísné tajnosti, - s výjimkou velmi vzácných případů, kdy někdo z nich chce čerpat ze zájmu o společnost, nikoli ze zvědavosti. Ašóka učil znát z knih ayurvedy zákony přírody a věděl, jak se vlastnosti těla dají zdokonalovat výběrovým chovem, aby se tělo stalo lepším a užitečnějším nástrojem Já, které se odívá do těla. Věděl také, že předává-li se v rodině stále totéž povolání z otce na syna, obvykle každá nová generace má pro toto povolání zvýšené vlohy a větší tělesnou schopnost. Právě tak, berou-li se lidé vzájemně z téže skupiny povolání, je možno systematicky a záměrně vytvořit v určitém směru tak dokonalé lidské typy, jaké by se buď vůbec nezrodily, nebo jen velmi zřídka.

Uvedu zde příklad, a to evropský, jak se z generace na generaci pěstovaném druhu povolání přizpůsobuje tělo: Nižinskij - světoznámý taneční génius polského původu. Jeho předkové ze strany otcovy byli už pět generací tanečními mistry. Také jeho matka byla vysoce nadaná, kultivovaná, slavná tanečnice. V Nižinském se splnily všechny vlastnosti, kterých je zapotřebí, aby se pohybem mohla projevit nejvyšší duchovní úroveň. Jeho nervový systém dokázal zprostředkovat nejjemnější duševní zážitky a rozvést je dále do všech tkání těla, a to poslouchalo jako nejvyšší tvárný nástroj, pohyby vyjádřený projev tvůrčí síly. Ale nejen nervový systém a podivuhodné svalstvo dosáhly tohoto vývojového stupně, ale i systém kostí se přizpůsobil z otce na syna, zděděním uměleckého povolání. Nižinskij se narodil s vysoce vyvinutými změnami v nohách, které mu dovolily skoky, jež nikdo nedokázal

napodobit, ba které mu téměř umožnily vznášet se. Z knihy, kterou o něm napsala jeho žena Romola Pulszka, nechť je zde citováno několik řádek:

„Doktor Abbé mi ukázal roentgenový snímek a z něho ohlásil překvapující skutečnost, že noha Václavova nebyla anatomicky utvářena tak, jako noha jiných lidských bytostí, nýbrž představovala přechod mezi člověkem a ptákem.“ - „Jak si to vysvětlujete, doktore?“ - „Ano, dědičnost, pátá generace tanečníků. Nebyl to jen následek výchovy a pilného cvičení, nýbrž že i jeho předkové tančili. V tom je také tajemství jeho nezapomenutelného vysokého skoku, a není divu, že se zdálo, že létá. Nižinskij je lidský pták.“ Vyžádal si, aby mu byl snímek ponechán, neboť si přál věnovat jej lékařskému museu.“

Ašóka a v jeho šlépějích kráčející pozdější velcí vládcové Indie si přáli, aby se ve všech povoláních vychovali lidé dokonale zruční, a tak se stalo postupně zákonem, že každý musel svého otce následovat v jeho povolání a jen z těchže kruhů povolání. - Z „kasty“ - si vybírat životního partnera. Z počátku se obyvatelstvo dělilo jen do čtyř tříd: „Bráhman“ - příslušník nejvyšší kasty kněží, k jehož povinnostem patřilo vést společnost a jednotlivce k vyšším duchovním cílům. Vyšší duchovní povolání, k němuž náleželi vládci, kněží, učenci, lékaři, sanskritsky „kšatrija“, pak kupci, sanskritsky „vajšija“, posléze kasta pracujících, sanskritsky „šúdra“. Postupně se dělily tyto hlavní třídy na stále větší počet, až konečně vznikly nespočetné podtřídy a vedlejší třídy. Jmenovaly se kasty, sanskritsky „džáty“, v běžné řeči se vžilo slovo „kasta“. Tento systém se označuje jako kastovní systém.

Zakladatelé tohoto systému věděli, že nezáleží na tom, na co se soustředíme, zda je to hmotná, duševní nebo duchovní práce, důležitá je koncentrace sama o sobě, protože rozšiřuje vědomí a člověka dříve či později dovede k tomu, že se jeho duchovní zrak otevře a on nastoupí vnitřní stezku duše. Tohoto stupně může tedy dosáhnout příslušník kterékoliv kasty v rámci své třídy, provádí-li svou práci srdcem a duší. Přitom zákon kastovního systému pro všechny stanoví stejnou podmínku, že ten, kdo dosáhl značného stupně vývoje, odklonil se od světského způsobu života a věnuje se nadále józe, přestává být příslušníkem kasty, nýbrž stojí nad kastami a je vázán od nejmenšího až po nejvyššího jako člověk, který nastoupil stezku svatosti.

Na počátku stávala možnost, aby výrazné nadání opravňovalo přestupu do jiné kasty. Dokud byly živы tyto první ideje a vůle je zachovat, přinášely ovoce. Historické památky a skutečnosti dokazují, jakých mocných duchovních výšek kdysi Indie dosáhla. Zabývali se tehdy vším - psychologíí, uměním, literaturou, vědou, obchodem, řemesly nebo ostatními odvětvími lidské činnosti - a to velmi systematicky, jdouce věcem na kloub, což mělo za následek vývoj až k nejvyšší dokonalosti. Bohužel v mnoha důležitých odvětvích zůstaly na tuto dokonalost jen vzpomínky -

avšak velkolepé systémy bádání o duši pomocí jógy ve svém celku zůstaly zachovány a jsou ještě dnes živé. - Časem ustrnul kastovní systém, jako každá myšlenka, a změnil se v neživé slabiky a z hlediska zušlechťování rasy tak důležitá myšlenka vyústila v těžkopádné dogma. Dnes neodpovídá ani původnímu účelu, ani požadavkům dnešní doby. Reforma kastovního systému je teď už jen otázkou doby. Tato reforma je především založena na myšlenkách, jimž věnovali svůj život Ramakrišna, Swami Vivékananda, a v poslední době Gándhi, a jestliže se tyto myšlenky budou dále šířit tak, jako v posledních desetiletích, vyřeší se tato otázka sama sebou. Moderní Ind se už necítí tolik příslušníkem kasty jako dříve. Čím více se rozšiřují novodobé názory, tím více přestává platit zákon kastovního systému. **Kastovní systém samotný však zůstává - jako konečně na celém světě!** - jenže ne v takové ztrnulé formě, nepřeklenutelné formě jako

v Indii. Ne s malým překvapením jsem zjistil, že také v Evropě, - kde každý považoval za nejnaléhavější svůj úkol, aby mne káral za indický kastovní systém - nastává stejné zděšení a zoufalství, totéž prolévání slz a zlé řeči v kruhu příbuzných a známých, když se nějaký člen vznešené nebo bohaté rodiny chce oženit nebo vdát s někým, kdo je nižšího postavení. Kde jsou lidé, tam se vždycky shledáme s lidskou úrovní jednání. Snažme se vzájemně si porozumět!

Pro Indy není kastovní systém nejtěžším břemenem, jak si představuje cizinec. Ind nevěří na náhodu a jestliže se narodí v nižší kasti, ví, že určité zkušenosti, které potřebuje k vývoji své duše, může získat jen jako člen této kasty. Bude se tedy snažit, aby svého postavení využil k duchovnímu třibení. - Mezi příslušníky spodních kast je bída tak nevýslovná, že se nikdy od narození až do smrti nemohou dosyta najíst, a jejich život probíhá za ustavičného hladovění. Jsou to nuzní slaboši, vzbuzující soucit, a přece se nikdy nevzpírají osudu. Tyto ubohé lidi chtěli Gándhi a jeho následovníci pozvednout z jejich hrozného osudu.

Nouze je osudem většiny i učených a vzdělaných Indů, i když ne v takové míře. Také jejich pojetí života se zračí přesně ve slovech Kristových: „Vždyť co prospěje člověku, získá-li celý svět, ale svou duši zahubí.“ (Mat. 16,26) Jsou-li během omezené doby svého pozemského života i bohatí na světské statky, nemohou nic s sebou vzít, jakmile jejich čas minul. Duchovní poklady však, výsledky vývoje duše, zůstanou i po tělesné smrti navždy naše. V Indii se všichni snaží o získání duchovních statků, všichni od nejchudšího a nejprimitivnějšího, až po příslušníky nejvyšších společenských tříd. Před tímto nejdůležitějším účelem života mizí otázka, z čeho se má zde na zemi žít. Ind vynakládá sice všechno na to, aby dobře žil, a hlavně se stará o to, aby dobře zaopatřil své děti, ale jeho myšlenkový svět není nikdy zcela zaujat touhou po materiálních statcích. Bůh dá - a to právě tolik, kolik

potřebujeme, abychom mohli vést takový život, jaký podporuje to nejdůležitější, duchovní vývoj.

Podívejme se nyní na Inda, který veškerou útěchu a sílu čerpá z přísné poslušnosti náboženských předpisů, které obdržel od svých starých, učených kněží. Po celý lidský život jeho víra není ničím narušována a on zemře v přesvědčení, že v nejbližším životě dosáhne vyššího stupně. Samozřejmě, že se snaží všemožně, aby žil tak, aby si zasloužil tohoto cíle a dosáhl jej. „Vyšší stupeň“ se vznáší před jeho zrakem jako odměna. V budoucím životě bude odměněna jeho námaha a jeho pevná víra, přiblíží se osvobození. Čeho dosáhne v pozemském životě, je daleko méně důležité. Král nebo žebrák! Toto postavení je jen potud důležité, jak jej přibližuje k pravdě, svobodě, k Bohu! Chudý nebo bohatý, oba mohou dosáhnout cíle. Cena života není dána tím, co je nám přisouzeno, nýbrž tím, jak provádíme práci, která nám byla uložena jako naše povinnost. Přičiň se o splnění osudu a uvidíš, jak ti vyjde vstříc! Jsi-li velkodušný, bude i tvůj osud velkodušný. Jsi-li zlý, bude i tvůj osud neúprosný a budeš trpět. Všechno se k nám vrací! Této pravdě učí veškerá svatá Písma všech náboženství bez výjimky, neboť karma je přírodní zákon a působí neúprosně. - „Všichni, kdo sahají po meči, mečem zahynou.“ (Mat. 26,52) Tento zákon nám též vysvětluje, proč všichni nepřicházejí na svět se stejnými předpoklady. Z minulých životů přinesené výsledky podmiňují současný tělesný a duševní stupeň. - Zevní stránka a ztrnulá pravidla náboženství jsou nutná pro duchovní vedení mas, - neuspokojují ty, kdo raději pojídají kokosové ořechy, než je obdivují pohledem. Jako perla leží ukryta v hloubce mušle, tak také pravda je skryta v lidském srdci. Jen ji musíme umět nalézt. Myslíci se namáhají, aby se jí přiblížili rozumem.

Na ulicích Madrasu je přes den velký provoz. Jakmile však k večeru hluk ustane a lidé touží po odpočinku, náleží k běžným zjevům, že malé cukrárny se pro svůj účel uzavrou a na několik hodin se promění v náboženská shromáždění. Chodník před krámem je zameten, rozloží se rohože pro účastníky, veranda se ozdobí jasmínem, palmami banánovníku a čerstvými věnci. Doprospědka se postaví obraz velkého žijícího světce, jehož pohled do srdcí pobožných vyzařuje dobrotu, mír, lásku a čistotu.

V 11 hodin vstoupí po krátkém zpěvu brahmínský kněz na malé podium. Má kolem krku květinový věnec, znamená svatosti, a začne zbožné vyučování. Zpravidla předčítá zpěvným hlasem z nějaké svaté knihy a malá kapela se smyčcovými a bicími nástroji ho tiše doprovází. Těchto shromáždění se často zúčastňují slavní muži velkého vědění. Poslouchají tatáž slova, avšak vidí za těmito historiemi již zosobněné síly a odhalují skrytou, hlubokou moudrost. Tak dospívají pomocí svatých legend k jasné podstatě, která je ve vyprávěních zahalena a skryta a postupují dál, až dosáhnou stupně, kdy už nepotřebují obrazy a události denního života, které zakrývají pravý smysl, nýbrž kdy už touží

po odhalené, nahé podstatě, protože chtějí zřít a zažívat esenci, samotnou pravdu. Pozemské bytí se svými rozličnými radostmi, mnohými bolestmi, jest jen příležitostí, aby se naše oči otevřely ke zrění podstaty, která žije jako hluboký smysl za věcmi a událostmi. Toto bytí se podobá historii, která je proto napsána, abychom se z ní mohli učit. K čemu je však historie pro zralého člověka

s otevřenýma očima? Chce mít nauku jasnou, neboť je škoda mrhat časem nad nepodstatným. - Člověk, který zří podstatné, a chce se jen jemu věnovat, nepotřebuje už zkušeností denního života. Tak se stává - a v Indii je to běžná věc - otec rodiny rozváže své svazky, rozloučí se s rodinou, natáhne si šat poutníka a od té chvíle žije jako poustevník nebo jako žák nějakého jógina, aby dosáhl vyššího cíle života.

Ind nahlíží na pozemský život jako na povinnost, která tak dlouho drží člověka v poutech, dokud ji věrně nesplní. Život sice skýtá také radosti a požitky, ale všechny tyto příjemnosti a také sláva jsou pomíjivé - nesmíme jim přisuzovat příliš velký význam. Ind se cítí v pozemském životě otrokem - jeho Nadjá je vězněno jako pták v kleci. Tento svět je žalář, v němž sice člověk vykonává podle svých nejlepších sil všechno, co mu ukládají požadavky života, jestliže však splnil svou úlohu, domnívá se, že si vysloužil svobodu, po které toužil po dobu svého života.

Jestliže však někdo je toho názoru, že rodinný život člověka, který se tímto způsobem od něho osvobodil, nebyl ničím harmonickým, a touha po uvnitřněném životě je jen záminkou, aby se zbavil nešťastného rodinného života, posuzuje věc chybně. Opak je správný! Čím více někoho osobně milujeme, a čím větší radost máme z toho, že s ním žijeme, tím větší je naše poddanství, neboť city nás poutají k zemi. Po opuštění těla táhnou nás naše city a přání znovu na zem, zpět do pomíjivosti. - A my nemůžeme dosáhnout nekonečna. Ind však nade vše si cení svobodu - svobodu duše.

V Indii, kde je základní povahovou stránkou člověka trpělivost, převážná část manželství je harmonická. Že však většina manželství je pokojných a že je mezi manželi harmonie, nemá svůj původ jen v tom, že manželství se neuzavírá jen podle majetku a zevních důvodů, nýbrž na podkladě vnitřního duševního založení obou partnerů. Vnitřní duševní založení se dá vyčíst už z horoskopu každého novorozence. Tyto horoskopy dělají vskutku moudří a zkušení astrologové, zasvěcení do prastarých nauk.

Rodiče považují výchovu dětí a pevné zajištění jejich budoucnosti za svou nejposvátnější povinnost. Dítě se považuje za největší dar boží, jehož zrozením se rodičům projevuje život. Je to v očích Indů poselství boží o jeho lásce k nim. O malý život v dítěti se musí pečlivě starat, až je schopno postavit se na vlastní nohy a poznávat smysl života. K podpoře této velké zodpovědnosti poskytuje hvězdný obraz návod a je ukazatelem pro všechny důležité chvíle dětského života až po uzavření

manželství. Astrologie má v Indii mnohatisíciletou tradici. Tato věda přechází z otce na syna a je tak vyvinuta, že poskytuje jistou základnu jak pro výchovu a volbu povolání, tak i pro uzavírání sňatku. Manželští partneři se mezi sebou vybírají na podkladě vnitřních zákonitostí, a proto mezi nimi existuje podivuhodná harmonie, přestože se zpravidla poznávají teprve po uzavření manželství. - V obou snoubencích žije skálopevná víra, že životní partner je pro něho určen od Boha a oba se budou snažit být vděčni Bohu za štěstí manželského života - zatímco těžkosti a navštívení společně ponесou a každý ze sebe vydá vše, aby byl oběma úkol ulehčen. Od dětství vyrůstají oba druhové v přesvědčení, že věrné plnění povinností přináší osvobození. Tato víra jim dává sílu, aby i nejtěžší zkoušky snášeli bez reptání a v míru srdce. „Škola“, myslí si Ind o životě a snaží se činit vše možné, aby byl hoden postoupit na vyšší stupeň.

Nejlepším přítelem mého otce byl všeobecně známý, vážený soudce v jižní Indii. Byl daleko široko znám svou velkomyslností a láskou k pravdě. Nadto byl zakladatelem a vedoucím četných dobročinných institucí. Se svou rodinou žil ve štěstí a spokojenosti, měl značný příjem a byl velmi bohat. Byl častým hostem mého otce, který nebyl jen jeho přítelem, nýbrž zároveň domácím lékařem. Když jeho úspěšný život dosáhl vrcholu, vzdal se soudcovského úřadu, zanechal své rodině obrovskou částku, a odebral se bez peněz s holýma rukama na pěší pouť, aby prošel vnitřní cestou duše. Odložil západní oděv anglického střihu, aby ho vyměnil za hadry poutníka. S mým otcem se rozloučil těmito slovy: „Bůh ti žehnej, můj příteli, zde na zemi jsem vykonal svou povinnost jako poctivý člen lidské společnosti. Nyní odcházím, abych hledal chléb života.“ - Úplně se odvrátil od klamu pozemských a tělesných radostí, rozloučil se se svou vřele milovanou rodinou a nastoupil vnitřní stezku duše, aby našel pravdu. Iluze světa jej neuspokojily, neboť všechno to je pomíjející a smrtelné. Toužil po Nesmrtelném, Nekonečném a Věčném. Semeno, které obdržel od Boha, zasel do půdy, úrodu sklízel pro ty, které miloval, - pak ale prošel branou svobody.

Něco takového nevzbuzuje v Indii překvapení. Sama sobě ponechána rodina necítí se opuštěna, nedoprovází odcházejícího, vřele milovaného otce s pláčem, neboť ví, že se vzdaluje jen pozemská schránka. Jeho duch zůstává v nerozlučné jednotě s těmi, které miloval.

Ať si nikdo nemyslí, že toto duchovní založení Indů je bezcité a lhostejné. Naopak. Avšak Indové neprojevují své city s povrchnostmi, s pomíjejícím tělem, nýbrž s duchem, jenž oživuje tělo. Ví, že pozemská láska je jen touha po dosažení duchovní jednoty, po spojení s božským Já! -

V indické legendě učí Jadžňáválkya svou ženu Maitreyi takto: „Ne kvůli manželovi miluje žena svého manžela, nýbrž kvůli Atmanu, který žije v manželovi, protože ona miluje Já. Nikdo nemiluje manželku kvůli

manželce, nýbrž protože miluje Já, proto miluje manželku. - Nikdo nemiluje děti kvůli dětem, nýbrž protože miluje Já, proto miluje děti. Nikdo nemiluje bohatství pro bohatství, nýbrž že miluje Já, miluje bohatství. Nikdo nemiluje brahmana kvůli brahmanu, nýbrž proto, že miluje Já, miluje brahmana. Tak také nikdo nemiluje kšatriju, nýbrž proto, že miluje Já. - Tak také nikdo nemiluje svět pro svět, nýbrž proto, že miluje Já. - Tak také nikdo nemiluje bohy pro bohy, nýbrž proto, že miluje Já. - Nikdo nemiluje nějakou věc pro věc, nýbrž kvůli Já, které miluje. - Proto musí být toto Já slyšeno, na ně myšleno, o něm rozjímáno. - Ó, má Maitreyio, jestliže jsi toto Já slyšela, jestliže jsi toto Já nazírala, jestliže ses s tímto Já spojila, víš to vše.“

K dosažení tohoto cíle je tělo spíše překážkou než nástrojem. Rozloučení - i smrt - nerozděluje, neboť lidé, kteří už na zemi byli vzájemně spojeni duševním poutem, které je povzneseno nad prostor a čas, není ovlivněno vzdáleností těla nebo úmrtím těla. - Kdybychom se dívali očima západního člověka, mohli bychom si myslet, že Ind nemá tak vřelé city jako třeba Evropan, protože ztrátu neoplakává tak zoufale, jako to vidí v Evropě. Ind by však své milované zrovna tak oplakával, kdyby je ztrácel, on však nemá pocit, že je ztrácí! V jeho nitru zůstává spojení, a on se cítí spojen s tím, kterého miloval. Není důvodu, proč by ho oplakával. Význam smrti, vzdálenost a čas jsou v Indii něčím nepatrným.

Pokusme se nyní sledovat kroky takového poutníka a vidět, jak jde, aby hledal pravdu. Poutnickou hůl v ruce, sandály na nohou, opásán na bedrech plátnem, tak se vydává na cestu..... pevně rozhodnut, - a připraven na každé odříkání. Odchází z jistého základu obvyklého života, který ho obklopoval jako ochranný val a odvažuje se vyjít do velkého prázdna, které je před ním, aby překonal moc času a prostoru. Jeho cílem je sebeuvědoměním překonat svět těla a síly, které ovládají vesmír, získat je pro sebe. Putuje od vesnice k vesnici, zastavuje se na schodištích chrámů mezi těmi, kteří tam stejně hledají odpočinek. Učí se od chrámových kněží, učí se od duchovních vůdců a sbírá zkušenosti. - Poutník vyšší inteligence studuje

ve své samotě prastaré svaté knihy Indie, Vědy, Upanišady a Sútry. V lesní samotě potkává poustevníky, nebo jak je v Indii jmenujeme sádhu a sanjasiny, kteří rovněž navždy opustili pozemské radosti, nádheru a slávu. Učí se od těchto mudrců a seznamuje se s tajemstvím ticha a samoty. Stále hlouběji a hlouběji proniká do nedotčené přírody. Putuje do hor jižní Indie, k podivuhodné Nilagari - Modré Hoře - a ke Kodaykanal - Hoře Záštity - sotva několik set mil vzdálené od Madrasu, pokryté pralesem a plné divoké zvěře. Bohatí lidé odcházejí před velkými horky do pahorkaté krajiny této hory, protože klima je tam mnohem příjemnější než tropická vedra v nížině. Zcela nahoře v horách však, tam putuje kajícník, aby našel svého mistra. Opustil

rodinu, když byl možná před tím dostal telepatickou zprávu od velkého mistra jógina, že čas se naplnil, a nyní že může přijít, aby se učil a našel, po čem jeho duše touží. Taková telepatická zpráva není dílem představitivosti, nýbrž na přírodních zákonech postavená skutečnost, jako bezdrátová telegrafie nebo radio. (24) Také délky vln mají své vysílací a přijímací stanice na celém světě, - a jestliže při ponoření do sebe dosáhneme délky vlny myšlenek vysílaných nějakým velikým mistrem, získáme s ním spojení. Lidé vysoce duchovní - duchovní vůdci, sádhuové, sanjasinové, jógini, guruové, rišiové, maharišiové, zprostředkovávají, vysílají a vyzařují čisté myšlenky, jejichž vysoké chvění je mimořádně silné a pronikavé. Z jejich poustevny v horách vysílají volání těm, kteří dozráli pro smysl života. - Přítel mého otce rozeznal rovněž volající vnitřní hlas a vybídnutí uposlechl. Jeho mistr jej laskavě přijal s otevřenou náručí jako nového člena rodiny a brzy začalo zasvěcování.

Taková poustevna, kde kolem mistra žije více žáků, se nazývá ašram. Život je tam tak prostý, jak jen je možno. Zásobování obstarávají lidé putující z měst a z venkova tím, že přinášejí dary pro svatého muže, ovoce, rýži, kokosové ořechy a mléko. Nad to poustevníci vědí o darech lesa, o rostlinách, kořincích, houbách a divokém medu. Světské pohodlí je zde neznámé, - poustevníci nejsou nikdy nemocni a nemají nikdy touhu po vymoženostech civilizace, kterou opustili. Zní to divně, odpovídá to však pravdě, že největší kultura a duchovní civilizace je ta, která žije v nich. Pro tyto lidi by byl návrat k běžnému způsobu života do pozemského světa velkým krokem zpět.

Celé prostředí je slavnostní a posvěcené. Hypnotické vyzařování vysoké duchovnosti těchto lidí zadržuje vetřelce - a též ty, kteří si vzali za úkol hubit lesní zvěř - ve vzdálenosti mnoha kilometrů. Nadání neobvykle vysoce vyvinutým citem, pociťují tito jógini již na míle, zda se někdo blíží k jejich obydlí. Tento prainstinkt se vyvine tak vysoko pravidelným cvikem. Opice cítí už z neuvěřitelně velké vzdálenosti, že se blíží had, nebo žíznivé zvíře na míle cítí vodu a blíží se k ní přes všechny překážky, aby uhasilo svou žízeň. Také jóginové pociťují, že se k nim někdo blíží, zda je návštěva dotyčného člověka žádoucí, čili ne. Není-li žádoucí, vyšlou hypnotickou sílu, jejímž vlivem blížící se člověk ztratí cestu z dohledu nebo se mu zdá, že mu v cestě stojí vysoká skála, takže mu nenapadne, aby se tím směrem ubíral dál. Nemá zdání, že nejde o skutečnou skálu, nýbrž o zaslepení vzniklé v jeho nitru. - Ašram však si tímto způsobem zachovává svůj mír a čistou atmosféru. -

Člověk a zvíře zde žijí v dokonalé harmonii a zákony džungle jsou velmi přísně všemi dodržovány. Nový žák se musí napřed naučit řeči zvířat. Musí si osvojit řeč hadů, tygrů, leopardů, gepardů a jiných zvířat, dále kouzelné průpovědi - mantramy - a ovládání magických sil, které zkrotí a učiní povolnými i nejdivočejší zvířata, aby se ve své nevědomosti nedal přepadnout a sežrat. Každá stopa půdy, každé

stéblo trávy a všechny rostliny - celá matka příroda - žijí v duši těchto mírumilovně založených lidí. Cítí se sjednoceni s celým vesmírem.

Pozorujme někdy zvláštní druh kobyly, „kudlanku nábožnou“ - mantis religiosa -, jak nehnutě, dokonale tiše a klidně zůstává stát, takže vzbuzuje dojem zeleného stébla trávy nebo byliny. Složené přední nohy dělají dojem, jako by se modlila - odtud její jméno - a tak tento hmyz zůstává celé hodiny na stejném místě. Při tom číhá nejvýš bděle a pozoruje, jak se blíží vyhlédnutá oběť. - Právě tak vypadá jeden z prvních úkolů nového žáka, že se učí od gurua klidu a tichu, svatému mlčení. příroda mu poskytuje příklad. Se stejně nehnutou pozorností, se kterou kudlanka nábožná číhá na kořist, právě tak nehnutě - ale také bděle - musí nový žák sedět a číhat na oběť“ na sebe sama! Jen dokonalý klid vede k dokonalé koncentraci. Odtud první úkol: dokonalé sebeovládání. -

Přenesme se do postavení nově příšlého, který právě opustil podnik s jeho shonem a rodinný kruh. Jestliže zasedne, aby se soustředil, vnucuje se mu tisíce a tisíce dojmů a vzpomínek na právě opuštěný život a nedají mu pokoje. S rozšířením sebeuvědomění se tento stav nejen nezmiří, nýbrž naopak se přiosťří, neboť **čím více se vědomí rozšiřuje, tím více se v něm zpřítomňuje podvědomý svět, - a všechny dojmy**

od narození, také všechno, na co už dávno zapomněl a co zahrabal, znovu ožívá a dotírá na něj takovou silou, jako by musel všechno znovu ve skutečnosti prožít.

Je to období těžkých zkoušek - musí však skoncovat se všemi vzpomínkami, všechny dojmy strávit a zpracovat, aby minulý život už nepociťoval jako řetěz **osobních zážitků**, nýbrž aby všechny události, ať dobré či zlé, se v něm vyjasnily a vykryštovaly ve **zkušenost**. Obraty ve svém životě, kdykoliv pohlédne zpět, musí považovat za příležitost, aby se z nich poučil. Musí poznávat příčiny a síly, které byly činné za jednotlivými zážitky a zevními dojmy, které ho stále přibližovaly k cíli. Tyto příčiny a síly rozvíjely jeho schopnosti a probouzela se v něm stále více touha vyvázat z otroctví a konečnosti a dosáhnout osvobození ve věčném, v Bohu.

Jestliže přetvoření v této periodě došlo tak daleko, že **každou vzpomínku považuje jen za příležitost k dosažení zkušeností**, - jako by se to stalo všechno někomu jinému - pak jej už vzpomínky nepoutají, neboť jejich osobní vztahy přestaly existovat. Vzpomínky se rozpustily ve vědomí, on je zpracoval, **přeměnil**, neruší jej už. - Jógický učeň se musí pečlivě naučit jedné věci: Musí být schopen činit rozdíl mezi potlačěním a přeměnou citů, přání, vášní nebo vzpomínek. Dokud něco chceme zapomenout, dotud stále v nás bude spor, zda chceme či nechceme. Bude nás to stále ovlivňovat, aniž si toho budeme vědomi. Bude to řídit naše kroky a jednání, může to způsobit choroby a trápit nás nesčetným způsobem. Nepotlačíme-li to však, nýbrž naopak vyhrabeme-

li to z podvědomí, pohlédneme tomu do očí, strávíme to, přepracujeme to - to znamená **přeměníme to** - pak to nad námi už nemá moci. Nabudeme nad tím převahu a dosud nás mučící sílu „osedláme“ a donutíme ji jako koně, aby se ubírala správnou cestou a sloužila dobrému. Neboť: **nejsou zlé síly, nýbrž jen špatně použité síly!**

Tak nabude jógický žák vnitřní klid. Pomocí majestátního svatého pokoje jej obklopující přírody dospěje k dokonalé rovnováze. Začne rozumět řeči hor, potoků, stromů, květin, brouků a ostatních zvířat, a nebude této řeči jen **rozumět**, nýbrž začne jí také **mluvit**. Postupně se připodobní svým druhům, - oněm společníkům, kteří už v míru žijí, - jeho unavená, chvatem uštvaná duše najde mír, zotaví se, osvěží a naplní se novými silami.

Nyní může začít soustředění na silová střediska - zvaná v sanskritu čakras - a jejich postupné dobývání pomocí vědomí a tedy vědomou vůlí. **V duševním těle** člověka existující skrytá silová střediska jsou čakras, jejichž sídlo v **těle** se nachází v nervových střediscích (viz podrobněji Yesudian „Sport a jóga“). Dokud není čakra v aktivním stavu, dotud také není v provozu jemu odpovídající nervové středisko. V takové míře, v jaké čakra přechází pod moc našeho vědomí, v takové se také aktivuje postupně s ním spojené středisko a začíná s ním spolupracovat. Představme si skvělý automobil, který je připraven, aby byl uveden v pohyb odborným řidičem. Dokud řidič nezasedne k řízení, vůz, ačkoliv je schopen jízdy, zůstává stát. Řidič spí, musí být probuzen, aby se ujal řízení vozu. Řidič je čakra, duševní centrum, automobil je jeho místo v těle, nervové středisko. Na nynějším vývojovém stupni lidstva je většina čakras, zvláště ty, kterými se uvádějí do pohybu magické síly, ještě v latentním, dřímajícím stavu. Proto jsou mimo provoz také nervová střediska, která jsou s ním ve spojení. Lidé však ještě nevědí, k čemu slouží a jak mohou být zaktivovány. Jógický žák probouzí tyto čakras zvláštními cvičeními a učí se je podřídit vůli. Tím způsobem začnou postupně fungovat s nimi spojená nervová střediska. Tou měrou, jak žák činí pokrok, probouzí se jeho vnitřní zření, vnitřní slyšení a ve stavu dřímoty se nacházející schopnosti. Ale to všechno jsou jen průvodní okolnosti, nikoliv cíl. Hlavní je **rozvoj a rozšíření vědomí**. - Žák se učí stát se pánem všech svých myšlenek, citů, každého pohybu - když předtím poznal jejich původ a vůlí je zvládl, již od jejich kořene. Učí se znát síly, které oživují tělo a tak, jak se stává jejich pánem, tak také bude moci ovládnout přírodu. Tytéž síly pracují v člověku jako v přírodě, a kdo dokáže zvládnout tyto v sobě, kdo k tomu našel klíč, ten bude s nimi umět zacházet i venku v přírodě. Jsou to právě tvůrčí síly - a pocházejí od Boha. Právě tak jako se přibližuje Bohu lidské vědomí, zrovna tak se člověk stává pánem tvůrčího principu. Tento stupeň je dosažitelný každému člověku, většině se však bude zdát nedosažitelným, neboť člověk zprvu nesmírně plýtvá tvůrčími silami, které se skrze něho projevují. Je dosti příkladů okolo nás a všude na světě, jak jsou lidé

schopni pomocí magických sil ovládat masy lidí, velké země, ba dokonce celé zemědělí. Přitom se ale vůbec nevytvářeli systematicky a důkladně, jak se ovládají magické síly, jako jóginí, nýbrž to činí jim vrozeným nadáním, často zcela nevědomě. Nervové lékařství Západu používá části těchto magických sil pod názvem hypnosa. Avšak pramen hypnotických sil nezná a sotva jejich zákony, - používá nervového střediska, které je akumulátorem této síly povětšinou nikoli vědomě, nýbrž nevědomě. Na Západě se přišlo náhodou ke znalosti hypnosa - a nikoli vědomým systematickým trainingem jako indiští a tibetští jóginí, kteří jsou stupeň za stupněm zasvěcováni do vědy o těchto silách. Také tím se liší od jóginů, kteří **nikdy neusilují o světskou moc**, - neboť vědí, že štěstí je pravda, - **tato však není z tohoto světa**.

Proto však jógin odříkavý není. Kdo si myslí, že jen ten může být jóginem, kdo se všeho zřekl, je na omylu. Naopak - jógin si přeje daleko více než světští lidé, - chce vše, život sám, nesmrtelnost, nepomíjející, dokonalé štěstí! - Světská moc, smyslové radosti, pozemské blaho, - všechno to je pomíjivé, fata morgana, sen, ze kterého dříve nebo později procitneme.

Po nekonečném, nesmrtelném toužící duše, může být uspokojena jen věčným! -

Jóga je pro všechny časy stále táz, avšak ty, kteří podle ní žijí, možno dnes ve větší míře nalézt v Indii, Tibetu a Číně. Jóginí ovšem žijí ve všech částech světa, ale jen ojediněle, zatímco ve všech částech Indie lze nalézt svaté muže, jak v hustě obydleném Benáresu, tak jako v liduprázdných lesích Čithury, Arunačaly, Thyruwannamalay, Thandsoru, Tryčínapoly nebo v obrovských oblastech těžko přístupných Himálají. -

Tak jako již zmíněný přítel mého otce, tak byli, jsou a budou vždycky noví hledající lidé, ať už v Indii nebo kdekoliv na celém světě, kteří jakmile uslyší vnitřní hlas, dají se na cestu a jako hledači pravdy jdou za volajícím hlasem. Po dlouhé namáhavé práci, stanou se sami jóginí, a po dokončení vlastní duchovní cesty se dají do služby společnosti a poučují a vedou ty, kdo je následují.

Byli a budou vždy takoví, kteří nepřijdou za mistrem z duchovní potřeby, nýbrž aby získali okultní síly a vrátili se mezi lidi, které by svým věděním, schopnostmi a mocí získávali. Těm se však stává, že při zasvěcování poznávají duševní radosti, které jim přinášejí takové štěstí, jaké není dosažitelné ani penězi ani světskou mocí - a pak už jim ani nenapadne, aby se vrátili mezi lidi a zneužívali magických sil k získávání peněz a světských radovánek. Dosáhl-li někdo největšího a jedině pravého, nepomíjejícího štěstí - **kdo se sám stal štěstím** - k čemu by mu byl pomíjející klam?

Ramakrišna, velký indický světec, nám vypravuje: „Solná loutka chtěla změřit hloubku oceánu. Chtěla též ostatním říci, jak je oceán hluboký. Nemohla to však učinit, neboť ve chvíli, kdy se ponořila do

vody, rozplynula se. Co z ní zbylo, co by se mohlo vrátit na svět, aby podalo zprávu o hloubce oceánu?“

Tak se stal též Milarepa největším světcem Východu, ačkoliv přece zprvu jen proto přišel k mistrovi, aby pomocí magie mohl provést na svém nepříteli strašnou pomstu. Výsledek byl, že jak kráčet kupředu mystickou cestou, naplnilo ho plné pochopení pro lidi a potom universální láska - všechno osobní svlékl - a svou daleko široko proslavenou magickou moc užíval jen k dobrému, jen aby pomáhal trpícím. -

Nahoře v Himálajích a na jiných, pralesem pokrytých hřebenech hor, nepřístupných a gigantických, kam obyčejný smrtelník jen zřídka kdy přijde, je nejvhodnější místo pro školu, která vede nejkratší cestou k Bohu. Pro průměrného člověka jsou tyto nedosažitelné výšky špatným místem k pobytu. Sníh a led jsou věčnými hlídači těchto tichých míst, k nim se přidružuje ještě vyzařující síla jógina namířená proti nežádoucím vetřelcům, ti však, kdo zvítězili sami nad sebou, nacházejí tam vhodný domov, kde mohou žít podle pravidel jógy, vytrvale a trpělivě cvičit vnitřní ponoření, až pro ně vzejde velký den - kdy padají hranice lidského vědomí, kdy je dosaženo sebeponoření do věčnosti - samádhi - stavu bytí. Ze smrtelného se stalo nesmrtelné, které slouží světu ve svatém jménu lásky, moudrosti a pravdy. -

Je třeba léta trvající práce, aby se dosáhlo tohoto stavu. Často je k tomu lidský život příliš krátký, aby se malé lidské vědomí pozdvihlo na úroveň nesmrtelnosti, ale čas je v očích lidí vyššího řádu podřadným faktorem, vědí přece, že na **stezce jógy ani jediný krok nebyl učiněn nadarmo**, a čeho nemohou dosáhnout v tomto životě, dosáhnou v dalším, když do té doby učiní vše, aby si zasloužili boží milost.

Aby dosáhl konečného cíle, aby dosáhl božského sebeuvědomění a zažil stav samádhi, musí každý člověk kráčet touto cestou sám a pro sebe, každý krok na úzké a příkré cestě musí vybojovat vlastní silou. Východní člověk je zvláště uschopněn svou duševní strukturou pro tuto cestu. Je mu vrozena uzavřenost, schopnost jít sám, introverze a soustředovací schopnost - a tyto vlastnosti jej předurčují k tomu, aby po důkladné sebevýchově vnikl do tajemství svého Já a dobyl vědomý i nám nevědomý svět. Spojením s universálním, božským Já zažívá jednotu s celým žijícím světem - zažívá universální lásku - a od té chvíle je jeho život zasvěcen SLUŽBĚ. - To už pak není stezka, nýbrž OBĚŤ. -

Dokončí cestu sám a teprve pak, až dospěl na konec stezky ponořuje se do společenství. -

CESTA VÝCHODU JE INDIVIDUÁLNÍ CESTA!

Třetí kapitola

Cesta Západu

„Miluj svého bližního jako sebe samého.“
(Mat. 5,43)

Cesta západního člověka je prožití a uskutečnění lásky k bližnímu. Cesta Západu je kolektivismus.

IJTM

„.....neboť kde se shromáždí dva nebo tři ve jménu mém, tam jsem Já uprostřed nich.“ (Mat. 18,20)

Těmito slovy uzavřel svou řeč Mr. Oakley, význačný Angličan, kterou měl v nedělním shromáždění. Tehdy jsem poprvé pochopil mocnou myšlenku křesťanského společenství, křesťanské jednoty.

Těchto večerních schůzek se zúčastňovalo posluchačstvo všech ras a kast Indie, brahmínů, mohamedánů, křesťanů, hindů, Anglo-Indů a Evropanů. Všichni zde byli pohromadě a shromažďovali se neděli co neděli. Řečník se střídal, jak se podjal úkolu výchovné hodiny z vnitřního přesvědčení nebo proniknut vírou.

Tyto večery byly pro mnohé požehnáním a mnozí z posluchačů naslouchali slovům s pohnutím a zaujetím. Poslouchali řeč kriticky, zamlčovali své námitky, přece však se učili poznávat ducha Kristova. Jaká mocná síla je obsažena v božských slovech, z nichž prýští láska k bližnímu!

Když jsem se onoho večera vrátil domů, hořela ve mně výše uvedená slova Bible. Soudil jsem svou minulost, a mé srdce bylo naplněno láskou a vděčností za hluboce náboženské výchování, které nám dětem věnovali naši vroucně milovaní rodiče. Také president našeho městského nalezince, již jmenovaný Mr. Oakley, byl hluboce

věřící a jeho slova, která jsem slyšel před několika dny v jednom shromáždění, ozývala se v hloubi mého srdce: „Mládeži, zasvěťte se zcela universální lásce a následujte Krista. Necht' se vám neomrzí mít jeho jméno na rtech, vždyť přece zemřel pro lásku. Jediným výrazem našeho díku může být, když mu věnujeme své srdce. Věřte v Něho, neboť On je láska sama! Pracujte v Jeho jménu!“

Jednota v křesťanském učení, založená na lásce k bližnímu, zapalovala světlo v duši velmi mnohých Indů. Také Gándhi nosil Bibli stále u sebe a při každé příležitosti z ní citoval a učil. Zřel jsem onoho paměťhodného večera svýma duchovníma očima cestu Západu v její pravdě a čistotě! Tehdy se rozhodli mnozí mladí Indové, že svůj život zasvěťí universální lásce. Divukrásný hymnus se stal jejich vyznáním víry.

„Překypující mládí, síla, svoboda jsou mé, avšak touha srdce ukazuje na vyšší bytí. Poctivosti, Pravdo, Pane nad životem, Bože! K Tobě vede má cesta, má vnitřní touha!“

Rok 1937 přinesl pro mne velkou změnu. Opustil jsem otčinu, abych se odebral do Evropy a seznámil se s evropskou tělesnou kulturou a tělesnou výchovou.(25) Když jsem stál na palubě lodi a pozoroval bouřlivé vlny Arabského moře, přehlížel jsem svůj osud. S prudce tlukoucím srdcem jsem myslel na to, že se nyní blížím k pravé vlasti křesťanství, kde budu žít uprostřed miliónů těch, kdo jsou naplněni vůči sobě pravou láskou k bližnímu. Křesťanský svět! - Jaký to bude povznášející pocit, dlít mezi lidmi, kteří byli vychováni tisíciletým křesťanstvím, kteří Krista uznávají za svého vůdce. Jak to bude krásné přijít do světa, kde každý žije v duchu Kristově a kde všichni v bratrské lásce jsou spojeni v jednu velkou rodinu. - Zda jsou všichni Evropané křesťany? Byla-li Evropa schopna dát Indii Krista, v jakém přílivu požehnání víry musí tento svět žít..... Tak jsem snil pln blažených nadějí - a loď se se mnou přibližovala k Evropě.....

V onom roce jsem v Paříži našel velkou světovou výstavu. Na cestě do Londýna nabral jsem v tomto městě první dojmy o Evropě. Eiffelova věž a výstava se svými pavilony, fontány, a nejrůznější divy, byly mistrovskými díly umění a techniky. Z Paříže jsem jel do Londýna a odtamtud zpět na kontinent: pak jsem přišel, když jsem procestoval velkoměsta různých zemí, do Budapešti a po dvanáctiletém pobytu v Maďarsku, dostal jsem se do Švýcarska. Všude, kam jsem přišel, všude jsem uzavíral s nejrůznějšími lidmi známosti a přátelství. Měl jsem příležitost mluvit o všem podstatném - a důkladně jsem poznal křesťanství Evropanů.

K své největší radosti našel jsem **těž** takové, kteří znali téhož Krista, jakého jsem se naučil znát ve vzdálenosti 12 000 kilometrů odtud. Našel jsem lidi, kteří skutečně znají jádro křesťanského učení a **převádějí je** ve svém životě do skutků. Musím však přiznat, na co už ostatně každý evropský čtenář musel přijít, - že křesťanství, které jsem

si představoval najít v Evropě, sídle křesťanské lásky, jsem všeobecně řečeno, nenašel. Jakkoliv se mně v Evropě v mnohých ohledech líbí, dojem, který jsem získal v jejím životě víry, přinesl mi zklamání. Toto zklamání mne přimělo k tomu, abych se věnoval důkladnému studiu minulosti a víry a náboženství Západu. Po tomto studiu jsem porozuměl, že dnešní stav je výslednicí přirozeného vývoje věcí, a že tento přirozený proces připravuje Evropu na onu velkou duchovní obnovu, na jejíž prahu dnes stojí.

Cizinci, který přijde do Evropy, je nápadné, kolik je tu „hledajících“, bez ohledu na stáří, pohlaví a společenskou třídu. Lidská duše žízní po vodě života, neví však, kde a v čem ji má hledat, - a ve většině případů vůbec neví, že žízní po vodě života. Je jen neklidná, něco hledá a neví sama co, - obsah toho - nezná smysl života! - Navštívení dnešní doby nutí člověka k zamyšlení, základy, na něž věřil, jsou otřeseny, hodnota peněz, majetek se staly nestálé, hmota přestává mít dobrou pověst! Stále přibývá lidí, kteří poznávají totální selhání materialismu a hledají vnitřní příčiny. Duch opět nabývá vrchu a vítězí nad hmotou, a hledajícím, bádajícím, lidem typu Nikodéma dá Kristus stále stejnou odpověď: „Vpravdě pravím vám, musíte se znovu zrodit“ (Jan 3,7), a jsou-li znovuzrozeni: „Následujte mne....“

IJTM

Přehlížíme-li dějiny Evropy a poznáváme-li, které duchovní pravdy se tu za sebou vystřídaly, porozumíme, že se všechno děje podle božského plánu. Projde-li kolem nás oněch 2 000 let jako filmová páska, vidíme v hrubých rysech, jak se milióny západního světa vyvinuly až do dnešního stavu věcí. Minulost zasela setbu pro přítomnost, a skutečnosti přítomnosti pokládají základní kámen pro budoucnost. Evropa stojí na rozhraní a ramena větrného mlýna jejich dějin se v bouřce času důkladně roztočila.

Je zbytečné vypočítávat historické události, neboť ty beztak všichni znají, a zajímají je jen z hlediska vlivů, které vykonávaly na vývoj evropské duše.

Zastavíme napřed svůj pohled zpět u největší a nejdůležitější události, která měla nejvýznamnější vliv na utváření dějin a duchovního života až po naše doby - a bude je mít i v budoucnosti..... - tato událost, která rozbila až do té doby vládnoucí svět klasického starověku, bylo narození Krista.

S křesťanským učením začala úplně nová epocha. Nové myšlenky přetvořily tvář antického světa a naplnily proroctví Starého zákona. První skupina křesťanů se skládala z prostých lidí, z malé hrstky lidí, jejichž víra však byla neotřesitelná, silná, neboť měli moc, kterou získali zasvěcením do Já Kristova, a touto mocí přeměnili obraz západního světa.

V oné době byla Evropa pod nadvládou římské říše. Podmanění národové a milióny otroků žíznilí ve své nekonečné bídě po svobodě a duševní útěše. Tyto hladovící a žíznící masy byly první, kdo sáhly s blaženou radostí po vodě života, kterou jim nabízeli hlasatelé křesťanství a pak už se staly samy zčásti pomocníky mocného díla prováděného ve jménu božím. Jejich duše byla uspokojena, neboť nacházely v nauce útěchu a naději, že výměnou za pozemské zkoušky a utrpení se jim sliboval krásnější život po smrti.

Učedníci se rozešli všemi směry. Jednotlivci zůstali ve svaté zemi nebo se odebrali do jiných částí Asie, - avšak vyučovací činnost této skupiny měla slabší účinek a brzy ustala. Hluboké kořeny zapustilo hlavně učení apoštolů Petra a Pavla, kteří přišli do Evropy a zasvětili tisíce věřících. V římské říši stále přibývalo pokřtěných, a ti, kdo byli naplněni Duchem svatým, už sami sdělovali slovo, neboť bylo mnoho žíznících po pravdě. Zázraky a znamení, která prováděli apoštolové, přesvědčovaly lid, a oheň křesťanství se šířil všemi směry. Vznikaly skupiny, které spolu žily v dokonalé jednotě. Měly společnou pokladnu, společnou půdu, všechno bylo majetkem všech. Každý vykonával práci, ke které se nejlépe hodil a dostával za ni, co potřeboval k životu. Božské slovo se šířilo mocnou silou a bylo co sklízet!

První křesťané byli zasvěceni apoštolů „in Christo“ - do vyššího Já. Apoštolové znali pravdu. Věděli, že Kristus nesmí být hledán venku, nýbrž uvnitř, a nacházeli Jej v Já, v pravdě, v životě. Věděli také, co Kristus myslel, když řekl: „Abyste všichni byli jedno, jako Ty, Otče ve mně a Já v Tobě, aby i oni jedno v nás byli.“(Jan 17,21) Věděli také, co znamená Kristem zaslíbená nesmrtelnost: „Kdo ve mne věří, má život věčný“ (Jan 6,47), protože se svým vědomím žili v božském Kristově Já. Neměli strach z pronásledování a tělesné smrti, neboť věděli, že není smrti, jen věčný život. Odvážně se dali vláčet do arén před dravou zvěř, neboť vyšší Já jim dávalo sílu, aby snesli všechna utrpení a mučení. Tato neotřesitelná víra a jednota prvních křesťanů propůjčila křesťanstvu magickou sílu, ze které potom po věky žilo. Proti takové jednotě a proti takové víře není žádná moci a žádná zbraně, neboť jednota a víra pracují neviditelně, pronikají lidské srdce a všechno vítězí nad časem a prostorem. Prolitá krev těchto prvních křesťanů je neotřesitelná síla, neboť magie oběti a lásky je nesmrtelná, jako je nesmrtelný sám život.

Římští úředníci, vyšší důstojníci a všichni ti, kteří při pronásledování křesťanů přišli do styku s křesťany, byli hluboce otřeseni jejich nezlomnou vírou a jejich pohrdáním smrtí a nemohli se zbavit následků toho. Byli zvědaví, jaké skutečnosti souvisejí s novou vírou, kterou si tito lidé cení, že jsou pro ni ochotni dát se i zabít. To je přimělo k tomu, že si tajně zvali křesťany i apoštoly - aby si dali vysvětlit křesťanství a především zjistili, kdo je ten Kristus, „Král Králů“. A moc slova a krev mučedníků konala své dílo. Vysocí důstojníci se svými

rodinami přestupovali na křesťanství a připojovali se k davu, který za zpěvu žalmů, za chvalo zpěvů Boha, ve jménu Krista šel na smrt.

Víme z dějin, že křesťanství se šířilo postupně od nejchudších lidových vrstev až po nejvyšší kruhy, až nakonec po mnoha staletích ustalo pronásledování a mučení. Konstantin Veliký dovolil křesťanům, aby volně prováděli své náboženství a sám se začal zabývat křesťanským učením. Poznal jeho krásu a přijal křesťanství za státní náboženství. Dokonce sám pomáhal při uspořádávání článků víry a organizaci církve. To už uplynulo 300 let od narození Krista. Během té doby prošla nová víra mnohými hlavami, a již mnozí lidé nerozuměli pravému smyslu křesťanství a začínali si je vykládat různým způsobem. Konstantin svolal koncil do Nizzi a sjednotil články víry. Na smrtelném loži se stal křesťanem a tím také prvním křesťanským vládcem.

Pronásledování přestalo a každý římský občan mohl se těšit plné náboženské svobodě. Za Krista prolitá krev mučedníků stala se skálou, na které byla postavena církev. Ve společenství a jednotě prvních křesťanských obcí zakořeněná síla postupně se rozrostla v mohutný strom a vyrostla ve světovou moc.

Vývoj však nezůstal stát. Jako květ po odkvětu ztrácí své okvětní lístky a připravuje se k dozrání ovoce, tak také křesťanství - když dosáhlo svého květu rozšířením náboženství ve svobodě a moci - začalo ztrácet okvětní lístky své původní myšlenky, aby přineslo plody: nový Jeruzalém - v křesťanské lásce uskutečněný a na křesťanských myšlenkách postavený život!

Masová obrácení na víru však měla za následek, že jednota prvních křesťanských obcí byla silně otřesena. Na společenství postavená pravidla se uvolnila. Dokud přijetí křtu přinášelo neustálé pronásledování, trýznění a nebezpečí smrti, **stávali se křesťany jen ti, kdo čerpali nezlomnou, fanatickou víru z vnitřního zažití.** Pro ty, kteří byli ochotni svůj život každou chvíli obětovat pro Krista, nebylo žádnou obětí vzdát se všech pozemských statků a předat je ke společnému užívání, právě tak jako vést jednoduchý a prostý křesťanský život. „Kdo svůj život ztratí kvůli mně, nalezne jej.“ (Mat. 10,39) Toto zaslíbení měli před očima a oni obětovali svůj osobní život za nebeské radosti, na nichž měli účast, jestliže žili v Kristu. Když však se křesťanství stalo státním náboženstvím, přistupoval k němu velký počet těch, kteří nebyli dost zralí, aby prodchli svůj běžný život ochotou se obětovat. Nebyli ochotni vzdát se svého osobního života, neboť nebyli schopni pozdvihnout se k Já Kristovu - k Nadjá. Tak se stávalo, že v principu přijali křesťanství, avšak dále vedli život pohanů, založený na světských a smyslových radostech. - Byli také takoví, kteří se dali pokřtít, aniž by rozuměli velikosti křesťanských myšlenek, jen aby dosáhli uznání a podpory církve, aby se zajistili pod křídly církve, jejíž moc stále vzrůstala a mohli ukojit vlastní touhu po moci. - Ve skutečnosti v davech, které se

daly marně pokřtít, bylo velmi mnoho těch, kteří nebyli pravými křesťany. Církev byla nucena dělat ústupky a významně omezit pro dav přísná pravidla, která měla v prvních křesťanských pospolitostech povahu puritánského, prostého života.

Během doby tyto pospolitosti úplně zmizely, neboť ti, kdo i nadále toužili po těchto formách života, stáhli se časem ze světského života a shromažďovali se, rozdělení podle pohlaví, kolem vyvoleného muže nebo ženy a zakládali řády. K prvním zakladatelům řádu patřil sv. Benedikt, který asi roku 500 po Kr. založil postupně několik řádů.

Benedikta následovala celá řada velkých světců, kteří v duchu Kristově žili pro Boha. Mnozí z nich založili řády nebo napsali monumentální díla o duchovní výchově, jako meditační a exerciční knihy, zachovávající tak myšlenky pravého křesťanství. Z největších osobností budiž zde uvedeni někteří: sv. Dominik, František z Assisi, Jan z Kříže - jeden z největších mystiků - sv. Antonín - největší církevní učitel, - sv. Augustin, „Velká“ svatá Terezie a ještě mnozí in Christo žijící velcí světci.

Staletí přecházela, a jak víme z dějin, církev se vyvinula ve velkou moc, která byla uznávána i evropskými panovníky, kteří jí prokazovali poctu. Vzepřel-li se někdo této moci, musel dříve nebo později ustoupit. Jindřich IV. byl mocný panovník, přesto však byl nucen k tomu, aby bos v režném šatu putoval do Canosy, do sídla papeže Řehoře VII. a požádal ho za prominutí neposlušnosti. Tak se stala „cesta do Canosy“ pojmem.

V XI. století vyhlásil papež Urban II. křížovou výpravu. Celá Evropa byla do ní zatažena a všeobecné nadšení na čas zatlačilo do pozadí rozpory mezi národy Evropy.

Historie křížáckých tažení je známa. Trvala až do začátku XIII. století a skončila zklamáním a vystřízlivěním. Odhlédneme-li od jednotlivostí a snažíme se, abychom o všem uvažovali z hlediska velkého celku, musíme uznat, že pro vykrytalizování je zapotřebí určitých chemických procesů, které pozorovány každý zvlášť, mohou se zdát škodlivé. A přece vedou k žádoucímu výsledku. Křížácké výpravy přinesly západnímu světu něco, o čem tehdejší svět neměl tušení.

Lidé se unavili křížáckými válkami a to přispělo k tomu, že se stále více přesouval číselný poměr mezi pravými, podle křesťanských myšlenek žijícími křesťany, ve prospěch těch, kteří byli následovníky Krista jen podle jména. Převážná část lidí nikdy nepochopila velkolepé učení Kristovo, a jakkoliv se jim zpočátku líbilo zaslíbení nesmrtnosti a království božího, tím větší bylo zklamání, že se splnění nedostavilo v doslovném smyslu slova: „Kdo ve mne věří, má život věčný.“ (Jan 6,47) Člověk stojící na duchovně méně vyvinutém stupni bude chtít vždycky použít nesmrtnost pro své tělo, nikoli pro své Já. „Neboť vizte,

království boží je ve vás.“ (Luk. 17,21) Přesto se snažili a ještě dodnes lidé snaží - neočekávat zaslíbené království boží ve své **vlastní duši**, nýbrž očekávají jeho příchod **z vnějška**. Radosti nebeského života promítají pozemským způsobem myšlení do prostoru, neboť nerozumějí, že **království nebeské není místo, nýbrž stav**. Primitivní dav nemohl čerpat z nehmotné duchovní křesťanské nauky žádnou sílu, neboť duchovní úroveň - království Kristovo, které není z tohoto světa, - bylo pro ně nepřístupné, - a navždy nepřístupné zůstane! Až do srdce pronikající volání Kristovo: „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste břemenem obtíženi.....“ (Mat. 11,28), ať zní sebekrásněji, zůstává neúčinné, neboť oni nevěděli, kde mohou Krista najít, aby k Němu šli. Lidé nevěděli - a ještě dnes to neví - že Krista mohou najít jen v sobě. Apoštol Pavel říká zcela jasně: „Což nepoznáváte na sobě samých, že Ježíš Kristus je ve vás?“ (II. Kor. 13,5) Lidé hledali pomoc zvnějšku, když se ocitli v nesnázích, a protože Boha a Krista pocítovali v nedosažitelné výšce, chodili k jasnovidce, která byla vždycky po ruce. Tato je opatřila kouzelnými nápoji a čarodějnými mastmi a utěšila jejich zármutek různými kouzly. Primitivní člověk chce vždycky vidět „znamení a zázraky“, protože chce mít pomoc vyšších mocností vždy v pochopitelné formě. Listujeme-li ve starých obrázcích nebo kronikách, překvapí nás, jak často se v Evropě objevuje strach před posledním soudem. Zvláště utvářený oblak na nebi stačil

k tomu, aby se z něho usuzovalo na blížící se konec světa. Vždy znovu se lidé vháněli do této děsivé psychosy, což konečně bylo víře velmi na škodu. Část věřících hlásala pokání, ti pak se shromažďovali v kostelích a modlili se, jiní se oddali divokým pitkám a nechtěli nic dělat, aby ještě hodně života užili, dokud ho mají. - Poslední soud se však nedostavil. Lehkověrní byli zklamáni a přestali se modlit. Poživační byli také zklamáni, protože nakonec museli zanechat radovánek a jít pracovat. Víra obou skupin byla zeslabena a denní život se odloučil od křesťanských pravd a vzdaloval se od nich stále více. O to víc kvetly pověry a černá magie. Deníky, dopisy a vyobrazení té doby dokazují, jak v té době byly všeobecně známy praktiky černého umění. Tak můžeme číst v autobiografii Benvenuta Celliniho popis nejtemnějšího zaklínání duchů. Částečně je to tak děsné, že vlasy vstávají hrůzou na hlavě, zároveň neslýchaně zábavné, jak nám Cellini všechno vypravuje. Jedné noci odebral se kouzelník a Cellini se dvěma přáteli a s dvanáctiletým chlapcem - neboť podle předpisu muselo být přibráno také nevinné dítě -

do Kolossea v Římě. Tam si kouzelník oblékl předepsaný oděv a namaloval - za doprovodu všelijakých obřadů - na zemi kruh. Pak označil bránu a tou propustil účastníky do kruhu. Uprostřed byl zapálen oheň, všichni si sedli na bobek kolem plamenů a rozdělili si úlohy. Zatímco kouzelník četl z přinesených knih kouzelné formulky, musel Cellini a jeho druhové rozdmýchávat oheň a sypat do plamenů zvláštní

druh vykuřovadla. To se dělalo z dvojího důvodu: jednak zaplašit zlé duchy, aby nemohli proniknout do kruhu, jednak uschopnit ty, kteří se nadechli kouře, k tomu, aby mohli vlastníma očima vidět duchy. - Když byly všechny přípravy hotovy, zaklínal kouzelník za strašného urážení Boha a za oplzlého klení ďábla, aby provedl jeho rozkazy. Zaklínání se povedlo, objevilo se takové množství ďáblů, že zaplnili celé Kolosseum. Hemžilo se tu nejhroznějšími příšerami a ohyzdami a ty se draly a strkaly, aby pronikly do čarovného kruhu, neboť pak by se mohly zmocnit zaklínače. Benvenuto Cellini dále popisuje, že všichni i s kouzelníkem, který teď už jen koktavě opakoval svá zaříkadla a neustále měl druhy k tomu, aby konali své povinnosti, byli zachváćeni tak hrozným strachem, že se chvěli jako osikový list, zuby jim cvakaly, a jeden, který byl strachem všecek ochromen, obracel oči v sloup. Chlapec stlačil hlavu mezi kolena, skučel, že musí zemřít, neboť pohled na ty šklebící se příšery nemohl snést. Cellini se rovněž chvěl na celém těle, také mu zuby drkotaly, ale zároveň se ušklíbal tomu, že jeho přítel strachem šilhal a povzbuzoval ostatní, především dítě, aby se vzmužili a neměli strach. Také čaroděj se snažil vzchopit, a i když váhavě, přece dal ďáblům příkazy, které oni - pokud se jim nepodaří do prvního hlasu zvonu vniknout do kruhu - museli provést. Tak za hrozného strachu minula noc a začalo konečně svítat. Ďáblové pomalu ustupovali a při prvním hlasu zvonu potulovali se už jen málokterí mezi sloupy Kolossea. Zaklínači duchů, polomrtví od přestálého strachu, se začali vzpamatovávat. Kouzelník opět natáhl svůj denní šat, popadl knihy a těsně jeden za druhým vyšli všichni z kruhu, vzájemně se strkajíce a tahajíce, neboť každý chtěl jít uprostřed, chráněn ostatními. Chlapec se plížil mezi jejich nohama a pevně se držel pláště Celliniho a vesty kouzelníkovy. Po celou cestu domů nařikal, že dva ďábli, příšerní zmetci, je pronásledují, - a protože se jim už nemohli přiblížit, neboť už vyšlo slunce, - běhali kolem nich, jednou po střeách domů, a pak zase skákali kolem po ulici a metali kozelce. To byl konec zaklínání duchů. A i když přání Celliniho byla ďáblem splněna, - z dalších zaklínání duchů byl už důkladně vyléčen.

Středověk se nazývá temným, neboť plně kvetlo čarodějství, pověry a černé umění. V oné době však žili též velcí duchové, čisté duše, kteří pozdvihli svá vědomí do Kristových výšin. Ale jako vždycky, stalo se i tehdy, že čistá, svatá mystika lidí vyššího řádu byla ponižována nevědomci k temnému mysticismu. Z tajného vědění zasvěcených učinili nezasvěcení pověry a čarodějnictví. Svatá extase - svaté ponoření - které jógini nazývají samádhi a kterého dosahovali mystikové vytrvalými duchovními cvičeními a modlitbou, chtěly nižší duše dosáhnout používáním čarodějných mastí a všelijakými omamnými jedy.

Od XIII. století se setkáváme stále více se stopami skupiny zvláštních lidí, kteří se sdružili v tajném svazku. Vědění, které sami kdysi dostali od svého mistra, bylo přísně tajné dále předáváno vyzkoušenému

žáku. Jmenovali se Rozikruciáni, neboť jejich tajným znamením byl kříž, okolo něhož se ovinovala rozkvetlá růže. Uprostřed kříže stála v zářícím kruhu postava Krista - božské Já. -

Stopy Rozikruciánů lze najít ve všech zemích Evropy. Většina z nich žila v Německu, Francii a Anglii. Byli obklopeni tajemstvím a nikdo nevěděl o nich nic určitého, ale ještě dodnes zbyly po nich předávané dokumenty, které potvrzují jejich existenci, jejich svazek a jejich podivuhodné vědění. Zabývali se všemi odvětvími vědy a v jejich alchymické kuchyni, na pokusném ohništi, hořel oheň ve dne v noci. Lidé se těmito alchymistickým kuchyním úzkostlivě vyhýbali, neboť Rozikruciáni byli považováni za čarodějné mistry.

Začátky chemie začínají u těchto lidí, neboť se zabývali tajemstvím hmoty, a proto byli nazýváni alchymisty. Velcí, zasvěcení alchymisté byli všichni Rozikruciány. Kroniky vyprávějí, že prý znali tajemství výroby zlata, kamene mudrců, životního elixíru, věčně svítící lampy a různé jiné věci, které nyní věda postupně odhaluje. Neprozrazovali své vědění, nýbrž skrývali je do symbolických obrazů a parabol, aby probudili pozornost těch, kdo byli k tomu zralí a také aby dali bádání určitý směr. Byli to podivuhodní lidé. Pronikali do tajemství stvoření a znali utajenou schopnost lidské duše: spojit vlastní vědomí s Bohem. Z jejich kreseb sálá nejhlubší zbožnost, z přesvědčení pocházející víra a pokora před Bohem. Tito velcí mudrci Evropy došli, jdouce ve stopách Spasitelových, těchže jógických cvičení, jaká byla pěstována velkými mistry na Východě. Možná, že někdo z nich toto tajemství během křížáckých tažení přinesl do Evropy a předal je dál. Jsou opěrné body, týkající se Rozikruciánů, které potvrzují tuto domněnku. Ať je tomu jakkoliv, - Kristus: Nadjá, je živá skutečnost; božské uvědomění je psychologická skutečnost. Může být nalezen kýmkoliv, kdo jej skutečně hledá. Pravda je vždy a všude - nad časem a prostorem - tatáž. Kámen mudrců, o němž podávají ve svých spisech zprávu zasvěcení mužové, nebyl ničím jiným než v nadvědomém světě člověka přebývajícím Nadjá. Toto božské Já je skála, na níž moudrý člověk staví svůj dům. Proto se mu dávalo jméno „Kámen mudrců“; „Elixír života“, který se z tohoto kamene získává a dává věčný život, je tatáž životodárná tinktura, o níž Bible mluví jako „Krví Kristově“. Je to symbolické označení a zároveň živá skutečnost. Vždyť „Životní elixír“ je zvláštní proudění v lidském těle, které s procitnutím Nadjá probíhá v nervovém systému. Kdo to zažil, bude cítit, jako by v jeho údech, v celém těle proudila zvláštní tekutina. Vyzařujícími body jsou na ruce středy dlaní, na nohách středy šlapek a jedno místo trochu vpravo od středu prsou. To je „pět ran Kristových“. Z těchto bodů vytéká a vyzařuje proudění a jeho působení je životodárné. Tím se vysvětluje léčebná síla při vkládání rukou u velkých světců. Přečtěme si popis života některých velkých světců a poznáme tuto skutečnost. Malíř Albrecht Dürer, který byl rovněž zasvěcencem, zobrazil to na mnoha svých obrazech. Zcela správně přitom namaloval

ránu kopím na pravou stranu těla Kristova, a krev v proudu vytékající z pět ran zachycují andělé do kalichů. „Stigmatisace“ svatých rovněž souvisí s tímto jevem.

Spojení s křesťanským božským Já otevírá duchovní zrak člověka a činí ho vševědoucím. Rozikruční, jak už bylo uvedeno, věnovali se také vědeckému výzkumu a v tom jim mocně pomáhal vědomý rozvoj jejich sebeuvědomění. Nové poznatky moderní vědy potvrzují podivuhodné znalosti oněch mužů, ať už na poli fyziky, chemie, přírodopisu nebo psychologie. Tehdejší nevědomý dav však oněm osobnostem vůbec nerozuměl, a tak se stalo děláním zlata a řešení tajemství okolo kamene mudrců všeobecně zkostratělou a chybně pojatou myšlenkou. Zaslávenci, jako Albertus Magnus, Paracelsus, Laurentius Ventura, Agrippa z Nettesheimu, Henricus Madathanus, Setonius, Raimondus Lullus, Nostradamus a mnozí jiní, věděli velmi dobře, že jejich současníci vůbec ještě nedozráli pro vědecké a psychologické pravdy, a proto zaslávenci jen zkušené žáky ústním, bezprostředním poučováním. Kdo rozluští jejich symbolické kresby a paraboly, užasne, na jakém vysokém stupni stálo jejich poznání a znalost pravdy. Průměrní lidé oné doby si však všechno vykládali z materialistického hlediska a i když někdo tu a tam pochopil skryté poznámky, že kámen mudrců musí být vytěžen ze samotného člověka, ani jim nepřišlo na mysl, že by se o to měli sami u sebe pokusit, a že nesmrtelnost, která pochází z elixíru života, se nevztahuje na tělo, nýbrž na sebeuvědomění. (26) Měli představu, že kámen mudrců musí být vyroben z těla. Výroba zlata se vyvinula v opravdovou horečku a rozšířila se jako epidemie všemi směry a zachvátila lidi. Z procesního řízení středověku vysvítá, že hradní páni byli tak posedlí horečkou po výrobě zlata, že vraždili své nevolníky, aby z těl nebo krve svých obětí vytáhli kámen mudrců.

Taková masová psychosa je nejlepším polem pro podvodníky a šarlatány. Jako houby po teplém letním dešti se vynořovali podvodníci a táhli zemí, vydávající se za alchymisty. Namlouvali lehkověrným a chamtivým zámeckým pánům, že rozumějí umění výroby zlata, a když se po týdny a měsíce pořádně najedli a napili a bohatě využili své vznešené, avšak nevědomé hostitele, vzali nohy na ramena, aby tutéž hru opakovali u jiného pána. A protože se tyto švindlíři nazývali alchymisty, časem pojem „alchymista“ znamenal totéž jako podvodník, a začalo se s jejich pronásledováním. Nakonec se nikdo v tom nevyznal, kdo je podvodník a kdo jím není, a tak se pravým učencům, kteří byli potom také pronásledováni, znemožnila další vědecká práce. Dokonce takový genius, jako Paracelsus, musel prchat od města k městu, protože ho pro jeho podivuhodné úspěchy v lékařství a pro jeho chemickou laboratoř, považovali za čarodějného mistra. Vždy znovu a znovu byl nucen ničit svou pokusnou laboratoř, aby se nestala kořistí nevědomého davu. Je smutné číst v kronikách o zoufalém boji proti duchovní temnotě

a omezenosti, který musel svádět tento titánský mudrc. Byl-li např. někdo přistižen při pitvě, i když to byl největší lékař, učenec nebo umělec, šel nemilosrdně na popraviště. Víme, že Michelangelo a Leonardo da Vinci ve světle svíčky připevněné na čele pitvali v noci tajně přinesené mrtvoly, aby při tom nebyli přistiženi. A jestliže se někdo odvážil vyhlásit své vědecké objevy, pak byl, jako Giordano Bruno, nemilosrdně na hranici upálen. Ani sedmiletý žalář nedokázal zdrtit Giordana Bruna, aby odvolal své učení - nauku, která je dnešní vědě známa jako atomová teorie..... Nakonec byl, teprve 52 letý, upálen. - Jinak Galilei: zdánlivě odvolal své teorie, neboť věděl, že to na skutečnosti nic nezmění, a tak byly jeho listy „k větší cti boží“ spáleny. Rozikrucíáni tedy z pochopitelných důvodů udržovali svou vědu v pečlivé tajnosti. Přesto též někteří z nich byli umučeni k smrti - např. Setonius - ale většině se podařilo ujít upálení. Goethe vylíčil ve Faustovi život takového učenec. Objevy 20. století potvrdily učení alchymistů bod za bodem. S objevem rozbití atomu se potvrdila možnost výroby zlata, a při každém dalším objevu se ukazuje, že ve všech vědních oborech byli na výši. Rozikrucíánům to neuškodí, že vědci materialistického věku, který vystřídal mystický středověk, lehkovážně posuzují věci, kterým ještě dost nerozumí, a že Rozikrucíány strkají do jednoho pytle s podvodníky. Učenců materialistického věku, kteří samolibě všechno popírají a zesměšňují, bylo rovněž zapotřebí.

Každá doba je vystřídána jinou v pořadí, která není náhodná, neboť každá doba nutně ze sebe plodí nejbližší další. Jestliže se kyvadlo vychýlí napravo, musí se pak zase vychýlit nalevo. Dusná atmosféra mysticismu a pověr byla zralá k tomu, aby byla smetena očištnou bouří. Ovšem, i když taková bouřka způsobí škody - někdy dokonce velmi těžké škody - přece jen zároveň vyčistí vzduch. Škody lze potom

ve vyčištěné atmosféře později lehce znovu napravit. - Po středověku, který pro nevědomost uvízl v pověrách a praktikách černé magie, **musela** následovat epocha nevěreckého materialismu a popření všech nadsmyslných možností.

Boj vědy nebyl marný. Epochální vynález knihtisku umožnil širším vrstvám učit se číst. Nezůstalo již vyhrazeno jednotlivým vyvoleným studovat vzácné rukopisy, neboť knihy se staly přístupné každému. Vynález mikroskopu přispěl značnou měrou k tomu, že pokroky vědy se staly všeobecným majetkem. Marně byly spáleny záznamy Giordana a Galileiho, pravda už nemohla být žádnou mocí umlčena. Mluvené a čtené slovo utkvělo v uších a hlavách lidí a působilo v nich dále. Začali přemýšlet! Bible byla postupně překládána a tištěna ve stále větším počtu řečí, takže moudrost věčné ceny byla zpřístupněna i prostým lidem. Národy začaly křesťanskou víru chápat podle vlastních schopností a byly stále méně ochotny uznávat papežův

primát. Martin Luther vyhlásil svých 95 bodů na dveřích kostela ve Wittenbergu a reformace začala.

Martin Luther byl jen nástroj v rukou osudu, aby hnul duchovním prouděním, které vyjasňovalo lidský mozek. I když Lutherem začaté hnutí bylo reformou náboženskou, prosazovala se reformace v Evropě v oné době ve všech oblastech duchovního a sociálního života. Obraz se změnil i objevením Ameriky. Obchod získal novou základnu a mocně se rozrostl, zároveň se rozšířil okruh duchovních zájmů lidí. Přibývalo odvahy vyjádřit své myšlenky a začalo se diskutovat. Úvahy a polemické spisy Jansenovy, Descartovy a Pascalovy, jejich boje s jezuitou, vyburcovaly lidi. Rozdělili se ve strany a začalo se do nekonečna argumentovat. Tresty upálením na hranici se stávaly řidší, neboť ve školách se začalo s důkladným a všeobecným studiem věd, takže už nebylo možné považovat učence za čaroděje. Obrovské rozšíření a rozvoj věd, zároveň důkladná reformace církve a znovuzrození její moci, se pojí s jménem muže, který čerpal z téhož nevyčerpatelného a věčného zdroje síly: z jednoty Nadjá. Tímto mužem byl Ignác z Loyoly.

Ignác z Loyoly (viz Jansen: „Moc jezuitů“) založil jezuitský řád. Byl jedním z těch, kteří ztělesňovali v nich přebývající mocnou sílu Kristových slov: „.....neboť kde dva nebo tři se shromáždí ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.“ (Mat. 18,20) Loyola dokázal, že i když se jenom několik lidí spojí jednou myšlenkou, tato jednotka uvede v pohyb takovou magickou sílu, že je neodolatelná a mocnější než kterákoli zbraň. Byli jen čtyři, kteří se tak dokonale spojili, úplně chudí, bez ochrany zbraní, bojovali jen silou v duchu spojených duší. Veškerá moc byla proti nim, dokonce tehdejší papež. Všichni se postavili proti jejich činnosti, odmítli jim jakoukoli pomoc - a přesto vše v krátké době patnácti let měli v rukou moc světového dosahu!

Dějiny jezuitského řádu náležejí k nejnepřístupnější a nejpoučnější četbě. - Loyola znal tajemství lidské duše. Jeho exercicie prozrazují podivuhodné psychologické vědění, a kdo tato cvičení důkladně provádí, získá dokonalé sebeovládání a dokonalou vládu nad duchovními silami, které magicky působí. Loyola nebyl zběhlý v mystických, nýbrž dynamických duševních silách a též své žáky vycvičil v jejich používání. Jen mužům s takovou výzbrojí se mohlo podařit, co se povedlo jezuitům. Dobyli Evropu a zlomili odpor Východu. Již před jezuitou se mnozí pokoušeli zasít semeno křesťanského učení mezi národy Asie, ale téměř bez úspěchu. Jezuitský řád disponoval podivuhodnými duchovními silami, zvláště duchovní jednotou mužů s vytříbenými dušemi, důkladně vyškolenými exerciciemi. Všichni členové řádu dali do služeb této jednoty své velkolepé schopnosti s dokonalou odosobněností a absolutní poslušností. Nikdo nepracoval pro osobní slávu, nýbrž aby dosáhl velkého cíle řádu. Ignác z Loyoly shromáždil vybrané, vysoce

nadané, ve všech uměních a vědách zběhlé muže velkého formátu, kteří jeho záměry prováděli často se zarážející genialitou. Jejich úžasným úspěchem bylo, že pronikli do uzavřeného kruhu brahmínů v Indii a po prolomení Velké čínské zdi začali s činností v Číně. Dokonce v Japonsku prováděli obrácení na víru, avšak po dobrém začátku obrátilo se mínění proti nim - vlivem vnitřních politických bojů - , a nakonec byli jezuité ukřižováni. Jejich hrdinné chování a неотřesitelná víra, jež jim propůjčovali sílu, aby s oddaností Kristu snášeli nevýslovná muka křižování, učinily na Japonce tak hluboký dojem, že velmi mnozí se dali pokřtít. Skutečností je, že

když po mnoha letech přišly do Japonska opět misionáři, našli tam mnohé křesťanské domorodce: potomky oněch Japonců, kteří byli pokřtěni jezuitskými mučedníky.

V Číně měli jezuité větší štěstí. Ovšem začátek byl i tam těžký, neboť císař žil v úplné odloučenosti, a dlouhou dobu se nepodařilo tímto ústraním proniknout. Magická moc jednoty kněží se však projevovala v různých „šťastných náhodách“, - císař se dozvěděl o jejich velkém vědění, zavolal je k sobě, a jezuité, tito nenapodobitelní virtuosoové, jej velmi získali pro sebe. Tito muži znali tajemství lidské duše - prodělali přece sami dokonalé duševní školení - a tak hráli na duši jiných jako na vlastním nástroji. Jakmile je jednou císař přijal, znamenalo to pro ně vítězství v boji, neboť kdo se postavil proti těmto jezuitům a sám nedisponoval podobným psychologickým uměním a pomocí exercicií rozvinutými duševními silami, stal se povolným nástrojem v jejich rukou. Ignác z Loyoly a jeho druhové však používali této obrovské síly a moci nad lidskou duší jen ve smyslu jednoty, lásky k bližnímu a k pozdvižení mravů. Pokud někdo pracuje s božskými silami, je Bohem podporován (zda následovníci Loyoly jednali tak neosobně a v jeho duchu, o tom zde nebudiž rozhodováno). Když císař poznal mohutné vědění jezuitů, učinil je vedoucími císařské hvězdárny. To znamená, že v oněch dobách také politika Číny byla řízena jezuitskými otci, neboť císař každé politické jednání prováděl podle astrologických aspektů.

Jezuité téměř ve všech dílech světa obraceli na víru. Nejkrásnější příklad jejich společné práce a kolektivismu v duchu Kristově podali v Jižní Americe. Indiáni byli napřed nepřístupní. Tento národ byl vlivem záludného a nemilosrdného jednání Španělů tak nedůvěřivý, že se vyhýbal všem bělochům - jezuité měli každý večer bohoslužby a zpívali žalmy. Během zpěvu pozorovali v lese a na břehu řeky stále více Indiánů, kteří zbožně naslouchali zpěvu. Na to jezdili jezuité ve dne po řece sem a tam a zpívali své nejkrásnější písně. A hle, Indiáni se přiblížili a okouzleni harmoniemi, následovali jezuitu. Tak přilákali jezuité Indiány k sobě, a když tito viděli, že se jim nic zlého neděje, nabyli důvěry v kněze. Ti opět použili svého velkolepého mnohostranného vědění. Pomáhali Indiánům při každé práci, učili je zpívat na chóru, přidali k tomu čtení a psaní, učili je řemeslům a v ručních pracích. Indiáni

projevovali úžasnou učenlivost, ale nejlépe se jim líbil sborový zpěv. Hudba byla pro ně duševní rozkoš a ti, kdo směli zpívat v chóru, se považovali za šťastné. Během doby organizovali jezuité malý indiánský stát po vzoru křesťanských prakomun (praobčin). Každý Indián dostal zaměstnání přiměřené jeho nadání a schopnosti, příjmy však plynuly do společné pokladny. Soukromé vlastnictví neexistovalo, potřeby každého jednotlivce byly uspokojovány společností. Bylo bezplatné vyučování, nemocniční ošetření a všechna potřebná zařízení. Staří lidé byli vydržováni společností a také o výchovu dětí se starala společnost. Právě tento malý vzorový stát dokazuje genialitu bratří řádu Loyolova, jejich odosobněné nesobectví a moudrost. Z historických skutečností je známo, jak byli Indiáni zbožně oddáni mnichům. Ve všech těžkostech k nim

s důvěrou přicházeli na radu a byli by za ně do ohně skočili. Jezuité jednali s Indiány s otcovskou láskou a byli jim nápomocni radou a skutkem. Počet obyvatel malého státu stále vzrůstal a společenství kvetlo. Indiáni porozuměli myšlenkám křesťanské pospolitosti a pracovali nadšeně pro obecné blaho. Byli spokojeni a šťastni, neboť každý dělal své a dostal, co měl zapotřebí. Tento stát byl velkou rodinou. Pak jim, bohužel, začaly závidět okolní národy jejich majetek a o jejich blahobytu se tvrdilo, že ho mají z bohatých zlatých dolů. Sousedé přepadli tento ostrov štěstí. Malá země se bránila pod vedením jezuitských mnichů hrdinně, zčásti zbraněmi, zčásti obrácením na víru. Stávalo se, že nepřátelská portugalská posádka, když poznala harmonický život a velké štěstí obyvatelstva, přešla k nim s plnou výzbrojí. - Bylo by smutné líčit, jak tento ideálně zařízený stát pomalu upadal rozdmýchaným nepřátelstvím, nízkým lidským myšlením, nenávistí a zlobou. Je dost pochopitelné, že dokonce v evropském mateřském klášteře působení těchto mnichů způsobovalo závist. Touhou po moci posedlí řádoví bratři je pomlouvali tak dlouho, až hlava řádu - Loyola byl už dávno mrtev - jim uvěřil a vydal rozkaz odvléci mnichy z indiánského státu. Je však charakteristické, že i po odvezení vedoucích mnichů velká část Indiánů zůstala pohromadě a že vedli i nadále život založený na lásce k bližnímu. Teprve roku 1848 přestal tento stát existovat z nařízení presidenta Lopeze a tím také zmizela poslední stopa tohoto velkolepého, jezuity šťastně řešeného sociologického pokusu v republice Paraguay, která pak zčásti byla připojena k brazilské republice.

Tou měrou, jak vzrůstala moc jezuitů, tak vznikaly a množili se nepřátelé. Není naší úlohou rozhodnout, do jaké míry tuto zaujatost nepřátel sami zavinili, nebo zda vznášené žaloby byly jen pomluvami těch, které podněcovala žárlivá touha po moci. Také tehdejší jezuitský řád se skládal z lidí a nacházeli se mezi nimi i takoví, kteří nejednali v duchu Loyoly. -

My však teď hledáme cestu západu, kterou by se měl dát, tedy něco, co bychom si mohli vzít za vzor. Zamýšlíme z dějin Západu

vyzdvihnout ty, u nichž je znát mocná síla, která tryská z jednoty postavené na lásce k bližnímu. Rádi bychom ukázali na to, že společná práce postavená na nesobectví je pramenem požehnání a štěstí. Křesťanství přineslo spasitelnou myšlenku jednoty do Evropy, a kdykoliv tato jednota, třeba malou skupinou, byla uskutečněna v denním životě, vždy z toho vzniklo požehnání. Kdykoli však došlo k odchýlení od této cesty - ať už šlo o nějaké korupce, země nebo světadíl - výsledek byl úpadek, zánik, bída.

Ignác z Loyoly postavil jednotu jezuitského řádu na dokonalém nesobectví.(27) Jenom taková jednota umožňovala velké, na celý svět působící výsledky. Dnešní věda a kultura mají, i když se o tom neví nebo nechce vědět, co děkovat neúnavnému působení jezuitů Loyoly. K řádovým pravidlům náleželo kromě jiného též ustanovení, že jen nejbližší, charakterově nejdokonalejší lidé se mohou stát mnichy. Proto nacházíme mezi jezuitskými mnichy významné učence, umělce, řečníky, spisovatele, psychology, všeumělce, ba dokonce herce. Založili tak vzorné školy, že jim především děkujeme za všeobecné zvýšení úrovně umění a vědy. Také nejlépe vzdělanými a veškerým vědeckým vybavením opatřenými řečníky a bojovníky protireformace byli opět jezuité. Jejich mnohostrannost a obsáhlá znalost lidí se dá vidět i v tom, že kromě jiného pořádali i divadelní představení - čímž rozvíjeli herecké umění - , neboť věděli, že člověk má zapotřebí rozptýlení a duševní zotavení a především věděli, že je lepší, ujmou-li se tohoto rozptýlení duchovní vůdci, než když zábavu hledající člověk upadne do rukou nevědomých obchodníků. Také dobře věděli, že oklikou přes zábavu je snažší dostat člověka k žádoucí ideji. Mistři dnešní propagandy začínají používat těchto prostředků, kterých užívali již před staletími jezuité. - Zní to rozporně, ale přesto zůstává skutečností, že všeobecné zvýšení duchovní úrovně velice přispělo k rozšíření materialistického způsobu myšlení. Čím více na jedné straně vedoucí mužové se zápalem učili, čím získávali více hlubší pohled do tajemství přírody, jím více poznávali za věcmi věčný prazáklad, stále se přibližovali k Bohu a posilovali svou víru věděním tím více zpovrchňovali průměrní lidé. Jestliže paprsek světla osvětlil duchovní temnotu průměrné hlavy, už měla dojem, že všechno ví, a její víra, založená na doslovném významu náboženských pravd, byla přirozeně otřesena. Takoví lidé se dívali i do mikroskopu, viděli buňky, bacily, seznámili se s hmotnou stránkou podivuhodné stavby lidského těla a cítili se oprávněni popírat existenci duše a nekonečné moci, kterou nazýváme Bůh. - Pokrok ve všech vědních oblastech přinesl s sebou, že víra lidí byla otřesena. Bylo možno jí otrást, neboť věřil dětinsky v příliš lidských představách o nebeském království, o kolem poletujících andělech a o božském Otci, sedícím

na zlatém trůně. Takovou vírou se dá snadno otrást, neboť není založena na vnitřním přesvědčení, nýbrž na fantasii a snových obrazech,

keré ve věřících probudili jiní. **Vědění však přináší jen tehdy bezvěrectví, zůstane-li stát na poloviční cestě!** Přibýváním pravého vědění tříbí se v člověku obraz boží, podle něhož byl stvořen. **Pravé vědění přináší pravou víru, která je neotřesitelná, neboť pochází z přesvědčení a z vnitřního prožití.**

Přechod po věku mysticismu znamenal nutně otřes duší. Bohaprázdnost materialismu se nedala obejít, pověry a černá magie středověku jím byly smeteny. Lidé se počali těmto věcem smát, nadřazenost polovzdělanosti se osvobodila od strašidel, čarodějů a kouzelnických kousků. Čert zmizel. Zároveň zmizel obraz boží, zformovaný nevědomostí. Lidé však ještě nepoznávali pravou tvář boží. A tak zůstali osamoceni.....

Bůh však je stále přítomen, nikdy nezmizí, ať v Něho věříme nebo ne. Jestliže člověk ve své zaslepenosti - protože se považuje za příliš chatrného - Boha přechodně nevidí, Bůh vidí jej a nikdy jej neopustí. Utrpení osamělosti přivádí zaslepeného nevěřícího člověka krok za krokem blíže k Bohu, až se mu otevrou oči, až si vzpomene a se šťastným pocitem se pokorně vrátí před Boha, milujícího Otce všech a klesne na kolena. Taková víra je živá, neboť nestojí na chybných představách, nýbrž na přesvědčení a zažití, a trvá věčně, neboť pochází z nesmrtelného Já. Taková víra nemůže být nikdy zviklána, neboť nestojí na sypkém písku, nýbrž na skále.

Po Descartovi, Jansenovi a Pascalovi měl na tehdejší dobu velký vliv Voltaire se svým jasným myšlením a satirickými spisy. (28) Při přípravě později se rozpoutavší bouře sehrál opravdu velkou roli. On a po něm následující spisovatelé, filosofové a volnomyšlenkáři učili lidi samostatně myslet. Už nemyslili hlavou kmotrovou, nýbrž vlastní, a Evropa si dopisovala a debatovala.

A pak přišla francouzská revoluce.....

Myšlenky, které procitly k životu ve francouzské revoluci, roznesly se po celé Evropě. V těch zemích, kde vedoucí mužové rozpoznali situaci, měli pochopení pro požadavky doby a aspoň část nových myšlenek sami uskutečnili, neproběhla exploze tak silně jako ve Francii. Vedoucí kruhy ve Francii nechtěly uznat blížící se nebezpečí, a tak nadřazené síly smetly všechny překážky z cesty, všechno ničíce. Když se bouřka utišila, lidé začali být střízliví a s jasnou hlavou se dali znovu do práce. Politikové mohli jít svou cestou, filosofové a spisovatelé vytvořili mistrovská díla a stejně tak na všech polích nastala horečná činnost. Přírodní síly byly postupně zkroceny a moc prostoru a času - na hmotné úrovni - byla zmenšena. Obrovské lokomotivy převážely velkou rychlostí lidi z jedné země do druhé - to bylo vítězství nad vzdálenostmi na zemi; oceánské kolosy křižovaly světová moře - člověk se stal pánem moří; bylo vynalezeno letadlo - člověk dobyl vzduch. Objev elektřiny umožnil nesčetné vynálezy. Telefon, bezdrátová telegrafie, radio překonaly prostor a čas..... Mezitím lidstvo poznalo, že Země je jedna z

nejmenších oběžnic Slunce, že však i Slunce - tento životodárný zdroj energie - jakkoliv obrovská je proti Zemi, přece je jednou z nejmenších stálic v systému Mléčné dráhy. A lidé se smířovali s těmito skutečnostmi, aniž se upalovali ti, kdo se odvažovali prohlašovat tyto pravdy.

Jak malá je Země - a jak nepatrný je na ní člověk - a přece, jak velké je jeho vědění! Jen jedině nezná; sám sebe!

Na pitevním stole leží hrst světlešedé hmoty: lidský mozek. Jaká obrovská síla a jaká moc v něm působila, dokud ho oživovala - lidský rozum..... - Kdyby však všichni na světě žijící, velcí učenci upřímně přiznali, co sami o člověku vědí, museli by říci: Sotva více než nic! - Dá se tedy pochopit, že na zemi je neštěstí, neklid a tak velký počet duševně chorých. Už se nemůžeme tomu vyhnout, abychom se sami sobě nepodívali do očí. Také věda se dostala tam, kde se klade otázka: Co je příčina, co je prazáklad, který zde působí a tvoří? Matematici, fyzici, chemici, biologové, myslící hlavy ze všech vědních oborů došli tak daleko, že logické závěry už nabízejí odpověď.

Avšak tato otázka a tato odpověď znamená konec materialismu! Duši člověka už se dávno jevil materialistický způsob myšlení jako neudržitelný. Hrozná utrpení světové války s ní zatřásla. Dokud se žilo v blahobytu a v míru, nebylo tak zřejmé, jak je člověk opuštěn. Těžká návštěva však ukázala, jak nevíra znamená zároveň bezmocnost. Nevěřící materialista neví, odkud má vzít sílu, aby unesl těžká břemena. Jeho spojení

s Bohem je oslabeno, - nervové cesty, které zprostředkují proudy božského Já, jsou zakrnělé - a tak materialistický člověk zoufale tápá v lese vlastních temnot. Nouze jej nutí hledat pomoc, - a Bůh odpovídá hledajícímu! Od vojáků světové války se mnozí naučili, že je Bůh! - Oni si přinesli toto vědění z války domů. Nesčetní vojáci, kteří přežili válku, děkují za své zachránění podivuhodným a zvláštním událostem, které jsou obyčejnému rozumu nevysvětlitelné. Jak často slyšíme třeba takové líčení: „Seděl jsem ve svém krytu a slyšel náhle z vnějšku zcela zřetelný hlas, který mne jmenoval jménem. Zdvihl jsem se, abych se podíval, kdo mne volá. V téže chvíli padl do mého krytu granát a všechno zničil. Kdybych tam byl zůstal, byly by po mně zbyly jen krvavé stopy. Hlas mne zachránil...!“ Taková vyprávění nejsou pěkně vymyšlenými pohádkami, ani hysterické výplody mozku. Mužové, jimž se něco podobného přihodilo, začínají pod vlivem takových událostí přemýšlet: „Podívejme se, jsou síly, o nichž nemáme zdání. Odkud asi pocházejí?“ - Jsou lékaři, kteří zamítavým pohybem ruky odpovídají: „Halucinace!“ - Slovo, kterým zakrývají, co nevědí. Co je halucinace? - čím je vyvolávána? - z jakého důvodu vzniká u člověka halucinace právě tehdy, když neví o tom, že je v nebezpečí smrti, takže pomocí ní uniká smrti? - a proč se u jiného člověka neprojeví a on je ztracen? -

Jestliže nevědomý věřící začne přemýšlet - nastoupí-li stezku vědění, - ztratí napřed svou víru, - dětskou, naivní víru. Ale

s přibývajícím věděním vrátí se k víře, která je postavena na vyšší základně a úrovni. - Božské dítě bylo uctíváno dvěma druhy lidí: pastýři - a mudrci z Východu. Také dnes jsou dvě skupiny: zcela nevědomí, jednodušší lidé, a ti, kdo velmi mnoho vědí, avšak už poznali, že nevědí vše. Lidé mezi těmito dvěma skupinami stojící ještě Krista neznají, neboť člověk s polovičním věděním míní, že ví vše a je svým sebezbožněním zaslepen. Utrpení samoty jej však nutí, aby šel dál, přibývá mu vědění a také pro něj nastane doba, že si klekne na kolena před božským dítětem, narozeným v jeho vlastním srdci.

Tento proces navodila světová válka. Během doby jen slabě navštěvované chrámy se začaly víc a víc naplňovat a ukázalo se, že nedostačují. V celé Evropě se proto začaly stavět kostely. Přibývala shromáždění, v nichž se probírala podstata a uskutečnění křesťanské nauky v denním životě. Nesprávný duševní postoj začal pomíjet, dokonce i u těch, u nichž pouhá zmínka o víře a náboženství byla předmětem pohrdání a výsměchu. Tato smutná skutečnost byla nápadná zvláště u mládeže, jejíž celkový neklid a vůči životu projevená neuhasitelná žízeň ukazovala, jak velice jí chyběl duchovní základ - skála Kristova - na které by mohli stavět. Ve vývoji se nacházející mládež musela svůj mravní boj sama vybojovat, neboť mladí lidé byli ve velmi četných případech obklopeni dospělými, kteří byli úplně otroky svého těla a všemožně se snažili uspokojit svá tělesná přání a měli na mysli jen osobní pohodlí. Tímto způsobem se mladí lidé stali otroky sexuality, nevědouce, že tam marně hledají štěstí. Jediná pomoc by byla v tom, kdyby mladí lidé od svého narození ve svých domovech mohli vdechovat oživující sílu víry. Jestliže však dorůstající generace vidí, že všechno snažení dospělých je zaměřeno

na pozemské statky, tituly, postavení a moc, nikoli však za tím účelem, aby sloužili společnosti, nýbrž aby dosáhli vlastních sobeckých cílů, - jak potom můžeme od takových mladých lidí očekávat, že budou v životě hledat vyšší cíle? Goethe praví: „Mohli bychom rodit vychované děti, kdyby byli rodiče vychovaní!“ Generace materialistického věku nevěděla a především nevěřila, že život by mohl mít nějaký vyšší smysl. - „Co je mi platno, že se dal Kristus před dvěma tisíci lety ukřižovat? Chci žít!“..., odpovídá těm, kteří se pokoušejí mluvit o Kristu, neboť neví, že Kristus je život, - a kdo chce „žít“, musí napřed hledat Krista - ale nikoli toho, který byl ukřižován před 2 000 lety, nýbrž zmrtvýchvstalého, ještě dnes věčně žijícího Krista, jediného Spasitele! - ještě dnes ho křižují v sobě.

Ve všech zemích Evropy jsou mládežnické spolky, které vykonávají užitečnou práci, jsou dobré školy, výchovné ústavy, nalezince a podobná zařízení, aby se dospívající posílili a vychovali v mravnosti, v přátelském duchu, a milující bližního, stali se samostatnými sloupy národa. Vidíme však, že z materialistických rodin pocházející mládež, jakmile odrostou mládežnickým sdružením, s tolika péčí vypěstovaná nábožnost postupně mizí, až se dostaví názor, že víra a náboženství

jsou něčím zahanbujícím. A ti, kdo ještě věří, se snaží, aby to zůstalo utajeno. Často slyšíme od mužů jinak vážných: „To sem nepatří.“ - Jako kdyby víra byla pro vážného muže pohanou. Proč? - Jak může být víra oddělována od života? - Vždyť víra je přece pramenem života!

Chyba začíná tam, kde se život vzdaluje víře; Na Východě je duševní katastrofa, nervové zhroucení něco neznámého, a přece tam lidé žijí v bídě a jsou často postihováni přírodními katastrofami, povodněmi, hladem a epidemiemi. Dostí důvodů k tomu, aby jim selhávaly nervy. Snášejí však rány osudu s hlubokou vírou v Boha. Bůh je skutečnost a žehná těm, kdo

v Něj věří, silou a duševním mírem. Kde jsou nervová zhroucení na denním pořádku, tam je spojení s Bohem zeslabeno. - I nejsilnější strom pomalu umírá, když jsou jeho kořeny přeřezány. **Kořenem člověka je víra, a tu čerpá z Boha.** - Lidé materialistického věku nedbali na to, aby rozvíjeli svou duši a dosáhli duchovní naplnění, nýbrž veškerou svou snahu zaměřili na zbohatnutí. A proto také mládež považovala pro svou budoucnost za nejdůležitější cíl zbohatnutí. Při rozhodování

o volbě povolání bylo rozhodující, kolik určité povolání „vynáší“. Kdyby aspoň tohoto se nebylo dbalo, vskutku by bylo v Evropě více šťastných lidí!

Materialistický svět sám sobě podrazil nohy, neboť duševní vysílení, které způsobil, nutilo lidi k dalšímu pokroku. Žijící myšlenka nového věku, kolektivně vybudovaná společnost, nepozorovaně se vetřela a uskutečnila.

Cizinci, který procestuje západní svět, je nápadná jedna zvláštní skutečnost. Každé životní zařízení nového světa je založeno na zákonu lásky k bližnímu, - nikdo si však toho není vědom. Zařízení jsou taková, že bez lásky by nemohla existovat. Nikdo nepozoruje, že celý evropský život je už založen na společném způsobu myšlení, pro společnost, že všechno už je společné, - chybí jen, **aby se to nedělo z donucení, nýbrž aby to bylo prodchnuto láskou!** Evropská cesta ke spáse je cesta kolektivismu. Pro nás lidi Východu je to tím nápadnější, protože jsme vyrostli v jinak utvářeném světě.

V Evropě je všechno kolektivní. Dětem už ve škole se dostává kolektivní výchovy. Čtyřicet až padesát žáků se učí pohromadě v jedné třídě a třídy mívají dohromady 500 - 800 žáků, jsou sloučeny v jedno. Již od mala se učí kamarádství, rovnosti, a že jsou částí velkého celku. Také na Vysokých školách se vyučuje kolektivně. Určitá města, kde se shromažďuje učící se mládež, jsou školními centry s mnoha tisíci vysokoškoláky, kteří se podílejí na všeobecném vyučování. Na Východě bylo už po tisíciletí zvykem, že velký učenec nebo mistr kolem sebe shromáždil vybrané žáky a zabýval se každým zvlášť a zasvěcoval je do tajemství vědy. Byla odvětví vědy, v nichž otec předal své vědění jen synovi a jiným jen v nejřidších případech.

Činžovní domy v Evropě jsou společenské domy. Jsou přece bloky domů, v nichž počet obyvatel dosahuje několika set. Nad sebou, vedle sebe a proti sobě bydlí lidé a zažívají tak sounáležitost s bližními. Upadne-li jeden obyvatel v nouzi, přispěchají a pomohou mu ostatní, kde mohou - nebo by aspoň tak mělo být!

Na Východě bydlili lidé po celá tisíciletí sami, chudý člověk v malé chatrči, bohatý v nádherném zámku, ale oddělen od ostatních. Na Západě jsou i zábavy společné. Sejde se velká společnost, muži, ženy a mladí lidé se baví společně, hrají karty, jedí, pijí a tancují a rozptylují se při společných radovánkách. Na Východě bylo společné rozptýlení něčím neznámým. Hosté jsou přijímáni mužem, ženy a dcery se stáhnou do svého pokoje. Muž Východu ukazuje své ženské příslušníky rodiny i svým přátelům jen nerad.

Na Západě se vysoce rozvinula ta řemesla, která vyžadují kolektivní práci. Obrovské továrny a tovární podniky zaměstnávají tisíce a tisíce lidí, a výrobky procházejí mnoha rukama než opustí továrnu.

Na pařížské světové výstavě jsem viděl skvostné kusy evropské výroby koberců. Vyptával jsem se, jak se takové koberce vyrábějí. Byl jsem poučen, že jeden ostříhá ovci, druhý vypere vlnu, opět jiný přede přízi, jiný ji obarví. V truhlářských dílnách se vyrobí tkalcovské stavy, zvláštní umělci navrhnou vzor a konečně opět jiní koberec tkají. K výrobě jediného koberce je tedy zapotřebí stovky lidských rukou.

Na Východě na svahu hory ostříhá pasák koz svá zvířata, upřede z vlny přízi, obarví ji barvou, kterou si sám uvaří, sroubí bambusový rám, natáhne přízi a začne tkát bez vzoru, jak to ve své mysli cítí, kterou barvu má vzít a jakou formu zvolit. Každý vzor je projevem jeho duše, výsledek působení vnitřních zákonů, jako třeba tvar sněhové vločky nebo barva květiny. Když je koberec hotov, posadí se naň a vysílá k Tvůrci v hluboké pokoře modlitby díky.

Na Západě je život vybudován podle učení Bible: „Jako totiž máme v jednom těle mnoho údů a všechny tyto údy nemají touž činnost, tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu, a každý jsme údem jeden druhému.“ (Řím. 12,4-5) Jak je podivuhodné toto prožívat! - rozumět, že jsme částí jednoho velkého celku, že patříme dohromady jako ruka a noha, - údy jednoho těla! - **Vidět v mém spoluobčanu nikoliv odděleného cizího člověka, nýbrž část mého Já, právě tak jako já jsem částí jeho.** (29) - Zažívat a poznávat velké sbratření, že jsme všichni poutníci, kteří jdou za společným cílem, - i když naše cesty jsou mezitím rozličné, a jeden jde ve střevících, jiný v botách nebo úplně bos! - podat si ruce vzájemně a pomáhat vytvořit život krásnější, lepší a lehčí!

-

Na společenství postavený život jest království nebeské, když si je každý této jednoty vědom a **nesnaží se o to, aby potlačil individualitu druhého**, nýbrž se snaží pomáhat jednotlivci k rozvinutí talentu a

uskutečnit a projevit společenství s láskou. Je to však peklo, jestliže lidé žijí ve společenství s ostatními bez lásky a z donucení, protože místo vzájemného podpoření, které přináší pokrok, stává se jim toto překážkou, která překáží pokroku.

Křesťanská láska je postavena na jednotě sebeuvědomění. Kdo je spojen s veškerenstvem v božském Já, rozvojem svého sebeuvědomění vysílá svou lásku také na každého a na všechno. (30) Láska k bližnímu je vlastnost božského Nadjá. Ježíš Nazaretský věděl přesně, že by bylo zbytečné mluvit davu o podvědomém a nadvědomém světě nebo o psychologické skutečnosti Nadjá. **Chtěl však pomoci celému lidstvu, nejenom těm, kteří osamoceně nastoupili úzkou, namáhavou a příkrou stezku sebeuvědomění.** Pro masu však, která není schopna povznést se do vyšších duchovních úrovní, jediná spása spočívá v tom, že **uskutečňují** zákony Nadjá. Není zapotřebí, aby lásku pochopili rozumem, jen když se snaží prožít lásku k bližnímu a podle ní jednat. To samo už jim přinese tolik dobré síly, že tato ve svém zpětném působení neustále bude pozdvihovat a rozšiřovat vědomí. Ježíš věděl, že dav není dosti zralý, aby mohl dostat poučení **o cestě vědění.** Zasněžil jen své učedníky. S nimi mluvil otevřeně, bez podobenství, jim ukazoval pravdu, vědění. Stojí psáno v Bibli: „Hle, nyní mluvíš zjevně a neužíváš obrazů. Nyní víme, že víš všecko.“ (Jan 16, 29-30) Primitivním lidem mluvil Ježíš jen v podobenstvích a neřekl jim všechno, jinak by mu byli nerozuměli. (31) „Mám k vám ještě mnoho mluvit, nyní však byste to nesnesli.“ (Jan 16,12) **Dokud nedospějeme k Bohu, - dokud nejsme jedno s Ním, dotud je jediným poutem, které nás pojí s Bohem, víra. Jakmile jsme však dosáhli svého cíle, není tohoto pouta už zapotřebí, - víra se mění ve vědění!**

Občas i na Západě některá zralá duše přejde z víry k vědění, také zde žili a žijí velcí svatí a mystikové. Prožili Nadjá ve svatém vytržení jako jóginové Východu ve stavu zvaném samádhi. Ve velmi řídkých případech se však stalo, že po nich též některý žák by byl dosáhl tohoto stupně, avšak smrtí světce, který žil v božském sebeuvědomění, bylo přerušeno pokračování v zasvěcovacím řetězu. Tak např. sv. Jan z Kříže, velká Terezie z Karmelu, František z Assisi, sv. Hildegarda a jiní a ústně prováděná zasvěcení rozikruciánských mystiků, nikdo z nich nenašel pokračovatele. Evropa byla ještě mladá a našlo se v ní málo zralých duší. (32)

Cestu Evropy, cestu společnosti, určil osud. Vždycky něco velkého, krásného a trvalého vznikne, když aspoň několik lidí se nesobecky spolčilo, aby uskutečnili vznešenou myšlenku. Vždycky bylo takové spojené úsilí korunováno skvělými výsledky a požehnáním. A společnému dílu bylo požehnáno, dokud se neodchýlilo od nesobeckosti a soudržnosti. Ve chvíli však, kdy se do popředí dostaly osobní cíle nebo touha po moci, nastal neúprosně úpadek a zničení.

Učení Kristovo zapustilo v Evropě kořeny. Zde především prosáky vznešenými myšlenkami Kristovými ty lidské duše, které stále - i když jen v podvědomí - je uskutečňovaly ve svém životě. Stavitel prvních činžovních kasáren, zřejmě nevědomě, postavením víceposchodového činžovního domu, uskutečnil Kristův zákon lásky k bližnímu. Chtěl prostě lépe využít prostoru, neboť obyvatelstva přibývalo. Také to je osudové, že se

tu vyvíjely takové životní okolnosti, které křesťanský Západ nutily k životu založenému na společenství. Tyto „okolnosti“ jsou často jen projevenými formami, za nimiž působí vůle boží. Božský zákon působí skrytě v hloubi lidského srdce a také se často zdá zakryt jinými základy, nakonec se však přece uplatní.

Celé životní uspořádání Evropy je kolektivní. Její cesta je uskutečnění lásky k bližnímu ve společnosti.

CESTA ZÁPADU JE SPOLEČNÁ CESTA!

Čtvrtá kapitola

Obě cesty se setkávají

„Neboť jak tělo bez ducha je mrtvé,
tak také duch bez těla je bezmocný.“

Cesta Východu je individuální cesta.
Cesta Západu je cesta společnosti.
Která cesta je správná, která je lepší?
Člověk v sobě samém je individuum,
ale zároveň je částí celku.
Kterou cestou se tedy má dát?

OBĚMA!

Jako individuum jde vnitřní cestou duše, - jako člen společnosti má jít společnou cestou. **Sama jedna z nich nevede k řešení!** Obě cesty se musejí setkat, spojit se, neboť jedna není dokonalá bez druhé, - jedna doplňuje druhou.

Společná cesta potlačuje společnost a je prázdná, jestliže se vnitřní cesta nepostará o obsah - výsledky individuální cesty se však mohou projevit jen na společné cestě!

Lidstvo je velké tělo, tělo Logosu. Toto tělo pozůstává z buněk, a nenacházejí-li tyto buňky porůznu příhodné životní podmínky, začínají chátrat a s nimi celé tělo. Každá jednotlivá buňka musí žít a být zdravá, aby mohla být užitečnou částí velkého celku. Buňka však

potřebuje k tomu, aby žila a byla zdravá, spolupůsobení velkého celku. Závislost mezi individuem a velkým celkem je tak velká, že se nedají od sebe oddělit. Jak by se např. mohla udržet v lidském těle zdravá, silná a životaschopná buňka v játrech, kdyby ostatní části celku se nepostaraly o odpovídající výživu této buňky. Zdraví každé jednotlivé buňky v játrech je závislé na dokonalé spolupráci mozku, plic, žaludku, střev a ostatních orgánů. Jak by mohl velký celek opatřovat buňky svého těla potřebnou potravou, kdyby jednotlivé buňky neplnily co nejsvědomitěji svou povinnost? Nestačí však, že jednotlivé buňky dostávají výživu od velkého celku, nýbrž je právě tak důležité, aby každá buňka konala tu práci, která je vyhrazena pro buňky ledvin, vždyť není k tomu uzpůsobena - a kdyby k tomu byla nucena, onemocněla by jak jaterní buňka, tak i ledviny a celé tělo. **Společný zájem velí, aby každý vykonával jemu odpovídající práci.**

Lidstvo se může stát šťastným jen tehdy, když každý jednotlivý člen lidské společnosti dostane takovou možnost, aby mohl rozvinout své osobní přednosti a mohl konat takovou práci, pro kterou je zrozen! Mohou-li se lidé vyvíjet směrem, jak jsou způsobilí, mohou ve své práci dosáhnout daleko vyššího stupně dokonalosti, než když budou nuceni k činnosti, která je pro ně nevhodná. Na správném místě budou jednat radostně a jejich dílo bude dokonalejší a pro společnost užitečnější. Blaho těla je v zájmu buňky, a blaho buňky je v zájmu těla!

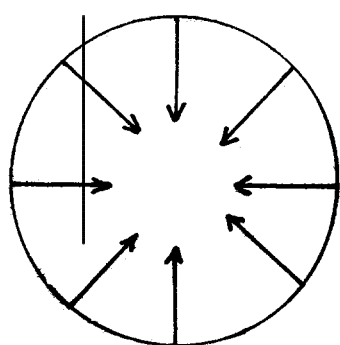
Rozumíme-li svému tělu, porozuměli jsme i převtělování, reinkarnaci. Buňky našeho těla žijí po určitou dobu, pak odumírají a na jejich místo přicházejí jiné buňky, které jsou opět časem vyměněny. Jednota a život našeho těla mají kontinuitu, nepřetržitost, dokud lidské Já sídlí v těle. Já propůjčuje buňkám život, neboť jakmile se buňky oddělí od těla, které je oživováno Já, odumírají. Život však, který udržoval buňku naživu, neumírá, nýbrž oživuje dále jinou buňku.

Jednotliví lidé jsou buňkami, a lidstvo je tělem Logosu, v západním pojmenování buňkami těla Kristova. V křesťanském způsobu vyjadřování jest Kristus lidstvo oživující universální Já. Smrtí se naše tělo odděluje od velkého celku, život však, který oživoval osobu, naše „já“, zůstává stále živé v Nadjá. Kdo své vědomí ztotožňuje s tělem, ten se po smrti těla dostane do spánku podobného stavu. Apoštol Pavel praví: „Všichni nezesneme (neusneme), budeme všichni proměněni.“ (I Kor. 15,51) Kdo tedy své vědomí prožívá v Nadjá, ten nepřestane při smrti mít vědomí o svém dalším bytí, nýbrž zachová si i nadále sebeuvědomění. Dřímající sebeuvědomění však se probudí teprve pak k sobě, až se oděje do nového těla, to znamená - až se reinkarnuje, znovu vtělí. (33) Kristus praví: „Kdo ve Mne věří, bude žít, i když zemřel.“ (Jan 11,25) Kristus je naše nesmrtelné Já, ať už Ho jmenujeme jakýmkoli jménem.

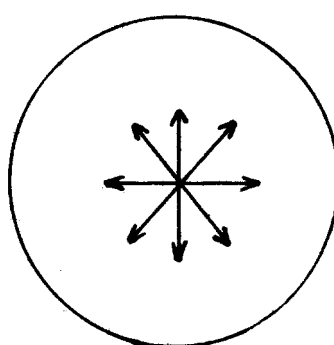
Člověk je spojovacím článkem mezi duchovním a hmotným světem. Jeho Já je duchovní, musí tedy dospět na konec cesty sebeuvědomění - to jest jógy - avšak jako člen hmotného světa musí se zdokonalovat a své schopnosti postavit do služeb lásky k bližnímu, neboť vyšší Já se projevuje skrze hmotu jako láska k bližnímu. - Vnitřní jednotu prožíváme v sobě jako universální lásku. (34)

Východ a Západ žily po tisíciletí tak sobě vzdáleny a tak od sebe izolovány, že každý zeměděl se nerušeně ubíral a vyvíjel svou vlastní cestou. Vývoj však způsobil, že jednoho dne vzdálenosti na zemi se zmenšily a dějiny uvedly oba světy do vzájemného styku. - Jak velká je moudrost Tvůrcova! - Duchovní setkání bylo sice důležité, ale za tímto cílem by byla nevyplula ani jediná loď, aby překonala oceán. Vždyť Východ nebyl zaplaven nikoliv kvůli duchovnu, nýbrž kvůli pohádkovým pokladům, - a žádný z obou světů netušil, že v lidech působící touha po pozemských statcích by se mohla v ruce Všemohoucího proměnit v nezměrné duchovní poklady.

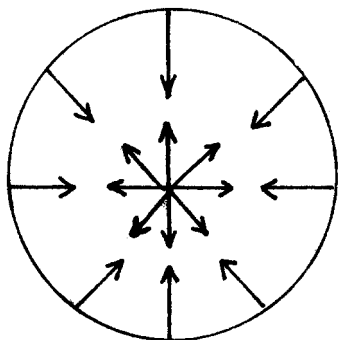
S cestujícími kupci přišli do Indie také misionáři, učenci, spisovatelé a umělci..... a tak nastal dotyk obou světů. V Bibli učí Kristus dvěma cestám: cestě Já: „Já jsem cesta, pravda a život“ (Jan 14,6), to je vnitřní, individuální cesta - jóga - cesta Východu. A druhé: „Miluj svého bližního jako sebe“ (Mat. 5,43), to je zevní společná cesta - cesta Západu. Náš život bude jen tehdy dokonalý, jestliže splníme obě nauky Kristovy. Každá z obou cest obsahuje v sobě druhou, **ale teprve až se ocitneme na konci své stávající.** Jedna cesta uskutečňuje jednotu zvnějška do nitra, druhá z nitra navenek. Dokud lidstvo nedosáhlo dokonalosti, jsou **zdánlivě** dvě cesty. Jdeme-li oběma cestami, dosáhneme mnohem rychleji dokonalosti - v níž se obě cesty setkávají.

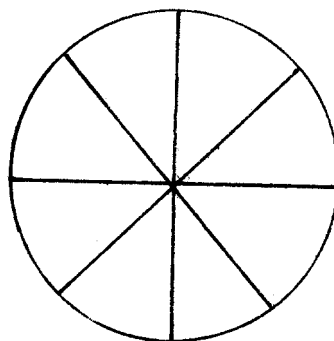
společná cesta

individuální cesta

obě cesty se setkávají

Splnění

Lidé Západu přinesli východu společnou cestu a převzali u lidí Východu naučenou individuální cestu: jógu.

Oba druhy lidí se sebe vzájemně báli a spatřovali jeden v druhém nepřítele. Ušetřme si zjišťování, z které strany to bylo oprávněné. **Cílem této knihy je ze všeho vyzdvihnout, co je hodno následování, co je poučné, aby nás to vedlo kupředu.** Výčitky podvazují jednotu a my se nemáme ohlížet po tom, co bylo, nýbrž k čemu muselo dojít. Snažme se, abychom to co nejrychleji uskutečnili.

Když se západní lidé valili na Východ, izolovali se vznešení Indové od bílých lidí. Bílí nepovažovali Indy za sobě rovné, protože barva pleti z Východu byla tmavší, a také, **že se stýkali jen s lidmi z nižších kast, a proto neměli ponětí o vysokém vzdělání a rozvinuté duchovní úrovni vznešených Indů.** Samozřejmě neocitli se západní lidé tohoto smýšlení hned v blízkosti velkých jóginů nebo mistrů.

Pohoří Himálají je dobrou ochranou proti vetřelcům. Přitom zaměnili fakiry a zaklínače hadů, kteří se dají vidět na všech rozích ulic, za jóginy a tento omyl přešel do celého vědomí Západu. Bylo třeba dlouhé doby než západní lidé poznali tento omyl. Průměrný člověk však dodnes neumí rozeznat fakira od jógina.

Časem přicházelo stále více lidí ze Západu na Východ. Kultivovaní lidé, kteří se ocitli tváří v tvář podivuhodnému, prastarému umění, poznali, že národ, který mohl něco takového vytvořit, nemůže být podřadný. A začali se přibližovat Indům nikoli ze zvědavosti po všem exotickém, nýbrž s vážným zájmem a se správným hodnocením.

K takovým mužům nabyli Indové důvěry. Tak vzájemně poznali, že ten druhý je právě tak tvorem božím jako on sám a mezi jednotlivci vznikalo důvěrné přátelství. Ponenáhlu se změnili názory a mínění k vzájemnému prospěchu obou stran. Východ poznal cestu Západu, tedy kolektivní cestu, napřed pomocí křesťanské výchovy. Zastavme se krátce u toho, jak Indie reagovala na křesťanské myšlenky.

Napřed bylo k velké škodě - a škodí to ještě dnes, - kde se tak děje - že missie různých vyznání pracovaly proti sobě, že jedni kázali, že druzí jdou chybnou cestou, kterou není vhodné následovat. Ind tomu

nemohl rozumět. Obě misie hlásaly lásku a křesťanství a přece pomlouvaly jedny druhé, také přece křesťanského vyznání. Velké zlo bylo také v tom, že do Indie proudili napřed ti, které tam hnala touha po zisku, tedy na materiální zisk zaměření, hrabiví, sobečtí lidé. Indové viděli, že **lidé ze Západu sice hlásají křesťanství, že však žijí ve zcela opačném duchu!** Hlásali, že my všichni jsme stejnou měrou božími dětmi - hlásali tedy lásku k bližnímu - ale **opovrhovali Indu a zařazovali je mezi příslušníky podřadných ras.** Odsuzovali kastovní systém Indie, postavili však zároveň „**kastu bílých lidí**“ a **povýšili ji na první místo.** Zároveň však hlásali: „Kdo se povyšuje, bude ponížen.“ (Mat. 23,12) To se zdálo Indům protismyslné a uzavřeli se křesťanství západních lidí. Když však přišel skutečně velkodušný apoštol a podle křesťanské víry žil, získal nesobeckou prací mnohé Indu pro krásy křesťanských myšlenek. Ponenáhlu krotili misionáři svou vzájemnou nenávisť, zakládali školy, vytvářeli pracovní příležitosti, pomáhali nuzným trpícím Indům a učili je duševní a tělesné hygieně. Taková práce Indu přesvědčovala a oni vůči ledně nabývali důvěry ke křesťanským misionářům.

Příslušníky vyšších kast lze i dnes těžko získat. Jak v přirovnání o rozséváči, který vyšel, aby zasel. „Několik jich padlo do dobré země“ a ty přinesly užitek stonásobný, ani my nesmíme zapomenout, že semeno, které je přesazeno z jiné země, když sebelepe zakoření a roste, přece se mění a přizpůsobuje se novému okolí. Příslušníci vyšších kast byli okolnostmi nuceni, aby svým dětem poskytly anglické vzdělání. Když tyto děti dospěly, daly své děti už ne z donucení, ale z moudré prozíravosti anglicky vychovat. Tak poznali, že kolektivní výchovný systém Západu je velmi hodnotný. Dítě prožívá sounáležitost s ostatními, cítí, že je buňkou ve velkém celku a podřizuje, aniž si to uvědomuje a bez námahy, své osobní přání zájmům celku. Učí se poznávat čisté radosti společenského života. V každém dítěti žije instinktivní přání sdílet své city s těmi, které má rádo. Získáme-li důvěru malého dítěte, přiběhne, přinese s sebou hračky, aby se s námi podělilo o své štěstí. Je snad nějaká větší radost pro dítě a také pro dospělého než společenská hra? Smích se stává větší radostí, když se směje dohromady více lidí. A bolest je lehčí, je-li nesena společně. V hloubi lidské duše odpočívá Nadjá a tato pravda se projevuje v nás instinktivně ve snaze o společenský život. Kolektivní školní systém uskutečňuje ve společnosti dětí pocit jednoty, mohlo by se říci, téměř dokonalým způsobem. Jak velká může být soudržnost mezi mládeží jedné třídy! Nejušlechtilejší pudu citu pro spoluhráče a spolustudující vytvářejí se vědomě během společných strávených školních a studijních let. - Badatelé o duši vědí, kolik druhů duševních chorob se může vyvinout u osamocené dítěte. To je zároveň důkazem, že člověk náleží do jednoty života. Je-li od ní oddělen, vyloučen, jeho životní energie chřadne, onemocní a zpravidla nejrychlejšího uzdravení se dosáhne tím,

že se takové dítě choré mysli předá do dobré ústavní péče, tedy do společné výchovy. V Indii sotva jest se třeba obávat problému jedináčka, protože Ind je pln hluboké nábožnosti a nevyhýbá se požehnání četné rodiny. Pro indickou ženu je dítě svátost, a nikdy by ji nenapadlo něco podnikat proti plodnosti, třeba kvůli udržení „linie“ - tím méně, zvláště když v Indii zevní vzhled nehraje tak velkou roli a žena se nemusí obávat, že ztratí lásku mužovu, pozbude-li dívčí postavu mateřstvím. Indické rodiny mívají obvykle pět až šest dětí. Jedináček je tak řídkým zjevem, že tam takový patologický typ lze sotva najít. Také rodinná společnost je opět něco jiného než společnost ve škole. V rodině je založena na poutech krve, zatímco ve škole je vytvořena lidskou sounáležitostí. V Indii, kde se v anglických školách setkávají děti různých lidských ras, je to zvláště důležité.

Nalezinec v Indii měl znamenité vedení a mládež tam žila pohromadě ve skutečné rovnosti, vzájemné úctě a bratrství. Vím z vlastní zkušenosti, jaký hluboký dojem učinil na Indy přátelský duch, který vládl v nalezincích.

Bylo mi 10 let, když jsem viděl, vraceje se ze školy, hrát si ve velké zahradě chlapce různého věku ve větších i menších skupinách. Neodvážil jsem se otevřeně se k nim přiblížit, a proto jsem se schoval za keř a pozoroval je. Po mnoho dní po ukončení školy jsem je pozoroval ze svého úkrytu. Údivem jsem zapomněl na sebe a prožíval hru hochů a nepozoroval jsem, když náhle nějaký muž stál vedle mne a chytl mne za ruku. Zmocnil se mne hrozný strach a já jsem začal naříkat: „Pust'te mne, pust'te mne, nic jsem neudělal, nedělejte mně nic - už víckrát nepřijdu, jen mne pust'te.“ - Byl to Angličan s dobrotivým obličejem: Mr. Oakley, vedoucí nalezince. Všemohně se snažil mne uklidnit, - ještě dnes vidím jeho dobrotivý obličej před sebou, když mi pravil: „Nic ti neudělám, mám tě rád, pojď se mnou, neboj se!“ - Ale marně. Nevěřil jsem mu, neboť jsem se vážně obával, že mě chce předat policii - ta byla právě ve vedlejší domě - a sebral jsem všechnu sílu, vytrhl se mu a utíkal jsem jako štvané zvíře domů. Avšak nalezinec na mne působil magicky přitažlivou silou. Nesčetněkrát jsem viděl své školní kamarády, jak krácejí na schůzku v nalezinci a vždycky jsem je obdivoval s úzkostlivou závistí. Několik dní po tom jsem to už nemohl vydržet, sedl jsem si znovu do keře a pozoroval jsem hochy s touhou v srdci. Marná byla má opatrnost. Mr. Oakley stál náhle za mnou, pevně mne držel oběma rukama a nebylo úniku. Znovu jsem začal křičet, aby mě pustil a on mi řekl, dívaje se na mou smutnou tvář: „Neodcházej, udělalo by mi to bolest. Mám tě přece rád. Odejdeš-li, budu smuten. Raději vejdi. Všechno ti ukážu, také jeskyni pro malé.“ Byl jsem velmi překvapen..... - Opravdu by ho mrzelo, kdybych odešel? - Angličané přece námi opovrhují, jak to, že by tohoto vznešeného pána mrzelo, kdybych odešel..... - Zpola z údivu, zpola ze zvědavosti co by mohlo být v té jeskyni pro malé, snesl jsem, že jeho paže se položila na má ramena a

že mne uvedl do krásného bungalovu k čajovému stolu. Strach mne ještě neopustil. Přátelsky se mnou rozmlouval, udělil mi místo u stolu a popíjel čaj, - byl jsem však velmi zdrženlivý, pořád jsem se ještě obával, že se musí stát nějaká strašlivá věc a za nic na světě jsem se nechtěl dotknout čaje. Mr. Oakley se mně snažil dodat odvalu, když viděl mou nedůvěru a řekl mi: „Pij svůj čaj. Já jsem svůj už vypil. Zatímco jej budeš pít, dokončím svou malbu.“ Opravdu se usadil ke štaflím a pracoval na začatém obraze, jako by mne tam nebylo. Když jsem tedy viděl, že se nic neděje, co by mohlo být nebezpečné, začal jsem upíjet čaje, a protože mi velmi chutnal, vypil jsem ho. Tu se ke mně Mr. Oakley znovu obrátil a ptal se mě, zda rád zpívám. - Řekl jsem mu: „Velmi rád“ a konečně se mě ptal: „No, můj synu, střeďáš známky?“ - To už jsem znovu zase dostal strach. Proč mě nazval **svým synem**? - jsem přece syn své matky a svého otce a nechci být synem někoho jiného. Zdrženlivě a opatrně jsem odpověděl: „Ano, sbírám známky.“ Tu slíbil, že až se znovu uvidíme, že mi nějaké dá. Ačkoliv to znělo velmi laskavě, považoval jsem za lepší, co nejrychleji zmizet z blízkosti člověka, který mne jmenuje svým synem..... Nakonec mě snad nebude chtít pustit.....? Nechal mě ale odejít, doprovodil mě dokonce velmi mile až k vrátkům a ptal se mě ještě, zdali rád jezdím autem. Řekl jsem: „Ano.“ - Tu mi slíbil, že přijdu-li znovu, sveze mě na pláž.

Trvalo to týden, než jsem překonal strach a odvážil se jít do klubu nalezince k Mr. Oakleyovi. Přijal mě velmi přátelsky. Napřed mi ukazoval svou sbírku známek, pozůstávající z mnoha tisíc kusů, skutečně mi jich několik dal a skutečně mě vzal s sebou na vyjížďku na pláž. To mě učinilo velice šťastným a já začínal nabývat důvěry. Během jízdy se mě ptal, zda bych si chtěl zahrát s ostatními hochy? Přirozeně, že jsem chtěl, „ale“, řekl jsem, „vždyť přece nejsem členem klubu.“ - „No, tak se dej zapsat,“ odvětil strýc Oakley, jako kdyby to byla nejsamozřejmější věc na světě. Užasl jsem..... Jakže - já, od Angličanů přehlížené indické dítě, mohu se dát zapsat mezi anglické a anglickoindické děti.....? Ano, mohl jsem se dát zapsat, otec podepsal mou přihlášku, a tak jsem se stal prvním nalezencem v tomto klubu v Madrasu. - Mr. Oakley se mnou zacházel tak láskyplně jako mí rodiče, a už jsem se nepohoršoval nad tím, že mne ustavičně jmenoval „můj synu“, nýbrž byl jsem na to hrdý. Jmenoval jsem jej „Uncle Oakley“ a poznal jsem, že i mezi anglickými a indickými lidmi jsou možné hluboké duševní svazky. Po rodičích byl mému srdci nejbliže a po smrti mého otce zůstal mi i nadále duševní oporou a otcovským přítelem. Naučil mne vystoupit z mé uzavřenosti a zažít svaté lidské společenství. Učil mne, že máme litovat ty, kteří nám činí špatně, a nic jim neoplácet, neboť nejednali ze špatnosti, nýbrž z nevědomosti. Ušlechtilé Kristovy nauky dokazoval a uskutečňoval svým vlastním životem. S ním jsem též přišel do Evropy a později, když jsem byl už v Budapešti, navštěvoval mne tam.

Všechno jsem líčil jen proto tak podrobně, že setkání mezi Východem a Západem se neuskutečňuje obchodními spojeními a politickými vztahy, nýbrž díky duševním poutům jednotlivých lidí. Je-li mladík ještě tak nedůležitým členem celku, je pro něho nejdůležitější a nejpodstatnější setkání. Nesčetná, nevýznamně vypadající setkání mají za následek, že se obraz Indie pomalu mění. Případ Indů učí, co znamená správný kolektivismus, společenství ve škole a později v životě. Nové a opět nové generace vyrůstají, a už ne jako staré, aby vedly izolovaný život Indů, nýbrž aby se pohnáhlu spřátelily s novým životem založeným na společenství.

Mnozí toho litují, neboť se změnou se zničí mnoho hodnot. Tak např. zavedením kolektivismu založeného průmyslu a tovární produkcí byla ohrožena orientální individuální řemesla, zvláště umění tkaní koberců a podobná odvětví. Němci postavili velké továrny, kde nyní na stovkách stavů se tkají tytéž vzory, při čemž stojí hlasatel, který diktuje vzor a udává, kolik má následovat ok červených, modrých, žlutých. Tkaní koberců se děje zcela mechanicky. Rozmanitost forem, individuální myšlenky, nebo barevné odstíny vyplývající z duševního zážitku, se už nevyskytují. Samozřejmě, koberce jsou bez života, a odborník pozná ihned, zda jsou tkány ručně nebo vyrobeny jen strojně. Také vlna není taková jako dříve, není barvena v rostlinných kyselinách, nýbrž - méněcenné kvality - anilinem, německým výrobkem. Ovčí nebo kozí vlní obarvená rostlinnými šťávami neztrácí barvu, která je nesmytelná. Jaké krásné barvy se dají vykouzlit z rostlin! Anilinem se nedají ani přibližně dosáhnout a anilinem obarvený materiál není stálobarevný. Barvení však probíhá rychle a je velmi levné. Pak tedy samotářský pasák netká doma, nýbrž odebere se do města, vlnu tam dobře prodá a továrna získá levný materiál ke tkaní koberců. Tím způsobem se stává individuální umění a kvalitní materiál v tkalcovství koberců stále vzácnějším. Velká ztráta! Vždyť časem úplně zmizí orientální koberce a jen v museích zůstane na obdiv několik exemplářů, jako některá díla staroegyptského umění. - Umění však neumírá, bere na sebe jinou podobu. Také orientální umění najde novou možnost jak se projevit. Obnovující se národ vyvine novou výraznou formu a tak opět nové umění.

Indie setkáním se Západem byla uchráněna před osudem ustrnout ve svých prastarých, často v dogmata proměněných tradicích a zakrnět. Vždyť Indie byla probuzena Západem. Viděno zblízka, bylo toto probuzení spojeno s velmi bolestivými momenty. Ty však zmizí a zůstane, co je dobré. Zůstane nová, k sebeuvědomění dorostlá, otužilá a silami překypující Indie. K tomu však je zapotřebí času, neboť 400 miliónů lidí se nedá předělat obratem ruky a vychovat k novému myšlení. Věčnost má času dost. Proces začal a už nemůže být zastaven.

V minulých dobách uskutečnila Indie individuální cestu - cestu vyššího Já: jógu. - Šlo se po ní, cesta se stala známou, zdokonalila se,

prožívá se a předává se dalším generacím. - Nyní však nastal čas, aby se uskutečnila společná cesta. Na této cestě je jediná možnost: láska k bližnímu.

Řešení všech problémů Indie je jediné v tomto duchu. Z kastovního systému, který dusí tuto zemi, se nemůže přejít na nic jiného než na lásku k bližnímu. V Indii žije 60 miliónů Pariů v bezútěšné víře, a toto hrozné zatížení nemůže být odstraněno ničím jiným než uskutečněním jednoty založené na pravé lásce k bližnímu. Vždyť ti chudí a nevědomí lidé nemohou jógické cestě ani rozumět, ani ji uskutečnit. Kastovní systém je jedna z největších překážek zdravého vývoje. V prastarých dobách byl to krásný a moudrý zákon. Dnes je překonán, bez života; doléhá na zem jako ztrnulá mrtvola a je věčnou překážkou, aby se z ní dostal občerstvující vzduch očištné bouře nových časů, nové oživující síly.

Pojem „křesťanství“ je v Indii až dosud neoddělitelný od Západu. I když křesťanství původně pochází z Východu - neboť přišlo z Jeruzaléma - přece si ho západní lidé za 2 000 let přistihli a přeměnili podle vlastního zdání a duševní struktury. Západní lidé nepřinesli Indii „křesťanství“, nýbrž „křesťanství Západu“. Toto poslední si však Ind nemůže osvojit. Ind nemůže přestat být Orientálcem! - I kdybychom chtěli jít toutéž cestou jako lidé Západu, - ve šlépějích Kristových - , přece jen tuto cestu si musíme prošlapat vlastníma nohama, nikoli botami západních lidí. **Můžeme přijmout Krista a jeho vznešené myšlenky jen jako takové - oddělené od západní civilizace.** Indie cítí, že patří k Východu a že si nemůže dát vnutit názory jiného světa, - a to tím méně, jestliže **tento svět není sto, aby vznešené myšlenky, které hlásá, sám uskutečnil!** Indie se odklání od „křesťanství Západu“ - Krista však přijímá. **Indie je na cestě sama si vytvořit „východní křesťanství“.**

Swami Vivekánanda, který ve svých přednáškách a ve svých knihách stále cituje Kristovy nauky a nabádá k jejich uskutečnění, také Gándhi a všichni oni velkolepí lidé, kteří obětovali životy, aby Indii seznámili s Kristem, poznávají velmi správně, co se tam děje, - opakuje se velká událost Bible: Narození Krista a Indie je na nejlepší cestě Jej uskutečnit.

Jeden z nejvýznamnějších západních šířitelů křesťanské myšlenky je americký pastor Dr. E. Stanely Jones. Byl jsem na jeho kázáních, ale mnohému, co jsem na shromážděních v Indii viděl a dověděl se, porozuměl jsem teprve, když jsem poznal západní svět. Dr. Jones pojednává o svých zkušenostech v Indii v poutavě krásné knize: „Kristus na indické ulici“. Z této knihy budu něco citovat, neboť jen málokdo by dovedl krásněji a lépe vyprávět než Dr. Jones, jak Indové přijali Krista.

Že Východ tímto způsobem soudí Západ podle osobnosti Ježíšovy, vyplývá jasně z řádek, které jednou napsal k vánocům jeden bengálský básník a pak je zaslal mému příteli C. F. Andrewsovi:

„Ty, velký Kriste, v požehnaném dni Tvého narození, skláníme my, kteří nejsme křesťany, svou hlavu před Tebou. Milujeme Tě a modlíme se k Tobě, my, kteří nejsme křesťany, neboť pouto krve Tě váže k Asii. My, slabí lidé velké země, jsme byli přibiti na kříž poroby; mlčky vzhlížíme k Tobě, plni bolesti a ran, kdykoliv se trápení obnovuje. Cizí vládce je trnovou korunou nad námi a náš vlastní kastovní systém je hřebíky vystlaná postel, v níž ležíme.

Svět se zděšeně dívá na evropský hlad po území. V náručí mamonu s nesvatým jásosem tančí imperialismus. Řadí kolem neradostných domovů Evropy, kde tři příšery slaví své orgie: válka, touha po moci a lakota.

Pro Tebe není místa v Evropě. Odejdi odtamtud, Pane a Kriste, a přijď k nám! Zvol Asii za svůj domov, zemi Buddhovu, Kabirovu a Nanakovu. Padne-li náš zrak na Tebe, bude naše bolestí naplněné srdce zbaveno tíhy. Ó, velký učiteli lásky, sestup do našeho srdce a uč nás, abychom uměli pociťovat utrpení jiných, abychom se všeobjímající láskou dokázali sloužit malomocným a Páriům.“ Ó, velký učiteli lásky, sestup do našeho srdce a uč nás, abychom uměli pociťovat utrpení jiných, abychom se všeobjímající láskou dokázali sloužit malomocným a Páriům.“

„Tato výzva básníková neztrácí nic na své rozsuzující a otřásající síle, i když si přejeme, aby byl neřekl, že má Kristus opustit Západ, a kdyby byl spíše řekl: „Kriste, pronikni hlouběji do života Západu.“ Pojď, Kriste, odejdi odtamtud? - Ne, Kriste, neodcházej odtamtud, neboť také srdce člověka na Západě je naplněno bolestí, a visí-li Východ na dřevu kříže otroctví, Západ je přibit na kříži materialismu. Všichni Tě potřebujeme!“

V druhém dílu své knihy praví Jones:

„Ježíš přišel, aby sám byl život, a jestliže lidé dosti hluboko zasáhnou do života, pak se setkají s Ježíšem, který je život sám. Nepřišel, aby přinesl určitý počet pravd, aby tyto postavil vedle jiných pravd, jak si to mnozí povrchně představují nýbrž přišel, aby byl pravda sama, a jestliže s pravdou dosti daleko jdeme, vezme nás tato za ruku a tak dlouho nás povede, až spatříme toho, který jest Pravda. Děkan Inge - hinduistický učitel - má pravdu, říká-li: „Ježíš nepřišel, aby přinesl náboženství, nýbrž aby sám byl náboženstvím.“ A chopíme-li se opravdu vážně náboženství, musíme se stát takoví, jaký byl On, nebo nejsme opravdu věřící.“

Duše Indie je Kristem hluboce dojata. A je ochotna Ho následovat. **Nenásleduje však ty, kteří ve jménu Ježíše Krista hlásají nenávisť!** Chopí-li se indický člověk nějaké myšlenky, prožívá ji. V Indii, kde tolik

lidí pěstuje mlčení, nic není platná řeč, která není podložena skutky.

Dr. Jones vypravuje významnou událost:

„Velká otázka, která se z Indie ustavičně klade, též beze slov, není jak jsi horlivý, nýbrž zda vládneš Kristovým způsobem myšlení. Toho jsem si byl ustavičně vědom, když mě jednoho dne navštívili dva mladí, prostě oblečení, bosí hindové, aby se mnou promluvili. Měl jsem toho dne hodně rozhovorů, ale žádný mi nezpůsobil takovou radost, jako hodina, kterou jsem strávil s těmi dvěma mladými lidmi. Byli horliví, chytří a chápaví. Druhého dne přišli zase, a sice, aby mi něco sdělili. Vyprávěli mi, kdo jsou - byli to synové dvou nejbohatších a nejvznešenějších rodin v městě. Den předtím však přišli úmyslně bosí a chudě oblečení. Chtěli mne vyzkoušet, zdali to opravdu a upřímně tak myslím, jak jsem to večer předtím prohlásil, že Ježíš vidí jen lidi, bez ohledu na rasu, barvu a majetek, a chtěli zjistit, jestli podle toho budu také jednat, přijdou-li chudě oblečení.“

Inda můžeme přesvědčit jen skutečností, nikdy prázdnou řečí. -

V jižní Indii měl jakýsi Ind před pedagogy přednášku a pravil: „Vidím, že jsou mezi vámi mnozí křesťané; není to sice žádná náboženská přednáška, přesto ji na chvíli přerušíme, abychom řekli, že Indie by zítra ležela před nohama Krista, kdyby křesťané žili tak, jak to učí Kristus.“

Indové nejsou povrchní. Uznají-li za vhodné zabývat se s něčím, provádějí to z hloubi duše a skutečně to prožívají. Jak již bylo řečeno v dřívějších kapitolách, denní život je v Indii neoddelitelný od náboženství, neboť Ind své náboženství **žije**. Z tohoto hlediska vidí a chápe Krista. Naproti tomu Indové se zabývají hluboce důkladně tím, zda je možno Krista **žít**. Výsledkem toho je, že jsou nesčetní hindové, kteří se sice nedali pokřtít - ale Krista poznali.

Jej uskutečňují, **Jej žijí!**

Jednoho dne jsem se dostal do hovoru s přítelem mého otce, který byl stejného věku jako můj otec, a díky své moudrosti a čistému způsobu života byl daleko široko známým brahmínem. Mluvili jsme o Kristu. Vzhledem k tomu, s jakou hlubokou úctou o Něm mluvil, jsem se zeptal, proč se nedá pokřtít. Moudrý muž na mě laskavě a mlčky pohlédl a konečně mi řekl: „Můj synu - Kristus! - Krišna - jméno není důležité, nýbrž skutečnost. Musíme Ho poznat v sobě a **prožít Ho**. On ví, že k Němu náležím. Ať je jeho jméno jakékoliv, mně stačí.“ Ve svém dětském způsobu myšlení jsem tehdy odpovědi nerozuměl. Dnes jí rozumím, - zvláště co jsem poznal mnoho křesťanů, kteří měli Krista na jazyku, přesto však Jej neznali, - a také Kristus neznal je.....

Mahátma Gándhi, jeden z největších synů Indie, oficiálně nebyl křesťanem, jeho život však byl kříž sám. Za cokoliv se odvážil bojovat, to vybojoval zbraněmi Kristovými, neviditelnými zbraněmi pravdy a lásky. Jeho největší mistr byl Kristus. Jak již bylo řečeno, nosil Bibli stále s sebou, četl ji denně a učil se z ní. Dr. Stanley Jones k němu přišel na

radu, jak by křesťanství jednou mohlo zdomácnět v Indii. Gándhi mu odpověděl:

„Především bych navrhoval, aby všichni křesťané začali žít jako žil Kristus.“ -

Dr. Jones o tom dále:

„Víc mi nepotřeboval říci, to úplně stačilo. Věděl jsem, že jeho očima na mne pohlíží 400 miliónů obyvatel Indie, že jeho hlasem tyto milióny lidí Východu mluví ke mně, zástupci Západu a poznal jsem, co mi chtěl říci na adresu Západu: „Přijďte k nám v duchu vašeho Mistra, pak vám nebudeme moci odolat....“ Za druhé řekl Gándhi: „Radím vám, proměňte náboženství ve skutky, aniž byste mu učinili násilí, aniž byste je degradovali.“ Tato rada je právě tak pozoruhodná, jako ta první. Tehdy největší žijící křesťan apeloval na nás, abychom svému náboženství nečinili násilí..... Za třetí řekl Gándhi: „Doporučoval bych klást důraz na lásku, neboť láska je střed duše křesťanství.“ Láskou nemyslel cit, nýbrž lásku **jakožto tvůrčí sílu**. Gándhi ji klade před nás jako skutečnou sílu

v mravním universu. Chtěl, aby byla pěstována jako spojující síla ke spáse světa v kruhu jednotlivých skupin ras a národů. U takového člověka, jehož duše tak hluboce prožívala lásku, nebylo divné, když v jeho očích zasvítily slzy, jakmile jsem mu po jeho slovech přečetl kapitolu 13. prvního listu ke Korintským o lásce. (35) Za čtvrté Gándhi řekl: „Radil bych studovat s větší nepředpojatostí nekřesťanská náboženství a kultury, aby se z nich načerpalo, co je v nich dobrého a získala se možnost přiblížit se k člověku s větším porozuměním.“ -

Velmi správně . Musíme být vděční za každou pravdu, ať se nachází kdekoliv. Musíme vědět, že každá pravda je jen vztyčený prst, který ukazuje na Krista, neboť On je Pravda.

Známý ideolog Dr. Erwin Baktay se zabývá ve svém velkém díle důkladně tímto problémem a vidí celou otázku jasně. Zná také činnost Dr. Jonese a píše významně kromě jiného:

„Dr. Jones se odvážil těžkého duševního boje, aby udělal rozhodující krok. Otevřeně a mužně přiznává, že se od Indie více naučil, než co mohl naučit Indii. Naučil se zásadní pravdě, že podstatou křesťanství jest jedině a pouze Kristus, všechno ostatní je lidský přídavek, hlediska, vymudrované systematisace, které jen za určitých speciálních okolností mají podmíněné existenční oprávnění. Indie nechce mít nic společného s náboženskými válkami Západu, theologickými debatami, s celým uspořádáním křesťanství podle západní povahy, nemůže mít nic společného s lokálními problémy s tím spojenými - o to víc však má co činit s Kristem a s evangelií. - Má-li západní svět právo na to, aby si podle vlastního mínění pro sebe uspořádal odpovídající náboženské formy a přizpůsobil je vývojovým okolnostem, náleží Indii při nejmenším totéž právo, aby si vytvořila vlastní křesťanství, a to tím spíše, že její duchovní půda tisíciletým

hlubokým nadšením, vytrvalým hledáním Boha a neutišitelnou žízní po pravdě se proměnila v humus, který je daleko vhodnější k tomu, aby se v něm zachytilo a udrželo čisté evangelium, než tomu bylo kdysi zčásti v barbarské Evropě nebo na dnešním Západě, který ve svém materialismu a touze po moci mře v chaosu vymyšlených systémů.“

Zajisté! Skutečně Východ nemá nic společného s náboženskými válkami a theologickými disputacemi Západu. Zůstává však nepomíjející zásluhou Západu, že hlásal Ježíše Krista Východu. V první řadě je to zásluha oněch v Kristu žijících velkých duchů, kteří mu věnovali celý život, aby v bídě žijící masy Indů pozdvihli zvěstováním evangelia. Vždyť masa nemůže najít pravdu individuální cestou, jógou, neboť jejich stupeň vědomí je příliš nízký, než aby vůbec mohly pochopit, oč vlastně jde. Kristus řekl svým učedníkům: „Vám je dáno, abyste rozuměli tajemství nebeského království, těmto však to není dáno.“ (Mat. 13,11) Cestou lásky k bližnímu však může i ten nejubožejší Pária nalézt spásu. Láska - soucit - dobrota - porozumění - ty všechny jsou víc než rozum. Těm mohou porozumět i je prožít všechny bytosti, jak lidé na nejvyšší duchovní úrovni, tak i ubozí slabomyslní. Universální láska má oheň a lesk, prosvěcuje všechno - i nejtemnější mozek, a její vřelost všechno prozařující, obměkčuje lidské srdce! - Není tak kamenného srdce, aby mohlo odolat ohni lásky.

Záchrana a obnova Indie spočívá v uvědomění si božského Nadjá! - Jako krev je plynoucí proud, který stářím ctihodnou Indii propírá a naplňuje osvěžujícím novým životem. Jako tělo je z nebe seslaný chléb, který sytí hladovící milióny, propůjčuje jim sílu, aby začaly nový život. „Hle, já činím všechno novým“ (Zj. 21,5), praví Bible a my víme, že toto „Já“ je Logos. Nadjá, nebo jak je Bible jmenuje - Kristus.

Indie rozumí Kristu a přijímá jej, neboť v jeho učení poznává pravdu, jejíž zákony zřejmě působí v přírodě a jejich působení cítí ve vlastních základech. Byla však nucena se naučit činit rozdíl mezi „křesťanstvím“ a „křesťany“. Je toho mnoho, co Indie nepřijímá a nemůže přijmout od křesťanů, neboť to odporuje všem zákonům pravdy působícím ve všech věcech, a protože to odporuje - ať to zní sebepodivněji - pravému učení, duchu Kristovu, prýstícimu z evangelia. Tato pravda zapustila v srdci Indie hluboké kořeny. Co však lidé chtějí k ní přidat svým příliš lidským myšlením, to není Indům blízké, neboť v hloubce jejich duše to nevzbuzuje ozvěnu.

Tak např. Indy odstrašuje, když misionáři mluví o Bohu plném touhy po pomstě, kterým jak odpovídá příliš lidské pojetí, trestá provinění nejtěžšími tresty, zatímco přece v Bibli Kristus hlásá každým slovem dobrotu, milosrdenství a lásku boží, a dokonce největšímu hříšníkovi řekl: „Jdi a nehřeš více.“

(Jan 8,11).

Bible vypráví, jak byl přijat ztracený syn otcem s největší láskou a s otevřenou náručí opět jako syn. Přesto jsou lidé, kteří hlásají všechno odplácejícího Boha, který trestá hříšníky nejtěžšími tresty, ba dokonce věčným zavržením. Ind ví velmi dobře, že si musíme hříchy odpykat, ale ne proto, že by měl Bůh radost z toho, že své nedokonalé děti při jejich pokání vidí trpět, nýbrž proto, že pokání poskytuje příležitost napravit chyby zaviněné nevědomostí. Jak však je slučitelná myšlenka věčného zatracení s Bohem lásky a s odpuštěním? Má-li lidský otec ztraceného syna tolik dobroty, že nehodnému synu beztrestně promíjí, jak může Bohu, který je dobro samo, být přisuzováno, že **konečná** provinění splácí **věčnými** tresty? Ne, Ind nemůže přijmout pojem mstivého Boha, když zároveň blaženě je připraven uznávat Krista za svůj příklad, který ve své božsky krásné nauce vybízel „milujte své nepřátele“ (Mat. 5,44). To Ind přijímá a snaží se milovat a prodchnout své srdce takovou láskou, aby se mu podařilo v běžném životě skutečně každému nepříteli odpustit, aby byl jako Kristus, který to učil. Jak by tedy mohl souhlasit s tím, že Bůh svého nepřítele nejen nemiluje, nýbrž jej ještě trestá hrozným utrpením a peklem..... Kristus učí, že je v nebi větší radost nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými. To shledává Ind překrásným, vznešeným a božským. Klesá do prachu před tím, který na dřevu kříže řekl: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“ (Luk. 23,34) - ale odvrátil se od těch, kteří nechtěli přijmout Boha lásky a milosti, nýbrž Jej chtěli vydávat za mstivého a prokletí rozsévajícího. Ind se cítí daleko blíže učení, které hlásá kristovské, milosrdné promíjení, než pojmu Boha, který podle lidského pojetí hrozí hněvem a utrpením. **Pravé, živé náboženství nemůže být nikdy vybudováno na strachu a bázni.**

V nesčetných případech jsem pozoroval, že se mí krajané jen proto nedávají pokřtít, protože to znamená, že by se museli zřítci nikoliv své víry, ale svého přesvědčení o převtělování. Zdůrazňuji slovo **přesvědčení**, neboť v Indii je velmi mnoho lidí, kteří si zcela přesně vzpomínají na svůj dřívější život a dokazují to spolehlivými, kontrolovatelnými údaji, takže by se tohoto přesvědčení nemohli vzdát, i kdyby to chtěli učinit, protože by to byla lež.

Na poli bádání o duši se došlo na Západě tak daleko, že jediné možné vysvětlení různých duševních zjevů připouští existenci již před vstupem do těla. Ve známých lékařských odborných listech byly uveřejněny četné příklady o zajímavých pokusech významných badatelů o duši, a ty všechny podporují nauku o novém zrozování. - My Indové sledujeme vědecké objevy Západu na tomto poli asi tak, jako hudebník s výborným sluchem by sledoval vědecké vysvětlení zákonů harmonie, o počtu kmitů a o příbuznosti tónů, jestliže exaktní věda objevuje všechno to, co on, hudebník, zcela prostě slyší. Ucho vůbec nepoznává pocit kmitů a nepomyslí na to. - To je věc rozumu, - nýbrž slyší bezprostředním prožitím všechny zákony harmonie. Proč je souzvuk

některých tónů harmonický a proč je jiná skupina tónů disharmonická? Proč vzbuzuje jeden akord dokonalý a uklidňující dojem a z jakého důvodu si při jiném přejeme rozvedení a doplnění? - Ucho cítí, slyší a ví to! Toto slyšení nemůže být žádným rázným slovem přivedeno k umlčení, - kdo se o to přesto pokouší, jedná proti sobě, neboť ti, kdo jednají proti přírodním zákonům, budou zcela prostě předstiženi a vyřazeni. Ind se dovídá o novém narození, o reinkarnaci, z vnitřního, bezprostředního zážitku. **Nevěří na to, že by to byl nějaký článek víry - nýbrž stalo se to článkem víry, protože jde o psychologickou skutečnost, která je většině západních lidí neznámá.**

Mojžíš např. znal zákony hygieny. Svému národu však o nich příliš mnoho neřekl, nýbrž udělal z nich náboženské články, aby jím zažitou pravdu mohli pochopit. S vývojem lidstva se změnily hygienické věroučné články Mojžíšovy ve vědecké poučky a pravdy. - Není daleká doba, kdy nauka o reinkarnaci se vyprostí z náboženství a bude zařazena do vědecky stanovených pravd. - Ind neví, proč by měl popírat něco, co právě tak jistě ví, jako skutečnost, že existuje v tomto životě, a nemůže pochopit, jak může toto přesvědčení odporovat Bohu a lásce k bližnímu. - Je zbytečné, abych vypočítával důvody pro reinkarnaci, neboť nemám v úmyslu chtít někoho přesvědčovat o správnosti této nauky. Není vůbec důležité, aby někdo na ni věřil - je to pouze věc vnitřního zážitku. Skutečnosti mají vnitřní sílu, která dříve nebo později zvítězí nad každým popíráním; řekl přece Kristus, že není tajemství, které by nevyšlo navenek. Chci zde jen podat obraz toho, čím se liší pojetí Indie od nauk Západu.

Je významné, že první misionáři, kteří důkladně probádali zemi a náboženství Indů, jasně poznali, že v náboženství Indů jsou obsaženy tytéž pravdy jako v učení Kristově. - Chce-li tedy někdo získat Indy pro křesťanství, nemůže to být dosaženo zničením jejich individuální víry, nesmí se říci: „Tato pravda ve vašem náboženství není platná, nýbrž platná je v našem“, - avšak je třeba jen doplnit a dále rozvíjet tuto víru naukou o lásce k bližnímu. (36) - Byli to první misionáři, kteří položili první základy východního křesťanství a jejich úspěchy se dají přičíst hlavně tomu, že když poznali vnitřní pravdu, obsaženou v indické víře, přizpůsobili se jí. Pozdější misionáři se odchýlili od této stezky a výsledky musely ustát.

Činnost Františka Xaverského a jeho spolupracovníků měla úspěch jen u nejnižších kast. Vyšší kasty, brahmíni, zůstali odmítaví a ve větším počtu byli získáni až jezuitským mnichem Nobili z Itálie. Tento geniální muž se uměl vžít do způsobu myšlení východních lidí, a podařilo se mu získat jejich důvěru do takové míry, že jej hromadně následovali a dávali se pokřtít. Byl to jeden z oněch mužů oslnivých vlastností, jimž jezuitský řád může děkovat za svou jednotu a světovou moc. Nobili se objevil ve žlutém lněném rouchu brahmínů, s turbanem

na hlavě a

v sandálech, a to v indickém městě Madura. Bydlel v bohaté čtvrti brahmínů, nejedl maso, nepil víno, nýbrž živil se jen rýží, zeleninou, mlékem a sýrem. Vybral si domácí personál brahmínskému původu a v každém směru dodržoval předpisy a zvyky brahmínů. O sobě říkal „že je brahmín italského původu“ a že přišel do Indie, když se dozvěděl, že tam žijí brahmíni s velkým věděním a že by se rád s nimi seznámil. Indiští brahmíni, když se obeznámili s jeho způsobem života, dovolili mu, aby se s nimi stýkal a přátelsky ho přijali. Byli udiveni věděním cizího „brahmína“. Nobili ovládal dokonale hindustanštinu a tamilštinu, - které podle zpráv dokonale vyslovoval, - a citoval nejtěžší sanskritské texty z Véd, Apastamba a z Purán a jiných svatých indických knih. Znal prastaré zpěvy „raga“ a rád je předváděl

za vlastního doprovodu kytary četnému posluchačstvu. Uvedl svým dalekosáhlým věděním všechny v úžas a těšil se všeobecnému obdivu a úctě. Těžko však dnešním rozumem pochopíme, jak za tehdejších časů, kdy neměl k dispozici technické vymoženosti, mohl získat už v Evropě takové znalosti o Indech a jejich vědě, tedy dříve, než odcestoval do Indie. (37) Nobili poznal velkou podobnost mezi základy hinduistického a křesťanského náboženství, a nevěřil, že křesťanské náboženství je něco jiného, od indického úplně odlišného, nýbrž jeho doplnění a naplnění. (38) Brahmíni byli přesvědčeni o Nobiliho pravdě, shledávali, že nauka Kristova je dokonalá a dávali se masově pokřtít. To byl první případ, kdy mužové z vysoké kasty brahmínů se obraceli na křesťanství. Ale po Nobiliho odchodu ustalo obrácení na víru. Zároveň s Nobilim byli činní i jiní jezuitští mniši, mezi nimiž mnozí ovládali hindustanskou a tamilskou řeč a svaté knihy a legendy Indie znali tak říkajíc nazpaměť. V těchto geniálních mniších se poprvé sešel Východ se Západem. Mnozí z nich se vzdělali v józe. Byli to první západní křesťanští jóginové.

Kdyby byla misionářská práce pokračovala v takto započaté práci, bylo by již křesťanství převládajícím náboženstvím v Indii. Pak ale následovali misionáři různých křesťanských vyznání, kteří - jak už bylo řečeno - svou práci začali s tím, že rozsávali v Indech nenávist nejen proti jejich vlastnímu náboženství, nýbrž i proti ostatním křesťanským konfesím. Jako lze Inda získat, mluví-li se mu o lásce, tak se dá odradit, vidí-li nenávist! To je důvod toho, proč se křesťanství přestalo šířit. Teprve v posledních padesáti letech se znovu vzmáhá, jelikož podle moudrých metod jezuitů ze 17. století zase hlásají poselství přátelství a nikoli nenávist. K nim náleží kromě jiných Fox, reformistický kněz, který s podivuhodnou vynalézavostí dovedl získat důvěru Indů, a potom reformistický kněz Schwartz a Dr. Stanley Jones ze Západu, a konečně provedl obrovskou práci v obrácení na víru křesťanský Ind, Sundar Singh.

Sundar Singh pochází ze vznešené rodiny kmene Sikhů. Jako nedospělý mladík byl jógickým žákem. Jednou v noci se mu zjevila zářící postava podobná obrazu Kristovu. Od té doby se stal křesťanem a věnoval Kristu svůj život. Po svém osvícení putoval jako první učedníci, s holí v ruce, podél nekonečných indických silnic a hlásal svým krajanům evangelium. Také Sundar Singh byl živým ztělesněním setkání Východu a Západu. Byl to světec, jógin, znal, že konečný cíl jógické cesty je božské Já, Kristovo Já. A učil pravdu tím, že své povolání naplňoval láskou k bližnímu. Nenáležel žádnému vyznání - svědčil samotnému Kristu. Jím prováděná misionářská práce měla a má dosud velký úspěch, jeho působení v Indii bylo nedozírné. Tento velký světec byl Ind a učil Indy v jejich řeči, podle jejich duševní struktury, a je samozřejmé, že takto jím podané evangelium lásky bylo srozumitelné. Opětovně se vydával jako misionář do Tibetu s vědomím, že tam zemře mučednickou smrtí. Tohoto osudu také dosáhl. Náleží mezi největší služebníky Krista. Byl to první Východní křesťanský jógin. (39)

Západ přinesl do Indie cestu společnou, cestu lásky k bližnímu - v jednotě lidství se projevujícího Krista. Jako protihodnotu dostal Západ od Indie individuální cestu, vnitřní cestu duše - tajemství v Lidském srdci přebývajícího Krista: jógu. (40)

Západ se seznámil s tajemstvími Východu dvojím způsobem, předně z líčení, dopisů a knih západních lidí, kteří přišli na Východ a byli tam zasvěceni, - potom poučením od východních lidí, kteří přišli na Západ s úkolem přinést světu moudrost Východu. Jaké jsou to síly, které podnítily východní lidi, aby odhalili a hlásali západnímu světu tajemství lidské duše.....?

Mistři Východu neměří čas jen oběhem Země okolo slunce, nýbrž také kuželovitou drahou zemské osy. Období, během něhož zemská osa projde celou svou drahou, se nazývá světový rok a odpovídá přibližně 25 920 běžných roků. Dělíme-li tuto dobu dvanácti, dostaneme světový měsíc, který tedy odpovídá 2 160 roků. Každý světový měsíc přináší zemi nový věk, nové duchovní proudy. A na konci každého věku prochází lidstvo „zkouškou“. V této epoše se uvolní všechny síly ze své zákonitosti podmíněné vázanosti a mohou plně rozvinout své působení na lidstvo. Zkouška spočívá v tom, že lidé jsou během této epochy podrobena tvrdé zkoušce, zda mají dosti schopnosti odporu a úsudku, aby ze sil, které na ně působí, si dovedli rozlišit a vybrat ty, které mají být přijaty a zanechat ty, kterých je třeba se vyzdráhat. Symbolicky řečeno „je nebe otevřené“ - jak je viděl Jakub - a „z nejspodnějších příček nebeského žebříku až po nejvyšší stoupají a sestupují andělé“ - čímž je lidstvo „váženo“, zda zvolí, co mu odpovídá a kdo „bude shledán příliš lehkým“. (Dan. 5,27)

Nový duch času vane nad zemí a odvěje starý věk. Světy se hroučí a světy povstávají, hrozné soužení panuje, všechno vře a kvasí. V duších zuřící bouře se projevuje v hrozných válečných taženích,

revolucích a masových vraždách. Každý je nucen ukázat svou pravou vnitřní tvář, neboť zvrát času je neúprosný a nutí lidi, aby odložili masky. Atmosféra je démonická, každý slyší a prožívá řinčící úder kopyt hrozných apokalyptických jezdců. Rozpoutané síly, „zlí duchové“, toulají se po zemi jako krvaví psi a mučí lidi. Ale zralé duše, z nichž proudí křesťanská láska, nemohou potřit, neboť láska proudí, podobna zářícímu plameni světla, a spoutává stíny temna! Tyto vznešené duše neztrácejí víru a důvěru v Boha ani za nejtrpčích navštívení a zevní utrpení nemohou zlomit jejich duševní sílu. Ozbrojené a silné odolávají všem pokušením a útokům nižších sil a otevírají své nitro tím více silám vyššího řádu.

Mnozí asi nadhodí otázku: „Proč je nutné, aby - symbolicky řečeno - zlí duchové byli rozpoutáni a provádělo se na zemi nejstrašnější ničení?“ - Neměli bychom zapomínat, že o úrovni příčin lze jen velmi těžko mluvit, neboť tam vládnu zcela jiné zákony, než na pozemské úrovni, a proto nám chybějí příslušné pojmy nebo znamenají ve své objektivní skutečnosti něco zcela jiného, než myslíme. Tak např. výrazu „zlý duch“ lze dát tolik významů, kolik je lidí. Ovšemže existují síly jejichž projev

ve hmotě, nahlíženo z lidského hlediska, připadá zlý. Jsou to gigantické síly, které na pozemské úrovni působí hrubě, zároveň však je jich zapotřebí, neboť bez nich by nebyl možný jakýkoliv vývoj a pokrok. - Uvedme si například: roční velký úklid způsobuje hrozný nepořádek v domácnosti. Přestává všechen pořádek, nic není na svém místě, koště víří nastřádaný prach ze všech koutů a záhybů, klepáč na koberce uvolňuje mraky prachu, vzduch se stává nesnesitelným, nepříjemný pach benzínu a terpentinu nás všude pronásleduje..... Uklízečky se podobají „zlým duchům“ puštěným do bytu..... koště, klepáč jsou zde apokalyptickými jezdci, před kterými se snaží mírumilovný člověk uniknout. Velký úklid je pro obyvatele velice zlou záležitostí, a přece je uspořádán nejdobrotivějším duchem, domácí paní, matkou domu. Ona ví, čeho je zapotřebí, neboť jen tak může zajistiti svým milým na delší čas čistý, uspořádaný, zdravý domov.

Výraz „špatný“ může být použit jen z hlediska lidského pro ony síly, které běsní na předělu mezi dvěma epochami. Jsou právě tak nutné jako koště při velkém úklidu. A právě jako uklízečky nejednají proti domácí paní, nýbrž s ní spolupracují, a to z jejího podnětu - tak působí také „zlí duchové“ z rozkazu božských sil, v souladu s nimi. V těchto těžkých dobách „dobří duchové“ působí rovněž veškerou silou, aby naplnili duše přístupné dobru a přivedli je Bohu. Nikdy nepřichází na svět tolik velkých mistrů, proroků a světců jako v onom přechodném období.

Dopouštíme se však velké chyby, když očekáváme, že tito velcí duchové - mistři Východu - vyřeší hospodářské a politické otázky a vysvobodí nás z bídy a válek. Lidé dostanou vždy takové vůdce, jaké si zaslouží. Jsou to lidé, kteří někoho následují, oni jej činí velkým - oni mu

dávají moc, aby byl vůdcem. Poslouchají-li raději nevědomého, a vždy znovu - raději demagoga než zasvěcence - jak potom mohou ještě myslet, že velcí východní mistři mohou zachránit lidi před bídou a vždy znovu propukajícími válkami?..... Očekává se možná, že mistři mají donutit lidi násilím nebo magií, aby jednali správně? Proč nečiní Bůh nic proti válce a proti všem kletbám, které způsobují lidé svou nevědomostí, které přivolávají na své vlastní hlavy? - Kde by pak byla svobodná vůle lidí? - Velcí mistři nesmějí porušovat sebeurčovací právo lidí - a míchat se svými vysokými duchovními silami do osudu lidstva - právě tak jako se Bůh nemíchá do lidských záležitostí. Mistři nesmí dělat nic „namísto“ lidí, - neboť pak by jim brali možnost střídat zkušenosti a zodpovědnost z beder lidstva by se přenesla na ně. Jak se mají lidé sami od sebe učit, co je správné a nesprávné - jak se mají otevřít jejich oči, aby dělali dobro

z vnitřního přesvědčení - když bylo za ně učiněno násilím nebo magickými prostředky.....? To by byla tatáž chyba, jaké se dopouštějí rodiče, když sami napíší domácí úlohy svých dětí. Děti uniká vlastní učení, zůstává nevědomé, a při první příležitosti v praktickém životě vyjde jeho nevědomost najevo. Pak musí dohánět těžkými zkouškami a utrpením všechno, co zanedbalo a musí se samo začít učit. - Proč tedy někdo očekává řešení těžkých lidských, hospodářských a politických těžkostí

od velkých východních mistrů - proč neřeší ti, jimž záleží na jejich rozřešení, tyto problémy sami? - Když lidé nechtějí následovat příkladu dobra a jen málokterí poslouchají slova vedoucích, mistři nebudou nikdy lidi nutit násilím nebo magickými prostředky, aby konali dobro, protože by to bylo jednání černých mágů. Mohou a musí ukázat cestu, ale kráčet tou cestou - uskutečňovat řešení v denních lidských záležitostech - to musí lidé sami! - Mistři hlásají na prahu každého věku vždycky jen znovu slovo. - Kážou vždy znovu slovo, probouzejí duše a zasvěcují lidi do nejhlubších tajemství lidského bytí. V takových dobách jsou zasvěcení zbaveni povinnosti mlčet a musí mluvit! My teď žijeme uprostřed takového mezidobí, kdy velcí mistři Východu posílají své žáky do všech končin světa, aby zpřístupňovali světu ony poklady, které po tisíciletí zachovávali pro zralé duše, cestu ke štěstí! - Zda však lidé uskuteční tuto cestu v denním životě - to záleží na nich samých. -

IJTM

Ramakrišna byl jedním z největších světců Indie. Žil v 19. století a proudili k němu lidé z celého světa. Byl to jeden z velkých Mistrů Indie, kteří znali Krista ze svého vnitřního zážitku. Plná dvě léta se věnoval výlučně studiu evangelí a Krista. - Věděl, že na zemi se naplňuje konec období Ryb a po něm bude následovat epocha Vodnáře. Věděl, jaké těžké časy čekají Zemi. Ze svých učedníků

zvolil nejschopnějšího a po léta jej připravoval na velkou úlohu, aby ukázal Západu nejkratší cestu, která vede k Bohu - jógu. Tím žákem byl Swami Vivekánanda, a on sám byl v Bohu žijící, svatý člověk. Jeho vynikající vlastnosti Ramakrišna ještě rozvinul systematickým školením. Prožíval různé jógy a po dlouholetých studiích svatých knih, vybaven všemi duchovními nástroji, byl poslán na Západ, aby podaroval bílé bratry věděním Východu. Swami Vivekánanda byl první, který přišel z Východu

na Západ, aby otevřeně hlásal velké tajemství člověka. - Kristus předpovídal, že přijde čas, že tajemství budou ze střech hlásána. -

V Americe a v Anglii měl Vivekánanda nesčetné přednášky a jeho knihy o různých jógách jsou základními díly jógické literatury trvalé hodnoty (viz: „Complete Works of Swami Vivekánanda“, published by: Mayavali Memorial Edition). Z jeho spisů vane dech boží a jsou rozšířeny po celém světě. Lidé, kteří žízní po vodě života, je čtou a studují.

Ještě dříve než Swami Vivekánanda nastoupil svou cestu, začala H. P. Blavatská, západní žena, nadaná podivuhodnými vlastnostmi, rovněž hlásat Západu prastarou moudrost Východu. Paní Blavatská byla podle vlastní výpovědi žákyní jednoho indického, jednoho egyptského a jednoho maďarského velkého mistra, a co ji tito naučili, to vypsala ve dvou velkých dílech: „Odhalení Isis“ a „Tajemná nauka“. Tyto knihy mocně zapůsobily na svět a moudrost Východu zahájila své vítězné tažení po celém světě.

Pracovníci paní Blavatské rovněž v mnohém přispěli k tomu, že byly zveřejněny poklady Východu. Franz Hartmann přeložil mnohé svaté knihy Indie ze sanskritu do němčiny a oba sami napsali cenné knihy. Vedlo by to příliš daleko zmiňovat se o všech, kteří se podíleli na rozšíření duchovních pokladů Indie. Jisto je, že dnes už velký počet svatých knih Indie je přeložen do západních řečí a každému přístupný. Mahabharáta, jejíž nejvýznamnější částí je Bhagavad-Gíta, epos Ramajanam, Purány. Jóga-Sútry Patandžaliho, mnohé prastaré Sútry, Sabhapáti swami, Šankaračárya, Rábindranáth Thákur a Mukerdží se na Západě staly všeobecně přístupnými. Po vytrvalých bojových snahách a s velkou trpělivostí dospěli i západní lidé v nemalém počtu k velkým indickým Mistrům a dosáhli vysokého cíle na cestě jógy. Někteří napsali své zážitky a vydali je knižně. Tyto knihy otevřely novou bránu duším, které proudily na stezku pravdy. Nejznámější z těchto autorů jest Avalon, který ve své knize „The Serpent Power“ (Hadí síla) odhalil hluboké tajemství lidské páteře, cestu síly Kundalini. Dále Ewans Wentz ve spolupráci se slavným Tibeťanem lamou Dawa Sandupem, Alexandra David Neelová, Paul Brunton, Hendrich Zimmer a jiní významní autoři, kteří mnohými knihami přispěli k tomu, že přiblížili západnímu světu mnohatisícileté znalosti Východu o skrytých, v člověku dřímajících schopnostech a možnostech.

Ve službě boží zasévá se semeno a setba pravdy vzchází. Západní člověk je seznamován se skrytými poklady svého Já, které může odhalit postupem na jógické cestě. Zní to divně, ale je tomu tak, že nesčetní lidé Západu pomocí indické filosofie se ocitli zpátky doma u vlastní víry, u Krista. Učení Bible porozuměli teprve oklikou přes východní nauky, a když se seznámili s vnitřními tajemstvími duše pomocí Vedánty, Advaita-Vedánty, Upanišad a pomocí jógy, rozjasnil se jim vznešený a na skutečnostech postavený smysl slov Bible.

Mnozí se zeptají: Není jóga proti křesťanské víře? - Jak by mohla být? Jóga spočívá na psychologických faktech, na skutečnosti. Jak by mohla být skutečnost proti pravdě, proti křesťanskému nebo nějakému jinému náboženství? Základem každého náboženství je pravda. Bůh není lidská představa, nýbrž živoucí skutečnost. Že tuto skutečnost hindové nazývají „Brahman“, mohamedáni „Allah“, Židé „Jehova“ a křesťané „Bůh“, to na skutečnosti nic nemění. Jak by skutečnost mohla porážet skutečnost? - Vědění - rozšíření lidského obzoru - vede blíže k Bohu. Jóga je cesta lidského vývoje, tedy cesta k Bohu. Ti, kdo se věnují józe, den za dnem se přibližují k Němu. Proto jóga není proti křesťanskému náboženství nebo proti podstatě jiných náboženství, nýbrž pomáhá k tomu, aby se jim lépe rozumělo a prožívá je! - Ramakrišna praví: „Jógou se hind stává lepším hindem, křesťan lepším křesťanem, mohamedán lepším mohamedánem a Žid lepším Židem!“

Jóga rozvíjí duši, učí nás ovládat city, odvádí náš pohled od podřadných věcí, učí nás zbožnosti, jemnosti a mírnosti. Jóga rozvíjí nervový systém a uzdravuje tělo. Vyrovnaná duše naplňuje tělo životodárnými proudy, a zdravé tělo působí zpětně na duši, činí ji veselou a radostnou.

Jóga rozvíjí sílu vůle, a kdo má silnou vůli, odolá pokušením a odporuje hříchům, - nebude stržen touhou po majetku a tělesných vášních. Člověk s vyvinutou silou vůle udržuje pod kontrolou své pudy a spoutává chťiče.

Jóga rozvíjí vědomí a rozum. S vývojem rozumu vzrůstá schopnost volit mezi dvěma světy, - pomocí jógy se dozví, co má zvolit. Jóga otevírá postupně duchovní oči člověka, takže pozná, že pomíjející, stále se měnící, pozemský život není skutečnost, je to oslnění a fatamorgana, jen svět následků, na jehož pozadí ve věčnosti a nepomíjejícínosti stojí prazáklad, a ten působí a tvoří. Blažený, kdo si vybere PŘÍČINU a nikoliv následek! Na úrovni příčin žijící člověk přestává být postrkován sem a tam jako bezmocná loutka silami, které na ni působí, a stane se pánem vlastního života a svého osudu. Žije ve stálé přítomnosti ducha - ve stálé přítomnosti boží!

Jóga vede do všejednoty. Při ní se lidská duše naplní všeobsažnou, všemu rozumějící a vše promíjející universální láskou. Kdo je zasvěcen do jógy, miluje svého bližního vpravdě tak, jako sama

sebe, neboť se s ním cítí spojen. Nemusí se obávat, že někomu uškodí nebo že se proti někomu proviní, neboť vskutku je v něm, - co nepřeje sobě, neučiní ani nikomu jinému - pocituje přece ostatní jako sebe. Pro něho už neexistuje žádné „osobní zájmeno“, neboť cítí, že Já naplňuje životem vše - i v tobě: - v něm, žije Já, - Já jsem!

Tak člověk dospěje jógou do svatého společenství. Dospěje z osobního, malého lidského já do božského Nadjá, do dokonalosti, a s Bohem spojen prožívá jednotu, která oživuje lidstvo. Jenom lidé, kteří individuální cestou dosáhli dokonalosti, mohou uskutečnit pravou, na lásce k bližnímu postavenou, svatou společnost, která je k tomu povolána, aby na pozemské úrovni zjevila božskou úroveň s její nebeskou harmonií. Tak se slévají dvě cesty, individuální a společná, v jednu cestu. Nikdo sám v sobě není dokonalý, je doplňkem. Naplněním a řešením druhého.

Kolektivismus se může stát dokonalým jen jednotou vyvinutých, nesobeckých, lásku vyzařujících lidí, - jednotlivci však může jen život postavený na takovém způsobem zdokonaleném kolektivismu poskytnout možnost k vývoji, k rozvoji jeho schopností a ke štěstí.

Velkým nebezpečím kolektivismu je potlačování individua a volného rozvíjení jeho schopností a talentu. Velké hodnoty mohou být ztraceny tímto způsobem, a to dřív nebo později, ke škodě celku, neboť zuniformování, podle jednoho schématu vychování lidé nebezpečným způsobem překážejí rozmachu a brzdí zdokonalení velkého celku. Jedinou pomocí proti tomu je, když vedle kolektivního způsobu života není zanedbáván také jednatel, když se lidé také jednotlivě vyvíjejí na cestě jógy.

Na Východě se cesta jógy vyvinula k dokonalosti, je však užitečná jen pro zralé lidi. Masa, nevědomý chudý lid je tam nezorganizován a protlouká se životem v nepopsatelné bídě. Marně Indie vlastní zdraví udržující vědu hatha-jógy, jestliže milióny jejích lidí hladoví, místo aby mohli žít podle pravidel jógy. Jen jednotlivci tam mohou řídit všechny funkce těla a tím také své zdraví. Současně však nevědomé a opuštěné masy tam žijí nuzným životem. Tam může pomoci jen kolektivismus postavený na lásce k bližnímu. Společenským způsobem musí být lid organizován, aby se stal podílníkem pokladů individuální cesty.

Je úkolem Východu právě tak jako Západu vzájemně si sdělovat poznatky a jejich výsledky. Ku štěstí jednotlivce jako celého lidstva vede jen jediná cesta, i když jsou to cesty dvě, - individuální vnitřní a společná vnější cesta, - dohromady spojené a slité.

Na Západě jmenuje se láska: Kristus, - neláska: Antikrist.

Kolektivismus je království antikrista - peklo - jestliže v něm není obsažena láska.

To však je na zemi uskutečněné království - Království Kristovo - které je vybudováno na lásce!

Obvykle se namítá, že něco takového je nemožné, že je to nedosažitelný sen, neboť přece lidé jsou bez lásky. - Lidé?..... A my? Někdo musí začít! - Začněme my! Nečekejme, až druzí začnou, neočekávejme spásu zvnějšku, neočekávejme od ostatních lidí, - od velkých mistrů - že nás mají spasit, - nýbrž začněme sami v sobě, - hodnotme a važme si své bližní jako část svého vlastního těla. Právě tak jako naše tělo má pro výkon různých úloh rozličné údy, - ale všechny jsou stejně hodnotné a na svém místě, - tak si máme vážit svého jakéhokoliv postavení a povahy a považovat je za své bratry. Nepředpokládáme-li u nikoho zlou vůli, nebojíme se svých bližních. Zpozorujeme-li však u někoho nepřátelské chování, přezkoušejme jeho důvody, a jistě uvidíme, že nějakým způsobem trpí, a proto útočí. Myslí, že se musí bránit. Člověk není špatný, - jen nešťastný. Lidé se mezi sebou neznají, a proto mají před sebou strach. Nebojme se lidí, neboť strach způsobuje odpuzující záření a probouzí v jiných nedůvěru. Mysleme na to, že každý je jen chudým, osamoceným poutníkem na úzké cestě - kostrbaté - a že každý na svých bedrech vleče těžký kříž. A snažme se přece vidět kříž na rameni druhého a nepociťujme jen vlastní jako těžké břemeno. Lidé si vzájemně závidějí, neboť vidí v životě bližního jen to, co se zdá být lepší než to vlastní. Co však je v životě jiných těžkým břemenem a hlubokým utrpením, to nechtějí vidět; nepociťují to, protože je to nebolí, nýbrž bolí to jen jiné. Neočekávejme až nás osud poučí za cenu těžkých utrpení, abychom rozuměli utrpení a zkouškám jiných lidí! Pokusme se přenést se do postavení lidí, jimž se závidí, a poznáme, že i oni jsou navštíveni těžkým křížem, i když je jinak utvářen než ten náš.

Nepřesouvejme vinu na jiné lidi - a také se nepokoušejme jiné zlepšovat! Začněme s prací v sobě. Není-li jiným dána láska, buďme my o to víc naplněni láskou. Nosí-li někdo masku, tím méně ji máme nosit my. Neovládá-li se někdo, tím větší sebeovládání máme mít my.

I když život, postavený na dokonalém a svatém společenství se nedá uskutečnit ze dne na den, neboť lidé nejsou na stejném vývojovém stupni a nemohou najednou začít přeměňovat nenávisť v lásku k bližnímu - i kdyby však jen nepatrná část lidstva šla cestou jógy, vyzařovala by lásku a porozumění - mohli by tito lidé učinit život lehčím a krásnějším nejen pro sebe, nýbrž také pro velký celek. Cestou jógy postupující lidé mohou vytvořit ulevující a vyrovnávající síly, ostrovy míru, kam vlny nenávisti nemohou dosáhnout a kde Boha hledající duše naleznou mír. - Buďme takovými ostrovy! - Věnujme se józe s hlubokou, celou a neotřesitelnou vírou: Prožívejme ve svém vlastním srdci Boha!

Jak praví Krišna v Bhagavad-Gítě, ve svaté knize Indie:

Pán žije v srdci každého tvora,
ó, Ardžuno,
a silou představy,
silou máji,
všechny roztáčí,
jako na kole hrnčířově.
Uchyl se jen k Němu.
Jeho milostí
najdeš vznešený mír,
a bytí, které nepodléhá proměnám. -
Učil jsem tě, ó Ardžuno, této moudrosti,
tajemství všech tajemství.
Přemýšlej o tom hluboce.
Pak jednej, jak uznáš za správné.
To jsou poslední slova, která ti pravím,
ze všech pravd nejhlubší.
Pro tvé vlastní blaho to říkám,
neboť tys můj přítel,
kterého jsem si zvolil a kterého miluji.

- ÓM -

Poznámky překladatelovy ke knize **S. R. Yesudian a Elisabeth Haichová - Jóga** **ve dvou světech**

1) Napadá vám možná, jakým právem S. R. Yesudian považuje cestu k Bohu na Západě za kolektivní, kdežto cestu východní za individuální. My zde na Západě míváme ve zvyku vidět v Indii zemi všeobecně nábožensky nadřazenější, nebo aspoň zemi, kde náboženská je všeobecnějším a tedy kolektivnějším zjevem. Není pochyb o tom, že v Indii je mnohem více věřících než na Západě, avšak vyšší náboženská cesta, *prema*, je tam ztékána jen malým počtem jednotlivců, z nichž každý je individuálně veden mistrem. Po té stránce

má Východ individuální cestu. Křesťanství se naproti tomu od začátku vyznačovalo tím, že zpřístupňovalo vstup na náboženskou cestu hromadně. Čteme už ve Skutcích apoštolských, že na celé zástupy sestupoval Duch svatý, a že takto poznamenaní lidé byli pak křtěni. Cítím však jemnou výtku ve slovech Yesudianových, že kolektivně až k nejvyšší metě, k vědomému a ustavičnému styku s Bohem, už během lidského života, nevede cesta kolektivní, nýbrž cesta osobního vedení. Pán Ježíš to přece dosti dobře naznačil, když jednal s každým ze svých apoštolů individuálně. Kniha je ovšem kolektivním prostředkem vedení, působícím však individuálně

na každého jinak, čili může usnadnit přechod z kolektivní na individuální cestu, může nám ukázat požadavky každé vyšší náboženské cesty, a to Yesudianova kniha úspěšně činí. Více od ní nemůžeme chtít.

2) Tady snad nebude na škodu malé zpřesnění tohoto výroku. Praví se v něm, že vyšší Já se může zmocnit našeho vědomí, kdy chce. Může, to je pravda, ale přece jen to činí pouze ve zcela výjimečných případech. Dva z nich autor líčil. Podívejme se na ně z blízka, neboť je velmi poučné vědět, kdy a za jakých okolností se můžeme setkat ve vědomí se svým vyšším Já.

V prvním případě šlo o slavného chirurga, tj. o chirurga velmi dobrého. Dobrým chirurgem se může stát člověk nenadaný, bez významného sklonu k takovému povolání. Musí se umět především zaujmout svou operátorskou prací. Chvilé operace je pro něho jakýmsi vyvrcholením životních snah, vyústěním celé jeho osobnosti ve vrcholně soustředěnou činnost. I když má ještě jiné zájmy, těžkosti a radosti, v okamžiku operace na všechno ostatní zapomíná a soustřeďuje se jedině na práci, kterou má provést ke zdárnému konci. V té chvíli tedy nastává v jeho životě situace, za které může vyšší já promluvit, neboť i ze strany člověka jsou k tomu splněny některé závažné podmínky, a ty jsou:

a) z roztržitého zájmu přejít na zájem jediný, který nemůže být pro svou intenzitu zastíněn, překryt a rušen žádným jiným zájmem. Zaujetí směřuje tedy intenzivně, bez výhrad, k jedinému cíli. Toto každý nedovede, a kdo to nesvede, ten má pramalou naději, že se setká ve svém vědomí s vyšším Já. Život se však má utvářet tak, aby se v něm člověk mohl bezvýhradně věnovat jedinému povolání, jediné lásce, zkrátka stát se po svém výborným. Ba, možno říci, že život je tak uspořádán, aby se

v něm člověk něčím plně zaujal a prostřednictvím tohoto zaujetí dovolil vyššímu Já proniknout do vědomí co nejčastěji, a to až

do té míry, že by se tento styk zevní osobnosti s vyšším Já stal vyvrcholením všech lidských snah, novým středem zájmu, kolem něhož by se ostatní zájmy seskupily, ale který by nikdy nepřekryly. To by mělo

za následek osvobození od všech starostí, ale i přechod do věčného života, jehož je vyšší Já exponentem.

b) Zachránit nositele vědomí, lidské tělo, zachovat je pro vyšší, věčné úkoly, jak jen je nejdéle možno a užitečno. Vyšší Já si nesmírně cení lidské tělo, neboť právě jen prostřednictvím něho může dojít k uplatnění ve hmotném světě, postavit další mosty mezi bezpředmětnou, bezčasovou a bezprostorovou věčností a mezi časoprostorovým projevem života. Ve druhém příkladě líčí autor smrtelné nebezpečí, ve kterém se ocitla jeho matka tváří v tvář jedovatému hadu. Zde byly rovněž splněny podmínky a) a b), i když první z nich trochu obměněně. Žena se zalekla hada a neuměla si sama poradit. Resignovala na vlastní řešení, ne proto, že by se chtěla bez přemýšlení odevzdat do osudu, nýbrž proto, že uklouzla a tím se jí znemožnil bezpečný únik. Vyčerpala lidské možnosti záchranu, o nichž věděla, třebaže neudělala nic jiného, než že rychle zabrzдила pohyb těla směrem k hadu, a tím se stalo, že uklouzla. Je tu ale uvedena důležitá podmínka, za níž v takových případech se může projevit vyšší Já: Vyčerpat všechny lidské prostředky řešení a odstoupit od řešení vlastními zkušenostmi.

3) Tělo je v křesťanství považováno spíše za překážku než za pomocníka ze všech nejdůležitějšího, protože se nečiní rozdíl mezi tělesnými potřebami a omezeními danými smysly a rozumem na straně jedné a mezi tělem, jakožto základnou a východiskem k poznání věčného života, na straně druhé.

Tělo, oživené duchem, tělo v nejširším slova smyslu, ať rostlinné, zvířecí nebo lidské, na jedné straně sice vysoce omezuje rozsah činnosti, avšak na druhé straně právě pro toto omezení umožňuje a učí tvorstvo, aby se učilo soustřeďovat a soustřeďovalo se jen na malý program, který se jen zvolna rozšiřuje směrem od rostlin, přes zvířata, až k člověku. Toto soustředění se jeví navenek jako užší až dosti široká specializace jednotlivých tvorů. Na konkrétním objektu soustředění provádí se tu ve velkém v rámci celého živého vesmíru školení v soustřeďování se na stále abstraktnější cíle, které nakonec překračují rámeček stvořeného, rámeček všeho, čímkoliv omezeného, a dovoluje tak vyspělým jedincům přejít do nestvořeného - na stranu vyššího Já, čili neustále stavět mosty mezi činným a věčným.

4) Nezapomínejme, že vtělený Bůh, Ježíš Kristus, se definoval také jako „Já jsem CESTA.“ Jinými slovy, Bůh nám neustále ukazuje cestu, ať jsme si toho vědomi, či nikoliv. Kdybychom byli např. rostlinou, jeho vedení by se v nás projevovalo v tom, že bychom ssáli ze země živiny a vystavovali své listy blahodárnému působení slunce, abychom mohli vydat květ a po něm semeno k udržení rodu, dělali bychom to miliónkrát, ale nepřeshlapovali bychom na místě, vyvíjel by se v nás pud

sebezáchovy rodu, schopnost soustředit se na tento úkol, vyvíjeli bychom velmi pomalu samotné tělo rostliny, ale zároveň se učili něčemu, čeho bychom potom mohli využít

v živočišném těle. Je to velmi svízelná a pomalá cesta k vyšším formám života až k člověku, která se navenek jeví jako vývoj. Vnitřně je to tažení všeho tvorstva směrem vzhůru až k vědomému věčnému životu. Je to ukazování cesty tažením po ní, tažením nenásilným, ale naprosto neodolatelným. Bůh je cesta tedy znamená, že všechny schopnosti, které máme, jsme získali postupně na cestě, kterou nás vedl, a od Něho, neboť na každém vyšším vývojovém stupni vlivem složitějšího a dokonalejšího těla máme schopnost být nositeli dalších a vyšších vlastností božích nebo aspoň jejich odlesku. Podle toho, kde jsme na své dlouhé pouti za věčným životem, „zasluhujeme“ si určité dědičné a vrozené vlastnosti, které však můžeme rozvíjet nebo zanedbávat.

5) Člověk, který se oddává svým tělesným tužbám, rozvíjí tytéž schopnosti jako zvíře, a tím se jen velmi nepatrně přibližuje k vědomému věčnému životu. Je to mrhání lidskými schopnostmi, neboť k rozvíjení pudů by bylo dostačující zvířecí tělo, v němž by přitom nezůstávalo nic nevyužito. U člověka však v takovém případě zůstává mnoho nevyužitých rezerv, mnoho vyšších schopností. Je zajímavé si povšimnout toho, že člověk, holdující svým vášním, shlíží spatra na zdrženlivější lidi, a domnívá se, že má více ze života než oni. K tomuto omylu jej svádí opravdu plné využívání zvířecí podstaty člověka, ale zůstává mu skryto, že mu nezbyvá času ani sil k plnému využití lidské božské podstaty jeho Já. Svým způsobem se proviňuje na své podstatě, neboť celou řadu hřiven, které má k dispozici, zakopává, místo aby s nimi hospodařil.

6) Ve stavu rostliny a zvířete se vyvíjí něco, čemu autor této knihy výstižně říká „osobní vědomí“, zaujatost sama sebou. Rostliny se ani nemohou zaujmout něčím jiným než sebou. U zvířete však už začíná zaujetí lovem, v raném věku hrami. Při obojím zvíře je zaujato něčím mimo sebe. To je velký pokrok ve formování osobního vědomí. To ještě u zvířat nemůže vzniknout, zato však člověk má před sebou právě tento úkol - přerůst z osobního vědomí do nadosobního. Lidská forma života mu k tomu poskytuje dostatek příležitostí. Učí se být od mládí něčím víc než čím přirozeně je, než zvířetem. A čím dokonaleji se mu podaří svým uplatňováním vědomí přerůst pouhý pudový život, tím lépe je připraven pro vědomý styk se svým vyšším Já, protože ono má rovněž povahu neosobní. U koho vidíte schopnost zaujmout se plně pro nějakou věc nebo činnost a zapomenout při tom na sebe a nemyslet přitom na osobní prospěch, o tom můžete říci, že už velmi pokročil na cestě k vědomému věčnému životu. Jóga i křesťanská mystika obvykle zanedbávají tento mezičlánek, podceňují život ve společnosti a pro jiné

jako školu vyššího duchovního života, a to má ve většině případů ten neblahý následek, že i ty nejlepší jógické a mystické praktiky se setkávají s naprostým nezdarem, a to u lidí, kteří nenabýli mistrovství běžného života nebo vyvolávají nemalé obtíže v pudovém životě, který byl předčasně potlačen, místo aby byl využit ve prospěch vyšší cesty. Jóga a mystika jsou cesty, které se hodí pro velmi malý počet lidí jen proto, že příliš brzy abstrahují od běžného života. V Bibli čteme důležitý výrok: „Jak můžeš milovat Boha, kterého nevidíš, když nemiluješ bližního, kterého vidíš.“ Řekněme si to obecně. Lidský život se nedá obejít ani přeskočit. Je tu proto, abychom se naučili napřed na konkrétních situacích řešit problémy nadsmyslného života. Kdo se neukáže být „pravý“ v malém, nemůže se ukázat být „pravý“ ani v nejzávažnějších otázkách věčného života. Ježíš Kristus to ukázal skvěle na svém životě: Do třiceti let rozvíjel své lidské vlastnosti a tím se připravoval na duchovní učitelskou dráhu. Tu pak vykonával jen tři roky a za ní dále rozvinul své lidské možnosti až na nejvyšší hranici, jak je možné jen u vtěleného Boha. Avšak i v této hranici, z hlediska věčné bytosti velmi nízké, řekl, že může za svého života učinit jen málo a že teprve po svém vzkříšení bude moci táhnout všechny.

Dosažení věčného života není možné bez dokonalého soustředění se na něj, a tomuto soustředění se musíme napřed naučit na časných úkolech běžného života. Teprve ten, kdo dosáhne svým způsobem mistrovství ve vycházení z „osobního vědomí“, ten má otevřenou cestu do vědomí nadosobního. To je pojetí mravního života, o němž ti, kdo provádějí hříchy, ani nevědí. Tím si vysvětlíme, proč byli pro věčný život připraveni takoví lidé jako Iotr na kříži, Maří Magdalena, celníci a publikáni, všichni nechvalně proslulí nemravným životem, a nebyli pro něj připraveni farizeové, chvalně proslulí přísným dodržováním všech předpisů Starého zákona. Nestačí plnit i sebedokonalejší výborné mravní předpisy, jsme-li přitom stále sví, nevycházíme-li z „osobního vědomí“, tj. z vědomí, které je vrcholným stavem zvířat. Duchovně narůstáme tím, že se dokonale věnujeme něčemu, co považujeme za správné, a to s takovým soustředěním, že zapomínáme sami na sebe a na svůj osobní prospěch. Nezáleží už na tom zda v očích mravně vyspělých nebo poučených lidí je to jednání bezvýznamné, chybné nebo dokonce nemravné. Dětská hra, prováděná s vrcholnou zaujatostí, je takovou skvělou průpravou pro poznání věčného života. Jakákoliv činnost člověka, při níž její technická stránka v nejširším slova smyslu je zvládnuta do té míry, že není třeba

na ni myslet, je prováděna se zaujatostí na účinek, který přímo dopadá na činitele, je rovněž nepostradatelnou přípravou pro daleko abstraktnější soustředění na věčné cíle. Proto např. Šavel, pronásledující všemi silami následovníky Krista, mohl se stát sám vědomým nositelem věčného života a tím i nejoddanějším žákem Kristovým - sv. Pavlem. Kdyby byl poctivě a soustředěně

nepronásledoval Krista, nebyl by se mohl stát jeho nejlepším apoštolem, přestože promeškal dobu, ve které se mohl s Ježíšem setkat za jeho pozemského života.

7) Indové jsou proslulí tím, že se nevěnují spiritismu a hypnóze, prostě nižším praktikám okultním, které nevedou k přímému spojení s Bohem. Není divu, že jim potom nerozumějí. Jestliže někdo v hypnotickém transu vidí, co dělají protinožci, nepřekonal prostor, jen se volněji pohybuje v prostoru. V hypnóze není dosažitelný stav opravdového překonání času. To je možné, jak dobře autor knihy ví, jen v jógickém nebo mystickém transu daleko vyššího kvalitativního stupně než je hypnóza, neboť člověk neztrácí ani na chvíli vědomí o tom, co dělá a čeho dosahuje, není nevědomým médiem, jemuž potom svědci teprve musí sdělit, co říkal a co patrně zažíval. Při vyšších duchovních stavech, jak velmi správně ukázal autor, existuje jednota mezi poznávajícím a poznáním. Tomu rozsahu vědomí, ke kterému dochází v hypnotickém spánku bez vědomí hypnotisovaného dochází rovněž v tzv. jógickém spánku, v němž se např. stýká žák s mistrem, avšak je si jasně vědom každého pokynu mistra, neztrácí osobní vědomí. Pro tento rozdíl mezi hypnotickým transem a jógickým spánkem (jóga-nidra) si pochopitelně Indové neváží hypnotického transu.

8) Požadavek docílití stavu bez přání je tak náročný, že ani v Indii, kde už znají jógu celá tisíciletí, jen velmi nepatrná část lidí jej dokáže splnit. Právem se tedy můžeme pozastavit nad tím, zdali je užitečné všeobecně doporučovat jógu, která klade tak velké požadavky na člověka, že téměř nikdo je nemůže splnit. Je jisté, že indické kultuře dosud chyběl správný postoj k běžnému lidskému životu, správné pochopení jeho smyslu jako něčeho, co předchází józe a co výtečně vystihl Kristus alegorií svého života. Bez správného využití tohoto mezičlánku mezi zvířecím životem a životem jógina, bude situace pořád vypadat tak jako v Indii, že přibližně jeden z 10 miliónů lidí uskuteční v životě požadavek stavu bez přání a na Západě jeden z 50 miliónů lidí. Ježíš Kristus ukázal, jak je třeba napřed všestranně rozvinout lidský život, jak je třeba usměrnit přání a nakonec teprve - u Něho reprezentovaný smrtí na kříži - se vzdát všeho. Nevyplní-li náboženství tuto mezeru a nedokáže-li převést člověka touto nejdělsí a nejsvízelnější pasáží života, nezbude opravdu nic jiného než se smířit s dalším odcizováním náboženství běžnému člověku, který chce být veden na každém kroku a nikoliv skokem. Tady jsme

u jednoho z hlavních důvodů, proč křesťanství chce a může být kolektivní cestou k Bohu, kdežto individuální cesta je cestou striktně individuální.

Tato poznámka není psána proto, abychom pohrdali indickou moudrostí, nýbrž proto, abychom si nezoufali, že nemůžeme dosáhnout

tak vznešených stavů, které doporučují indiští jóginí nebo v Evropě Mistr Eckhart. Ukazují na ideál a nám zbývá jen doplnit jejich učení podrobnými poučkami o tom, jak se k němu dopracovat. Také by nebylo správné, kdybychom sena stav bez přání dívali jako na cíl, když je to pouhý prostředek k cíli, jímž je vědomě žitý věčný život. Stav bez přání není ani jako stav čistě pasivní, podobný stavu kamene. Stav bez přání je pravý opak tupého civění, která pocházejí z duchovní nevědomosti. Splnění kteréhokoliv z nich nevede k vědomí o vlastní nesmrtelnosti. Stav bez přání je tedy stavem, v němž nemáme žádná nám dosud známá přání, kdy však „z celého srdce, celou myslí a veškerou silou“ upínáme svou vůli k Bohu. Nikdo toho nedokáže, kdo se napřed nevyučí v lásce k bližnímu a vůbec ve správném zacházení se všemi složkami našeho já. Autor si je však toho sám dobře vědom. S. R. Yesudian představuje totiž vzácnou kombinaci křesťana vyučeného v józe. Výtečně nás učí, jaké přání máme mít, abychom se zbavili všech přání v tom smyslu, jak o tom učí indická filosofie.

9) Jde tedy o nastolení nového řádu hodnot než jaký jsme měli dosud. Upozorňuji, že takový nový řád nastoluje jen zdánlivě už i ten, kdo přijme za svůj právě navrhovaný způsob hodnocení. Ve skutečnosti se však dá nastolit jen postupným prohlubováním vlastního poznání. Četba kterékoli knihy o něm může způsobit jen pochopení, s čím se dá začít a jak se má hodnotit, nezbaví člověka dosavadních tužeb. Kdo si o novém hodnocení jen přečte a pouze s ním souhlasí, nedospěl k vlastnímu poznání, pouze přijal cizí poznání za své. Dochází v něm k rozporům, které předtím neznal a nevyrovná se s nimi dříve, než si sám ověří vnitřním pokrokem jejich platnost, přesně tak, jak řekl Kristus: „Nepřišel jsem přinést mír, ale meč.“ Proto Kristus neměl za zlé sv. Tomáši, když se chtěl přesvědčit o tom, co tvrdili jeho přátelé, ale co sám neviděl.

10) Napadne vás asi, že autor zapomíná na utrpení, které přichází bez našeho přičinění z vnějška nebo v podobě chorob. Znalost indického způsobu mne však nenechává na pochybách. Autor na nic nezapomíná. Myslí jen důsledně. Konec konců každé utrpení je způsobováno duchovní nevědomostí a jen zdánlivě přichází zvnějška. Nanejvýš může vzniknout jako následek už minulé a překonané nevědomosti.

11) Nezapomeňme, že autor vykládá indický způsob myšlení, kdežto cestu křesťanskou předvádí až v druhé části knihy. Kdo se nedovede smířit s pojmem „převtělování“, ten nechť poslední větu čte takto: Stav bez přání nás osvobozuje od smrti, přesně podle slov Kristových: „Amen, pravím vám, že mezi vámi jsou mnozí, kteří neokusí smrti.“ Kdo se zařídí podle pokynů Kristových, znovuzrodí se během pozemského života z vody a z ducha a vejde už během života v těle vědomě do věčného života - do království nebeského, takže potom nastavší smrt

nebude pro něho už smrtí v našem běžném slova smyslu, protože on už mezitím bude žít vědomě v oblasti jsoucna, kde se neumírá.

12) V tomto smyslu zlem v rámci vesmíru můžeme nazvat jeho konečnost, která se ovšem nikde nevyskytuje tak zřetelně a citelně, jako u živých tvorů a zvláště u člověka. V živých tvorech a zvláště u člověka dospívá vesmír do stavu krize, že totiž procesy vzniku, růstu, stárnutí a smrti probíhají v nich vzhledem k těmže pochodům v celém vesmíru nesrovnatelně rychleji. Člověk musí řešit v letu, co v celém vesmíru se řeší zdánlivě vstojem, ve stavu měnícím se tak pomalu, že dlouho se lidé domnívali, že vesmír je věčně neměnný. Konečnost vesmírná se projevuje u člověka, jako v jeho součásti, nejrůznějším způsobem, různými změnami a proměnami v jeho životě a jeho okolí a posléze smrtí. Protiv širokém slova smyslu za zlo můžeme považovat všechny změny v lidském životě, které nevedou k osvobození od smrti a za osvobození od zla můžeme považovat všechny vědomě navozené změny vedoucí ke vstupu do věčného života, nezávislého jak na prudkých změnách živočišného, tak i na pomalých změnách mrtvého světa. Osvobození přináší vymanění z hranic vesmíru a všeho dočasného.

Vesmír ve svém vývoji spěje ke kritickému stavu člověka nebo ke stavu jemu obdobnému, protože právě v povaze tohoto stavu je klíč k překonání začátku a konce, k překonání vývojových poměrů, klíč k absolutnímu životu.

Člověk sice disponuje týmiž silami, které existují ve vesmíru, jenže v člověku jsou tyto síly ve stavu pohotovosti, a to jak vlivem oněch klamných, malých já - a to je fáze vývoje, kdy se tyto síly ještě vzájemně střetávají, konkurují si, čímž se vytváří něco, čemuž jsme zvyklí říkat osud - tak i vlivem vyššího Já, které obstarává celkovou režii probíhajícího časoprostorového děje s věčným cílem, který jen ono má na mysli, může-li se to tak říci.

13) A nutno říci, že teprve složitá struktura živé hmoty člověka má schopnost, zrcadlit tolik božího světla, které by dostačovalo k tak velkolepému uvědomění, že je možno s tímto světlem nastoupit cestu ke zdroji všech jeho paprsků - k Bohu. Tato úvaha nás vede k závěru, že lidské tělo je svým způsobem vyvrcholením vývoje vesmíru. Každá složka těla se nějak ve vesmíru vyvíjela, než se všechny funkce tělesných orgánů spojily v jediném lidském těle. Nejenom šedá mozková kůra, ale i každý tělesný orgán, ba každá živá buňka, mají význam pro harmonický duchovní vzestup, nebo jak autor říká, pro rozšíření sebeuvědomění.

14) Toto tvrzení nám připadá být přehnané. Nezapomínejme však, že celý vesmír se vyvíjí, a tedy žije. Rozdělení na organický a anorganický

svět odpovídá jen stupni dnešního vědeckého poznání. Spíše by se mělo mluvit o nižším a vyšším stupni života.

15) Dalo by se to říci také takto: Je sice jen jedna láska, ale různě omezená stavem poznání. Člověk žijící jen pro své oddělené já, nepoznává jiné spojitosti než pomocí tohoto já navázané. A proto omezené lidské já má jen omezenou schopnost spojovat se s jinými já, a nadto ještě velmi těžkopádně, není divu, že jeho láska je velmi úzká.

16) Toto ujištění platí jen tehdy, když se někdo řídí jen tím, co radí Yesudian, a když nepodcení všechna jeho varování. Nelze postupovat lehkomyšlně. I běžný lehkomyšlný život je velmi nebezpečný.

V těchto rádcích se praví, že každá jóga různými prostředky vede k jedinému cíli, k vědomě žitému podílu na věčném životě.

Často se však zapomíná, že celý lidský život probíhá za podmínek, které vzhledem k nižším tvorům lze nazvat optimálními podmínkami vrůstání do nesmrtelnosti. Nevíme-li o tomto privilegovaném postavení člověka a o pravém smyslu jeho života, těžko se chopíme všech prostředků, které nám nabízí život na cestě k věčnému životu. Naopak, jak správně Yesudian radí, považujeme-li lidský život, i ten nejprostší, za jógu, tj. za cestu ke spojení s vnitřním Já, můžeme začít s ním hospodařit jako s nejcennějším prostředkem na cestě k věčnosti. Kdo neumí v tomto smyslu správně hospodařit se svým běžným životem, marně se namáhá něco dokázat jakýmikoliv jógickými praktikami. Jeho způsob života míří jinam, než jóga, kterou nastoupil. Jinak řečeno: Účinná je jenom jakási integrální jóga, tj. vědomé zapojení celého života do nejvyššího cíle, a to beze zbytku, abychom neseseděli na dvou židlích, abychom si zbytečně nestavěli do cesty rozpory. Yesudian je jeden z mála autorů, kteří právě takto pojmají jógu a život.

17) Už několikrát jsme v této knize četli pojem „dosažení blaženosti“, avšak dosud nebyl přímo vysvětlen. Stav uvědomění si nesmrtelnosti přináší také nejvyšší možnou blaženost. Jedno se nedá oddělit od druhého, protože dosažení vědomí nesmrtelnosti představuje spojení

s Bohem, návrat do otcovského domu, spojení s podstatou boží, a s Jeho moudrostí i s Jeho věčnou blažeností. On je jednota, nelze tyto podstatné části věčného života od sebe oddělit. Protože však tomu tak je, nelze nejvyšší blaženost zažívat bez současného poznávání věčného života a věčné pravdy. Kdo zažívá nějakou, třeba vyšší, tj. zevními podněty nevyprovokovanou blaženost, avšak nerozšiřuje přitom své vědomí zmíněnými oběma směry, neměl by být se svým stavem spokojen. Není to „dosažení blaženosti“, o kterém mluví autor této knihy. Řekl nám už, že pocítujeme velkou radost, když konáme vůli vnitřního

Já, která je však jen stupněm na cestě k věčné blaženosti, která, je-li jí dosaženo, ožije v našem nitru s naším vědomím bez ohledu na zevní okolnosti, v nichž se nacházíme.

18) Autor má na mysli neúčinnost bezmyslenkovitého mechanického vykonávání příkazů, jimž nerozumíme, které nejvýš tradičně ctíme. Víme, jaký boj sváděl Kristus s lidmi, kteří bezduše plnili příkazy, kterým vůbec nerozuměli, a proto je plnili též naprosto zvrhlým způsobem. Židé mu např. měli za zlé, že léčí v neděli, když se má odpočívat!

Sebedelší modlitba, je-li odříkávána bezduše, bez vnitřního porozumění, nevede nikam a je zbytečným mrháním časem. Totéž platí o všech jógických cvičeních a veškerém soustředování, které se dělá jen jako povinnost. Lidé se potom diví, proč těmito praktikami nemohou překonat určitý, poměrně nízký stupeň duchovního poznání. Totéž platí o životě, který je žit bez zaujetí, o činnosti dělané jen s malou soustředěností. Jsou špatnou přípravkou pro duchovní život. V tom je právě nejtěžší stránka duchovního vzestupu, že se člověk musí napřed ukázat dobrý v malém, z hlediska duchovního hodnocení podřadném, ale z hlediska jeho nevědomosti velmi důležitém, a teprve potom se může nadít úspěchu ve vznešenějším. Kdyby tomu tak nebylo, neměl by život, žitý bez hlubšího duchovního poznání, žádný význam a nebyl by mohl Ježíš při obrácení hodnotit život prostitutky Maří Magdaleny jako dobrou přípravku pro vyšší duchovní život. Neschvaloval tím prostituci, nýbrž takový způsob života, který je žit s velkým zaujetím. Je to umění, které málokdo dokáže, umět toto zaujetí pro úkoly časné přenést na úkoly věčné. To ovšem neznamená, že fanatik má přednost před člověkem mírným a střídmým. To už jsou vyšší vlastnosti postavené na vyšším způsobu hodnocení, tedy na vyšším stupni poznání.

19) Není zbytečná poznámka, že nelze obětovat nic, co se člověku nabízí k volnému použití a do čeho nedorostl. Všeobecně o obětování čehokoli platí, že jen taková oběť má význam, tj. jen taková přináší vzestup, která vede k velkému sebezáporu, tedy oběť velkodušná, nikoliv malicherná! Kdyby např. dítě nebo od přirozenosti frigidní člověk obětoval svůj milostný život, byla by jejich oběť nepatrná, malicherná. Když svůj milostný život obětovala Maří Magdalena, byla její oběť opravdu velkodušená a podle toho vypadaly její následky.

20) Jistěže mistr neopomenul říci, že tím srdcem, na které se má žák koncentrovat, není anatomické srdce, nýbrž duchovní srdce uprostřed prsou.

21) Jen pro upřesnění pojmů bylo by dobře říci, že Indové dobře rozeznávají mezi „rájem“ a „nebem“. Ráj považují za přechodný stav, z něhož se nejen dá, ale i musí spadnout, kdežto nebe je stav trvalý.

Yesudian se příliš přizpůsobuje našemu nepřesnému způsobu myšlení, neboť u nás těžko někdo dělá rozdíl mezi rájem a nebem. Stejnou chybu dělají i běžní muslimové. Kdyby měl Yesudian rozlišit oba pojmy, rozrostlo by se mu neužitečné dílo o mnoho dalších stránek. Výklad, který už předcházel, by byl mnohem komplikovanější. Takový by byl i pád z ráje. Dílo opravdu není třeba zatěžovat těmito pojmy. Komu však vadí tato nepřesnost, nechť si uvědomí, že Yesudian zatím zjednodušuje výklad tím, že činí rovnítko mezi nebem a rájem, kdykoliv se mu to hodí. Dobře však ví o této chybě, protože říká, že není návratu z místa, kam jsme dospěli, kdežto pád z ráje je možný, ba je nutný, protože je to mezistupeň sestupu do stvořeného. Jest dokonce možné vždy znovu se na tento mezistupeň vyšplhat a znovu z něho spadnout. Je to náhražka nebe, právě jako život na zemi je náhražkou věčného života.

Poslední větu, k níž se vztahuje tato poznámka bychom tedy měli číst: „Cesta skrze mé vlastní „Já“ vede mne zpět do nebe, k Bohu.“ Autor má však také pravdu, že napřed se ocitáme na mezistupni, v ráji, ale to není cíl, ba je to velmi nebezpečný stav, protože bych v něm mohl najít zalíbení, avšak musel bych z něho spadnout. Znamenalo by to velké rozčarování. Celá střední část extatické mystické cesty je protkána opakovanými pády z ráje, ze stavu citované extáze zpět do stavu oddělenosti vědomí od Boha. Vzpomeňte, jak se třem apoštolům na hoře Tabor nechtělo zpět z tohoto stavu do stavu lidského osobního vědomí.

22) Snad ještě přibližnější by byl pojem „BÝT VE VŠEM“, protože žijí-li ve stavu osobního, odděleného vědomí, obvykle se ztotožňují s tělem, cítím se být člověkem, který má tělo a za hranicemi tohoto těla už všechno zná jen méně, může mu to více či méně, ale vždy přechodně patřit. Kdežto ve stavu spojení s nesmrtelným Já vychází z toho Já jako ze sebe, a protože toto Já není od ničeho živého i neživého odděleno, odtamtud je člověk se svým takto rozšířeným vědomím ve všem. Je mu přitom poskytována zvláštní milost. Svými smysly a rozumem se ustavičně stýká omezeně se zevním světem, ale přes živou spojku se svým vnitřním Já se stýká neomezeně se vším, přičemž ten oddělený má právo výběru, s kým se chce setkat přednostně, na koho a na co chce upřít pozornost. To ovšem je už stav vyplývající z nirvány. V něm je nutno dosáhnout naprostého zničení všech myšlenek, aby si jej člověk uvědomil jako svůj pravý stav bytí, který stále jest, bez ohledu na to, co mezitím nastává a co se mezitím ruší.

Toto bylo třeba říci, protože mystická smrt představuje zničení omezenosti a nabytí absolutní svobody.

23) Dosavadní pocit já byl klamným pocitem já, byl zdrojem veškeré nevědomosti, neboť jak již bylo vysvětleno, ztotožnil jsem se s něčím, co nebylo mým pravým já, ztotožnil jsem se se stínem pravého Já.

24) Ostatně znám u nás v ČSSR člověka, který všechno snažení o poznání vlastního Já bral velmi vážně. Domníval se také, že ke správnému soustředění potřebuje zvládnout tělesnou pozici. Ačkoliv byl mlád, nepodařilo se mu ji zvládnout ani po dvou měsících tak, aby při ní neměl nepříjemný pocit a především pocit těla, kterému se činí násilí. I když navenek pozice připadala každému zevnímu pozorovateli jako zvládnutá, jaksi vnitřně zvládnutá nebyla. A tu se dotyčnému člověku ve snu zjevil jógin, řekl mu, že ví jak dlouho se hmoždí s pozicí a nabídl mu svou pomoc. Posadil se proti němu do lotosové pozice a vyzval jej, aby ji rovněž zaujal. Pak vztáhl ruce, chytil ho za ramena a začal provádět s jeho trupem mírný krouživý pohyb, až v jednom okamžiku veškeré napětí v údech žáka povolilo, on přestal cítit jakýkoliv odpor v nohách a připadalo mu, jakoby vůbec tělo neměl. To byla správně zvládnutá pozice. Jógin hned s jemným úsměvem zmizel. Když se ten člověk probudil - a probuzení nastalo téměř okamžitě - hned ze zvědavosti zkoušel, zdali sen nebyl jen věcí představy. Zaujal pozici se stejnými potížemi jako dříve, ale protože si dobře pamatoval onen krouživý pohyb trupem ze sna a věděl, v kterém bodě kroužení nastalo ono uvolnění v údech, provedl je, a výsledek byl tentýž, jako ve snu. Nohy se přímo rázem uvolnily do takové polohy, ve které je vůbec necítil, tělo se stalo lehkým jako vánek a soustředění v této pozici bylo o to snazší, že opadl pocit tělesnosti. Přesto dotyčný mladík dále pozici neprováděl, protože tentýž pocit odtělesnění se od té doby dostavoval i v pozici v leže, čemuž dříve nebylo. Dosahoval kvality soustředění, o které se mu dříve ani nesnilo. Mám mnoho důkazů o tom, že jóginí mají schopnost zasáhnout na kterémkoli místě světa a že jsou podivuhodně informováni o všem, co kdokoli vážného podniká na cestě za poznáním vlastní nesmrtelnosti. Myslím, že by vás mělo spíše udivovat, kdyby tomu tak nebylo, protože, jsouce spojeni s vlastním Já, dosáhli samočinně spojení se všemi Já ostatních lidí.

25) Toto stanovení cílů Yesudianových v Evropě je vyjádřeno skromně. Z jeho spisu „Sport a jóga“, kde popisuje principy hatha-jógy a z jiných pramenů víme, že je tu hluboká souvislost mezi tím, co v Evropě děláme na poli tělesné výchovy, jaksi samoučelně, především a často jen pro dosažení špičkových sportovních výkonů, a co by si přáli, abychom dělali, mistři jógy v Indii. Yesudian sice praví, že jeho duchovní mistr ho poslal do Evropy - a poslal ho tam za celoživotním úkolem - nezapomínejme však, že takový mistr, který je v úzkém a živém spojení se všemi lidmi toho druhu a přitom zná potřeby lidstva na celém světě, nejednal o své vlastní újmě, z nějaké osobní umíněnosti, že by si zamlouval, že právě ten a ten jeho žák půjde na zkušenou do Evropy. Dnes Hatha-jóga, především vlivem indických

jóginů, je v Evropě i v Americe velkou módou, a je to věc záměrně z Indie řízená. Poodhalme ti trochu závoj.

Na rozhraní tohoto století lákali duchovní činitelé Evropy na turné kolem tohoto kontinentu Swami Vivekánandu, známého indického mistra jógy. Tehdy Vivekánanda (viz o tom Romain Rolland: *Mystický a činný život dnešní Indie*, díl II.) odmítl jezdit a kázat po Evropě s podotknutím, že k tomu ještě neuzrála doba. Mluvil tehdy o padesáti letech materialismu, kterými bude muset Evropa projít, aby byla dobře připravena na duchovní přerod. Řekl také, že na Západě budou mít duchovní nauky daleko širší a hlubší dopad než na Východě, protože tu bude lépe připravena hmotná základna. Poukazoval na hladem a nemocí podlomené zdraví miliónů východních lidí a srovnával, že situace na Západě je daleko lepší. Zdravé tělo, řekl tehdy, unese větší duchovní poznání. Nesmíme podceňovat kulturu obrácenou ke zvýšení životní úrovně. Je to dobrá příprava pro duchovní sémě. Indie na Evropu nezapomene.

Indie nezapomněla. Vivekánanda je dávno mrtev, ale jeho duch plní slib, který dal. Yesudian je důležitým článkem v tomto řetěze následků, které vedou k vyššímu poznání v Evropě.

26) Snad by bylo dobře přece jen si podrobněji vysvětlit, co je to získat nesmrtelnost sebeuvědoměním.

Běžně si uvědomujeme jen existenci odvozeného já, a s tím se ztotožňujeme, v nejlepším případě tělo považujeme za jeho majetek. Protože toto odvozené já, kterému autor tohoto spisu říká plným právem klamné já, vzniklo a rozvinulo svůj individuální život, je ustavičně závislé na bohatosti smyslového, rozumového a citového života, protože je živo jen z paměti o minulosti, je pochopitelné, že s úpadkem paměti, smyslové a rozumové činnosti upadá i ono a že jednou umře právě tak, jako před tím umře tělo.

Použijeme-li však tohoto odvozeného vědomí k tomu, abychom se s ním odebrali nikoliv do zevního světa, nýbrž zpět ku prameni odvozeného vědomí a podaří-li se nám odvozené vědomí spojit se zdrojovým vědomím, které je za naším klamným já a z něhož klamné já ustavičně bere uvědomovací sílu, pak nastává to, čemu autor této knihy říká dokonalé sebeuvědomění. Pak si totiž člověk uvědomuje, kým je, že je nesmrtelným Já, z něhož prýští život jeho klamného já - klamného proto, že je považujeme za své pravé já, a proto s ním naše vědomí umírá. Kdyby se naše vědomí spojilo s věčným Já, neumřelo by, ale žilo by s Ním navěky. To je jediný způsob, jak lze získat nesmrtelnost.

(27) Německy nesobectví je „Selbstlosigkeit“. To slovo by se dalo přeložit do češtiny též „nezištnost“, ale obojí překlad je málo výstižný, vzhledem k tomu, co měl pod tímto slovem na mysli autor. Zajisté jednání prvních jezuitů bylo jak nesobecké, tak i nezištné. Vyzařovalo

však z něho ještě něco jiného, hluboké vnitřní poznání založené na zbavení se sebe samého“, na „jednání bez sebe,“ na „neosobním jednání“.

Dospěje-li člověk ve svém vývoji tak daleko, že se svým vědomím přejde do vědomí vnitřního Já, tj. spojí své osobní vědomí s vědomím božského Já, pak objeví, že všechno vlastně vždycky dělal ze síly, která prýštila z tohoto nesmrtelného Já, jenže s ní pořizoval podle zdání svého osobního (klamného) já. Takovému jednání říkáme osobní jednání. Po vědomém spojení s nesmrtelným Já však člověk může jednat podle vůle boží, protože ji poznává. Jedná-li podle ní, nejen posiluje stav spojení se svým Nadjá, nýbrž i zažívá velké vnitřní uspokojení, které je totožné s tzv. stavem blaženosti. Takové jednání je pochopitelně neosobní, nesobecké, protože nebere ohled na osobu skrze níž se projevuje, nýbrž na vůli boží. Toto jednání měl na mysli autor jezuitů. Dokonalého nesobeckví nelze dosáhnout bez živého spojení s nesmrtelnou podstatou člověka. Dokonce tam, kde došlo k takovému spojení např. v extázi, ale po ní, jak to bývá, toto spojení se téměř zrušilo, není záruka nesobeckého, vpravdě odosobněného jednání.

28) Jen pro časový pořádek budiž zde uvedeno: Descartes (1596 - 1650), francouzský filosof, matematik, fyzik, napsal *Discours sur la methode*, jehož vliv byl značný. Jansenius, biskup z Ypres ve Francii (1580 - 1638), kázal odchylně o milosti boží, takže katolická církev jeho učení (jansenismus) považuje za kacířské. Pascal (1623 - 1662) francouzský učenec, geometr, fyzik, ve svých spisech *Les pensees* popisuje, jak zažil duchovní osvícení. Voltaire (1694 - 1778) jeden z nejplodnějších francouzských spisovatelů a básníků, volnomyšlenkář, jeden z předních encyklopedistů. Sv. Ignác z Loyoly (1491 - 1550), španělský šlechtic, zakladatel řádu Societas Jesu - jezuiti. Francouzská revoluce začala 1792.

29) Toto vidění sebe v jiných se dá opravdu uskutečnit, není třeba se do něho jen vmýšlet nebo věřit, že tomu tak může být. Jakmile se svým zevním, tzv. klamným já, tj. s vědomím, jak je nyní všichni známe, odejdu do vnitřního Já, do své nesmrtelné podstaty, pochopitelně odtamtud mám přístup ke všem malým já všech lidí, neboť, jak krásně ukázal na začátku knihy *Yesudian*, všechna klamná já berou ustavičně svůj život, tj. svůj pocit osobního, odděleného vědomí z jediného bodu, z jediného nesmrtelného Já, jímž je Kristus. Bylo by chybné domnívat se, že takového stavu je možno dosáhnout jen v samádhi nebo v extázi. Dosažení tohoto stavu v samádhi představuje jen začátek, jen jakýsi laboratorní pokus, avšak tento stav není určen k vědomí o zevním světě, nýbrž je určen pro život vůbec, je to budoucí stav lidstva, do kterého všichni spějeme, třebaže zatím jen jednotlivci do něho už dospěli. Nemělo by smyslu, aby byli lidé lidmi, kdyby

na konci jejich vývojové dráhy neexistoval tento stav, který úzce souvisí s vědomím nesmrtelnosti.

30) Dokud si člověk žije ve svém odděleném vědomí a neuvědomuje si své spojení s božským Já, vypadá to asi tak, že sice z božského Já ustavičně čerpá - dostává sílu ke svému životu vedenému s pocitem oddělenosti od všeho i od božského Já, avšak všemi duševními silami působí navenek, nikoliv zpět do zdroje svého života, do božského Já. Může i tak blahodárně působit na své okolí, ale je to působení velmi pracné a velmi omezené, protože vždycky osobní. Uskuteční-li však člověk vědomé spojení mezi malým, odděleným klamným já a božským Já, plyne jeho vědomí nejen navenek, nýbrž i do tohoto nesmrtelného Já, společného všem lidem. Pak už není možno něco dělat, něco myslit, aniž by se to přes toto vnitřní Já nepřenášelo na ostatní lidi, ani jen v míře, jak jsou schopni to zachytit, jak jsme naladěni na vlnu, na které se vysílá z onoho malého já spojeného s vnitřním Já. To je ovšem velké omezení, přesto však je to úžasné rozšíření akčního radia lidské činnosti za všechno, co člověk dělá a myslí.

31) Budete se asi divit, ale je tomu doslova tak: Mluví k nám všem, kteří si neuvědomujeme svoji nesmrtelnost, stále tak, pouze s tím rozdílem, že nevidíme jeho osobnost. Žijeme-li totéž v čase a prostoru, zažíváme-li určité události, prožíváme děj, je to ustavičný nepřetržitý zážitek podobenství bezčasové a bezprostorové věčnosti, který je spřádán jaksí na jejím okraji pro dav, aby jí aspoň svým způsobem rozuměl. Ježíš představuje dokonalé vtělení boží na úroveň lidskou, neboť se uměl přizpůsobit úrovni všech, k nimž mluvil. Obdobně jedná božské Já v každém člověku (tvoru). V rostlině se sděluje jen do té míry, jak potřebuje rostlina a ve všech tak, aby jim neškodil, nýbrž přispěl k trvalému, i když pomalému vývoji. Jenže v každém tvorů má toto boží působení jediný potenciál, kdežto Ježíš tento potenciál měnil podle potřeby těch, se kterými jednal. Nastoupíme-li cestu do Otcovského domu, dokážeme postupně podobenství věčnosti, které zažíváme v podobě plynoucího života a jeho poměrně trvalejšího prostředí, převést nazpět do pravdy a pravé skutečnosti, ze které děj, prostor a čas vyplynul. Pak nejen porozumíme vnitřnímu smyslu všeho, co se děje v naší mysli, s námi a kolem nás, nýbrž i správně poznáme svou osobní úlohu. Zdánlivě složité dění se nám stane jednoduchým, odpadnou starosti s tím, co počít, čeho zanechat, jak pomoci atd., a to mluvím jen o nepodstatných, protože snadno srozumitelných důsledcích. Daleko důležitější je, že nakonec skrze děj života se ustavičně spojujeme s věčností a jsme jiným schopni toto spojení přiblížit.

32) Byla tady ještě jiná důležitá příčina vždy znovu přetrhovaného živého předávání duchovních zkušeností. Církev neznala a neuznávala osobní předávání zkušeností, tj. přenášení zkušeností převáděním na jiného, jak to činí indiští jóginí. Je na příklad nemožné, aby se v Evropě stalo něco podobného jako Vivekanándovi. První impuls mu dal Ramakrišna přímo hrubým, ale záměrným dotykem na prsou, po němž se Vivekánanda ocitl prvním vytržení, podruhé před smrtí mistrovou si Vivekánanda přišel sám pro další požehnání. V Indii je to technika tisíciletými zdokonalovaná, pomocí níž se předávají zkušenosti z mistra na žáka. Tuto techniku ovládáme v Evropě buď velmi nedokonale, nebo si vůbec netroufáme ji použít. Přece však toto předávání duchovních zkušeností je známo a trvale probíhá i v Evropě. Yesudian ani neměl příležitost se setkat s někým, kdo je na sobě zažívá, protože toho neměl zapotřebí. Nemá-li dnes např. sv. Terezie z Avily hmotné tělo a nemůže-li ji už dnes nikdo postavit před inkviziční soud, může předávat svou duchovní zkušenost každému, kdo k ní dozrál. Ona to činí a činí to všichni, kdo zvítězili a jejichž cesta je podobná cestě někoho z nás. To je to, co se nazývá v modlitbě Věřím v Boha „obcování svatých“, jak o něm Yesudian dobře ví. Jenže toto obcování, tento styk neprobíhá jen mezi svatými a Bohem, nýbrž mezi svatými a všemi, kteří potřebují jejich pomoci. Je to někdy z taktických důvodů pomoc anonymní, vždycky odosobněná, každému z těch světců jde o věc, nikoliv o osobní prestiž. Je tu však přece jen určitý kvantitativní, nikoli kvalitativní rozdíl v tomto způsobu zasvěcování od „mrtvých“. Žijící světec vždycky může učinit více, to znamená konkrétněji zapůsobit nejen silami čistě duchovními, ale i silou svých nervových středisek v živém těle, zkrátka kombinuje mystické síly s magickými silami, jejichž nositelem je lidské tělo a lidská mysl.

Yesudian správně říká, že po stránce duchovní jsme příliš mladým kontinentem, i když zasvěcování živým předáním zkušenosti bylo už zde v Evropě na vyšším stupni v předkřesťanských dobách, např. u starých Keltů nebo Řeků, než je dnes, a jeho začátky se ztrácejí v nedohlednu. Není pravděpodobné, že by si byli z naší společné pravlasti přinesli duchovní zkušenosti jen Indové, kdežto my ostatní, kteří jsme se stěhovali na opačný konec kontinentu, že bychom si nepřinesli nic, nebo cestou všechno ztratili. Yesudian správně praví, že kdyby někdo procestoval Indii křížem krážem, sotva by mohl říci, že ji zná. Evropa je oblast s velkým počtem obyvatel a s ještě většími vzdálenostmi mezi jednotlivými národy, i když jsou to vzdálenosti nikoli geografické, nýbrž politické, jazykové apod. Proto je těžko správně usoudit, co to Evropa je a jak vypadají její skryté rezervy. Chceme-li se v Indii setkat se světce, víme, že máme jít třeba na Arunačalu. Taková místa a soustředění světců ovšem v Evropě nejsou, a to je jenom proto, že by byla dávno vyprázdněna a zhlazena z povrchu zemského. To tedy neznamená, že ašramy nebo kláštery jsou jediným vhodným způsobem soustředěného

a nerušeného způsobu předávání duchovních zkušeností. Nepochybuje, že v Evropě se musí umět světci chránit proti daleko většímu počtu vetřelců než indiští jóginí v ašramu, např. proti nežádoucím myšlenkovým a hmotným komunikacím, proti nenávisnému postoji vůči všemu, co zavání náboženstvím, který jde až k pronásledování, společenskému degradování, zbavení možnosti obživy, žalářování atd. Proto se nemohou hlásit ani k Yesudianovi, když k nim přijde na návštěvu, ačkoliv by to bylo pro obě strany jinak velmi užitečné. Yesudian se mýlí jen v jediném, že si myslí, když už se pro duchovní poznání v Evropě neupaluje, že se nenašly rafinovanější prostředky, jak se zbavovat nepohodlných lidí s nepohodlným poznáním.

33) To je ovšem velmi zjednodušující pohled na věc, který je dostačujícím z hlediska nauky o převtělování. Je pravda, že většina lidí po smrti nějakou dobu spí, ale probudí se dříve, než se znovu vtělí na zem. Pro vývoj je ovšem důležitý život v lidském těle a nikoliv život mezi zrozeními na svět, i když lidé odtělení, tj. po hmotné smrti a před novým narozením na svět, nám podávají zprávy o tom, že se vyvíjejí i tam, na onom světě. Poučme se od těch tažných ptáků. Mají své pravé sídlo jen u nás, zde se množí, zde vyvádějí mláďata z hnízda, kdežto tam, někde na jihu, nehnízdí, tam nežijí svůj hlavní život. Život v astrálu po smrti se podobá svou důležitostí životu stěhovavých ptáků na jihu. Jemnější tělo astrálu však přežívá v každém případě hrubší tělo hmotné a s ním přežívá i klamné já. Spánek po smrti trvá jen tak dlouho, než se klamné já instaluje v těle, ve kterém před tím nesídlilo jako ve svém hlavním těle, nýbrž jen ve spánku. Proto se také člověk po smrti chová, jako když spí a probouzí se v astrálu, jako se probouzí ráno. Teprve postupně shledává, že jeho tělo má jiné vlastnosti. Myslím však, že opravdu do rámce této knihy podrobnější rozbor posmrtných stavů nepatří. Jisto však je, že klamné já, které se ztotožňovalo zde na zemi s hmotným tělem a po smrti s jemnějším tělem astrálním, umírá právě tak, jako vzniklo, nepřevtěluje se. A tak jsme se dostali ke zjednodušení, která vyslovil Yesudian, a která vyslovuje rovněž Bible.

34) I to je velmi zjednodušující pohled na věc, který postačuje pro knihu určenou pro širší veřejnost. Víme, že např. Ramakrišna první fází svého spojení s božskou Matkou Kálí také prožíval jako lásku ke všemu. Spojení má však kromě toho stránku věčného bytí a stránku universálního poznání. Je pochopitelné a omluvitelné, že Yesudian takto zjednodušuje, neboť jako křesťan zákon lásky považuje za první a proto také spojení skrze ni za podstatné.

35) „Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale neměl lásky, jsem jen zvučící kov a hlaholící zvon. A kdybych měl dar proroctví a věděl

všechna tajemství a měl poznání a kdybych měl všechnu víru, takže bych hory přenášel, ale lásku neměl, nejsem nic. A kdybych rozdál všechnen svůj majetek na pokrmy chudým a vydal své tělo k spálení, ale lásky neměl, není mi to k ničemu.

Láska je trpělivá, dobrotivá je láska, nezávidí, láska se neholedbá, nenadýmá se, nejedná nevhodně, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nepřiřpočítává zlo, neraduje se z křivdy, raduje se však s pravdou. Všechno omlouvá, všemu věří, všeho se naděje, všechno vydrží. Láska nikdy nenapadá. Ať jsou to proroctví, pomínou, ať jsou to jazyky, přestanou, ať je to poznání, pomine. Vždyť jen částečně poznáváme a částečně prorokujeme.

Ale až přijde to dokonalé, zmizí, co je částečné.

Když jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, slyšel jsem jako dítě, usuzoval jsem jako dítě. Ale když jsem se stal mužem, odložil jsem, co bylo dětinné. Nyní zajisté vidíme v zrcadle, v záhadě, ale jednou tváří v tvář. Nyní poznávám částečně, ale jednou poznám tím způsobem, jakým též jsem poznáván. Teď však trvá víra, naděje, láska, tyto tři, ale největší z nich je láska.“

(I. Kor. 13. kap.)

36) Příkladem byl měl být právě Kristus, který řekl, že nepřišel zrušit Starý zákon, nýbrž naplnit.

37) Tady bych si dovilil malé doplnění textu. Nebylo nic snazšího a je to velmi pochopitelné, jak se to stalo pro toho, kdo ví, jak v jezuitském řádu připravují missie na zcela vědeckém základě. Když první misionáři v Indii uspěli jen částečně a převážně mezi nižšími a nejnižšími kastami, vyvodili z toho v evropském vedení řádu všechny důsledky. Pozvali si do Evropy hrstku brahmínů, které se jim podařilo získat pro křesťanství, s tím, že nemusí nijak slevit ze své dřívější víry a k nim do učení poslali řadu mladých evropských mnichů. Nejlepšího z nich potom vyslali do Indie s přesnými dispozicemi. Co se týče posvátných textů, ty už měli opsány, a byly jim v Evropě k dispozici. Tehdy je nepřekládali - také z bezpečnostních důvodů - do evropských jazyků, nýbrž postupovali tak, že ten, kdo je měl číst, musel se naučit sanskritu. Tím se také chránili před církevními soudy, inkvizicí atd. Beztak neunikli zrušení svého řádu, který teprve později byl zase povolen.

38) Tento postup dokonalo odpovídá indickému způsobu myšlení a tomu, čemu bychom u nás říkali „náboženská reformace“, která v Indii ustavičně probíhá, co Indie je Indií. Nehledají se chyby v původních starých textech, ve Vedách, nýbrž tyto texty se znovu vykládají v tzv. Upanišadách, které vznikají ustavičně. Učení velkých světců takovým způsobem ustavičně poskytuje základní pravdě nový,

době srozumitelný háv - Upanišády jsou šatem Pravdy, která se musí převlékat do stále nových šatů, aby se nelišila od úrovně vědomí žijících lidí. Tomu jsme se v křesťanství nenaučili. Kdekdo opravuje Bibli nebo při nejlepším obchází některé její myšlenky, se kterými si neví rady, a zdůrazňuje jen některé, které mu připadají ještě živé a platné, a tak vzniká kacírství v pravém slova smyslu, že totiž část se vydává za celek a tím se i celku dává nový, naprosto pokřivený význam. Je vidět, že jezuité by byli aspoň pro Indii dokázali psát Upanišády, které už dávno měly vznikat i pro Evropu.

39) Bude vás zajímat, že měl žáky i v Evropě a že je osobně vedl, přestože dlel v Indii. Svědkové toho dodnes žijí v Československu a v některých jiných evropských zemích. Žáky získal osobním stykem za svého krátkého pobytu v Evropě, kdy se také přišel podívat na evropské křesťany - také byl zklamán jejich stavem. Své žáky v Evropě vedl tak, že s nimi navázal napřed osobní raport (kontakt), vysvětlil jim, jak mohou s ním získat kdykoliv osobní spojení a pak už je z Indie na dálku vedl, dával jim rady do života, viděl i do duší jim blízkých lidí, znal jejich osud, dovedl je svou silou léčit, dokud měl hodně životnosti. Tak si bylo možno udělat představu o tom, proč ve skutečném ašramu není nemocných. Je např. zajímavé, že když sám nemohl zasáhnout ve prospěch zdraví žáka, udal mu adresu lékaře, který jej dokáže vyléčit. Jak mohl znát v Indii adresu určitého lékaře v Praze? Své rady podával svým žákům v jakémsi polospánku, aby nepřekáželi svou vůlí a těkavými myšlenkami jeho působení. Tomu se říká v Indii jóga-nidra. Je znám případ, kdy jeden žák nesnesl sílu vědomí, kterou do něho přenášel mistr Sundar Singh. Kdykoliv zasáhl mistr do jeho chabého vědomí, vytratilo se a zmizelo, z žáka se stalo pouhé medium, trpný zprostředkovatel, který mluvil anglicky jako Sundar Singh, říkal přesně, co Sundar Singh v Indii myslel a převáděl do jeho vědomí, ale sám nevěděl, co říká. Někdo musel zaznamenávat mistrova slova a teprve pak po návratu žáka do normálního vědomí mu je přetlumočil. A opět podivuhodným způsobem se Sundar Singh staral o to, aby se zlepšilo spojení mezi ním a žákem. Věděl, kdo by žákovi dovedl poradit, jak má zabránit úniku vlastního vědomí tak, aby přímo vnímal, co mu Sundar Singh vykládá. Věděl o těch, kdo v okolí jeho žáka dovedou vstupovat do jóga-nidry, odkázal ho na ně a ti ho potom naučili vydržet vědomím vedle vědomí mistra. To je jen malá ukázka schopnosti indických jóginů, která zde byla podána jen proto, abyste uvěřili, že spojení mezi Východem a Západem není vázáno jen na osobní styk, a že mohlo existovat i v dobách, kdy nebylo osobních styků mezi Východem a Západem. Autor těchto poznámek se nikdy nesetkal osobně s jóginem, ví však, že se lze stýkat s jóginy, aniž by bylo zapotřebí se s nimi setkat osobně nebo zajít za nimi do Indie. Indický mistr vede individuálně

každého svého žáka, není případu, že by vedl dva společně. Mnohdy dokonce jeden po určitou dobu neví o druhém, pokud je to pro oba dva prospěšné. Indové jsou toho názoru, že vědomí žáka i před zásahem mistra se vyvíjelo individuálně během nesčetných vtělení, a proto není možný společný zásah do vědomí dvou nebo více lidí, aby to nemělo rušivý vliv na některé složky individuálního vědomí žáka. Smyslem řádného duchovního vedení je odvést celé odvozené vědomí našeho klamného já do vědomí vyššího Já. Kdo to chce provést z pozice mistra, musí se chopit celého odvozeného vědomí žáka a musí je převést nebo pomoci převést do vědomí božího, musí provést celou cestu ztraceného syna zpět do otcovského domu. Neodvedeme-li celé své já do vyššího Já, nejsme hodni se s ním trvale spojit. Odtud rada Kristova, aby ten, koho pozval, ani nedooral pole, ani nepohrblíval otce, nýbrž bezvýhradně Krista následoval. Jde o bezvýhradné následování ve vědomí. Není rozhodné, kde se člověk nachází a kam se místně ubírá. Podaří-li se někomu převést jen část svého já do Krista, dostane se maximálně do vytržení, extaze, samádhi, ale zase se z něho vrátí do stavu odděleného vědomí. Odvede-li někdo však bezvýhradně celé své já do božího Já, do zdroje života odvozeného já, nikdy už neztratí spojení se svým vyšším Já, a nejen v tomto životě, nýbrž navěky. To je rozdíl mezi tím, co křesťanští mystikové nazývají cestou osvěcovací - prostřední částí duchovního vývoje naznačeného životem Ježíšovým od Jordánu až po kříž - a cestou spojovací - od dokonalé smrti nadále. Tím je dána také individuální povaha každého duchovního vzestupu. Každý z nás se napřed „chytí“ vyššího Já jenom částí svého nižšího já, nikdo ne toutéž částí nebo toutéž kombinací některých částí jeho já. Také by na tom nezáleželo, kterou částí svého já se přichytí věčnosti, kdyby byla naděje, že to bude tou nejvýraznější stránkou jeho osobnosti a nikoliv nějakou podružnou, kterou disponuje a cloumá mnoho jiných významnějších složek já, a dokáže ji vypáčit za společenství s věčností. Proto každá šťastně započatá duchovní cesta má vycházet z co možná nejdokonalejší znalosti sama sebe, aby bylo možno „nasadit“ ke spojení nejmohutnější a nejrozhodnější část já a odtamtud vypáčit postupně pozici ostatních složek.

40) Oficiálně zakladatelkou evropské tradice soustředění na duchovní srdce Páně v lidském těle byla Marie Markéta Alacoque (1647 - 1690). Ještě pro srovnání jedno datum. V tomto spise zmíněný Nobili byl šlechtického původu. Jmenoval se Roberto de Nobili, pocházel z Toskánska, kde se narodil 1577 v Montepulciano a zemřel v Indii v Heliapuru 1656. Napsal mnoho děl v různých indických jazycích. 40 let prováděl misionářskou činnost v oblasti Madury.

Přeloženo a komentováno v lednu 1967.

Obsah

Předmluva	2
Průvodní slovo	4
<i>První kapitola</i>	
Co je jóga	6
Co je „Já“	9
Co je vědomí	10
Hatha-jóga, Laya-jóga, Bhakti jóga, Šákti-jóga, Dhyana-jóga, Karma-jóga, Džňána-jóga, Kundalini-jóga	26
<i>Druhá kapitola</i>	
Cesta Východu	37
<i>Třetí kapitola</i>	
Cesta Západu	64
<i>Čtvrtá kapitola</i>	
Obě cesty se setkávají	86
Poznámky překladatelovy ke knize	111

